

Ocena programowa

Profil praktyczny

Raport samooceny

**Akademia Pedagogiki Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie**

Nazwa ocenianego kierunku studiów: Praca socjalna

1. Poziom studiów: pierwszego stopnia
2. Forma studiów: stacjonarne/niestacjonarne
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek¹

Dyscypliny: pedagogika, nauki socjologiczne

a. Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	Liczba	%
Pedagogika	99	54

b. Nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

L.p.	Nazwa dyscypliny	Punkty ECTS	
		liczba	%
1	Nauki socjologiczne	83	46

---

¹ Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie nazw i nazwisk dyscyplin naukowych i dyscyplin artystycznych, Dz.U. 2018poz. 1818.

Efekty uczenia się dla kierunku praca socjalna pierwszego stopnia profil praktyczny, realizowane w programach studiów II i III roku określone w Uchwale Senatu APS nr 162/2019 z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie programu studiów na kierunku praca socjalna o profilu praktycznym

Efekty uczenia się dla kierunku		
Symbole efektu kierunkowego	EFEKTY KIERUNKOWE	Symbol efektu z PRK
Absolwent kierunku praca socjalna		
WIEDZA		
K_W01	posiada podstawową wiedzę o znaczeniu pracy socjalnej w systemie nauk oraz o jej przedmiotowo-metodologicznych powiązaniach z innymi dyscyplinami naukowymi; zna zastosowania praktycznej wiedzy w działalności zawodowej;	P6S_WG
K_W02	posiada zaawansowaną wiedzę na temat instytucji pomocy społecznej, źródeł i metod pozyskiwania zasobów potrzebnych do rozwiązywania problemów społecznych;	P6S_WG
K_W03	zna kulturowe, polityczne, prawne i ekonomiczne aspekty systemu pomocy społecznej;	P6S_WG
K_W04	zna wybrane koncepcje człowieka – filozoficzne, psychologiczne, socjologiczne, biologiczne;	P6S_WG
K_W05	posiada wiedzę na temat funkcjonowania człowieka w społeczeństwie, rodzajów więzi i struktur społecznych, dylematów współczesnej cywilizacji;	P6S_WG
K_W06	zna i rozumie różnicowania społeczne, stanowiące czynniki ryzyka stygmatyzacji jednostek i rodzin;	P6S_WG
K_W07	ma podstawową wiedzę o regułach komunikacji między pracownikiem socjalnym a klientem pomocy społecznej;	P6S_WG
K_W08	zna metodologię badań społecznych umożliwiającą prowadzenie badań z obszaru pracy socjalnej, interpretację wyników, a także diagnozę funkcjonowania człowieka oraz organizacji pomocy społecznej;	P6S_WG
K_W09	zna i rozumie zasady stosowania prawa autorskiego i ochrony własności przemysłowej;	P6S_WK
K_W10	zna podstawowe zasady tworzenia i rozwoju indywidualnej przedsiębiorczości, w tym przedsiębiorczości społecznej;	P6S_WK

UMIĘTNOŚCI		
K_U01	potrafi dokonać analizy, diagnozy i prognozy sytuacji klientów, wykorzystując wiedzę o kolejnych etapach postępowania metodycznego w pracy socjalnej, jak również opracowuje rozwiązania problemów o różnym poziomie złożoności;	P6S_UW
K_U02	wykorzystuje nowoczesne technologie w celu pozyskiwania informacji z wiarygodnych źródeł; krytycznie ocenia i analizuje zebrane dane;	P6S_UW
K_U03	Umie rozwiązywać konflikty na drodze mediacji i negocjacji oraz radzić sobie w sytuacjach stresowych;	P6S_UW
K_U04	potrafi przygotować prace pisemne oraz wystąpienia ustne, dotyczące szczegółowych zagadnień z zakresu pracy socjalnej;	P6S_UW
K_U05	umie posługiwać się i sporządzać dokumentację wykorzystywaną w pracy socjalnej;	P6S_UW
K_U06	posługuje się w praktyce zasadami prawnymi i etycznymi, a także standardami zawodowymi istotnymi z punktu widzenia pomocy społecznej, uwzględniając zasady poufności i dostępności udzielanej pomocy;	P6S_UW
K_U07	potrafi komunikować się z otoczeniem z użyciem specjalistycznej terminologii oraz brać udział w debacie;	P6S_UK
K_U08	posługuje się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego;	P6S_UK
K_U09	potrafi pracować w grupie i współdziałać z przedstawicielami innych zawodów, wolontariuszami oraz instytucjami; umie planować i organizować pracę indywidualną oraz w zespole;	P6S_UO
K_U10	Umie samodzielnie planować i realizować własne uczenie się;	P6S_UU
KOMPETENCJESPOŁECZNE		
K_K01	jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści; uznaje znaczenie wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych związanych z wykonywaniem zawodu pracownika socjalnego; odczuwa potrzebę zasięgnięcia opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu; rozumie potrzebę ciągłego rozwoju osobistego i zawodowego oraz uczenia się przez całe życie;	P6S_KK
K_K02	dokonuje krytycznej oceny własnych kompetencji i efektów pracy, korzysta z pomocy, konsultacji i superwizji;	P6S_KK
K_K03	stara się myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy; samodzielnie przygotowuje i uczestniczy w przygotowaniu projektów socjalnych na rzecz osób z różnych środowisk społecznych;	P6S_KO

K_K04	prezentuje odpowiedzialną i empatyczną postawę wobec innych ludzi, szczególnie klientów pomocy społecznej; dostrzega i formułuje problem moralne i dylematy etyczne związane z własną i cudzą pracą; dba o dorobek i tradycje zawodu pracownika socjalnego.	P6S_KR
-------	---	--------

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Anna Chmielewska	doktor/adiunkt badawczo-dydaktyczny
Ewa Grudziewska	doktor/adiunkt badawczo-dydaktyczny/kierownik Zakładu Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej
Magdalena Stankowska	doktor/adiunkt badawczo-dydaktyczny
Katarzyna Ziomek-Michalak	doktor/adiunkt badawczo-dydaktyczny
Jolanta Zozula	doktor/adiunkt badawczo-dydaktyczny
Agnieszka Bieńkowska	doktor/adiunkt badawczo-dydaktyczny/Dyrektor studiów
Dorota Małgorzata Jankowska	doktor/adiunkt badawczo-dydaktyczny/Dyrektor studiów
Ewa Burska	pracownik administracyjny

Spis treści

Prezentacja uczelni _____ **7**

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu praktycznym _____ **8**

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się _____ 8

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się _____ 15

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie _____ 39

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry _____ 49

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie _____ 61

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku _____ 66

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku _____ 70

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia _____ 77

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach _____ 92

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów _____ 95

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów _____ **103**

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej _____ **103**

Prezentacja uczelni

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie to uczelnia o stuletniej tradycji, powstała z inicjatywy i dzięki staraniom Marii Grzegorzewskiej w 1922 roku, kiedy to Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podjęło decyzję o połączeniu Państwowego Seminarium Pedagogiki Specjalnej oraz Instytutu Fonetycznego im. Jana Siostrzyńskiego, powołując Państwowy Instytut Pedagogiki Specjalnej (PIPS). Misją Akademii jest przygotowanie specjalistów wykonujących zawody zaufania publicznego, w tym zawód pracownika socjalnego, w duchu poszanowania godności człowieka – niezależnie od stopnia jego sprawności, z troską o przestrzeganie praw człowieka, zrozumienia i akceptacji dla odmienności, traktowania niepełnosprawności jako niezbywalnego elementu ludzkiej kondycji oraz włączania osób z niepełnosprawnościami jako równoprawnych obywateli w życie społeczeństwa. Obecnie na wszystkich kierunkach APS, na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, studiuje około czterech i pół tysiąca studentów. Uczelnia prowadzi także wiele studiów podyplomowych, w tym kwalifikacyjnych. W ramach programu Erasmus+ APS utrzymuje kontakty z kilkudziesięcioma uczelniami zagranicznymi. Jednostki Uczelni aktywnie uczestniczą w realizacji przedsięwzięć badawczych z obszarów takich jak: praca socjalna, pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia, socjologia.

Ideą przyświecającą Akademii jest wykształcenie świątliwych i kreatywnych profesjonalistów, dbających zarówno o rozwijanie własnej osobowości, zamiłowań naukowych i zawodowych umiejętności praktycznych, jak i troszczących się o wszechstronny rozwój osób i środowisk, na rzecz których będą pracować. Jako ośrodek akademicki APS ma ambicje wzbogacania swego potencjału badawczego i dydaktycznego, rozwijania nurtów badań podstawowych i aplikacyjnych oraz doskonalenia warsztatu dydaktycznego. Uczelnia pełni również służebną rolę wobec środowiska lokalnego, poszerzając systematycznie wachlarz usług edukacyjnych i terapeutycznych, oferowanych zarówno przez nauczycieli akademickich, jak i studentów – wolontariuszy. W perspektywie Akademia aspiruje do roli centrum wymiany myśli i idei w zakresie nauk społecznych, zorientowanych na profesjonalne wspieranie ludzi z różnego rodzaju trudnościami.

Kształcenie przyszłych pracowników socjalnych odbywało się w Akademii od 1992 roku na specjalności praca socjalna w ramach kierunku Pedagogika, na 3-letnich studiach licencjackich, po których można było uzyskać nie tylko kompleksowe przygotowanie do zawodu, ale również możliwość kontynuowania nauki na studiach magisterskich. Jako kierunek samodzielny praca socjalna powadzona jest od roku akademickiego 2006/7. Kształcenie przyszłych pracowników socjalnych w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w pełni odpowiada potrzebom rynku pracy. Absolwenci kierunku Praca socjalna uzyskują zatrudnienie w zawodzie, między innymi z uwagi na nieustannie wysoki poziom jakości kształcenia, przygotowania teoretycznego oraz praktycznego studentów, zgodnie z wymaganiami profesjonalizacji zawodowej w zawodzie pracownika socjalnego. Od roku akademickiego 2022/23 akredytowany kierunek studiów jest realizowany na dwóch profilach: kształcenie na profilu praktycznym (II i III rok studiów pierwszego stopnia) oraz uruchomiono studia na akredytowanym kierunku na profilu akademickim (I rok studiów pierwszego stopnia, w perspektywie także drugiego stopnia).

W 2021 roku kierunek Praca socjalna profil praktyczny otrzymał Certyfikat Akredytacyjny „Studia z przyszłością 2021”.

Nadzór merytoryczny nad kierunkiem praca socjalna od lat sprawuje jednostka, która do roku 2021 umiejscowiona była w Instytucie Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej, a w roku akademickim 2021/2022 funkcjonowała jako samodzielna Katedra Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej. Aktualnie (od 1 X 2022 roku) – jako Zakład Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej weszła w skład Instytutu Pedagogiki. Zmiany w strukturze organizacyjnej Akademii wiążą się z dążeniem do pełnego wykorzystania potencjału naukowego Zakładu oraz z decyzją utworzenia kierunku praca socjalna o profilu akademickim.

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu praktycznym

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Koncepcja i cele studiów

Kształcenie na studiach pierwszego stopnia na kierunku praca socjalna dokonuje się w oparciu o najwyższe standardy związane z wykonywaniem zawodu pracownika socjalnego. Studenci tego kierunku są bowiem przygotowani do pracy na rzecz osób i grup społecznych, szczególnie potrzebujących wsparcia. Są przygotowani do wykonywania zawodu, który stanowi służbę na rzecz drugiego człowieka: słabego, pogrążonego w życiowym kryzysie, żyjącego w biedzie lub na granicy ubóstwa, chorego, wykazującego różnego rodzaju zaburzenia lub deficyty będące następstwem dorastania lub przebywania w środowisku wywierającym na niego negatywny wpływ, samotnego, czy wreszcie doświadczającego dyskryminacji i wykluczenia społecznego. Studenci kształcący się na studiach pierwszego stopnia na kierunku praca socjalna muszą zatem zdobyć nie tylko określony zasób wiedzy umożliwiającej poznanie i analizę poruszanych treści, ale przede wszystkim kompetencje, które umożliwią im realizację zawodu. Celem studiów pierwszego stopnia jest więc umożliwienie studentom poznania i zrozumienia różnych zjawisk i problemów współczesnego świata z jednej strony oraz wyposażenie ich w narzędzia do realizacji zadań zawodowych z drugiej strony. Pracując na rzecz poprawy sytuacji życiowej konkretnego człowieka muszą przede wszystkim umieć zdiagnozować i zrozumieć jego położenie po to, by w dalszej kolejności zaplanować konkretne działania na jego rzecz. Ten praktyczny aspekt studiowania na studiach pierwszego stopnia na kierunku praca socjalna wydaje się zatem kluczowy w zdobyciu umiejętności oraz szczególnego rodzaju wrażliwości, tak istotnej dla pracownika socjalnego.

Koncepcja programu studiów na kierunku praca socjalna zakłada cele i efekty uczenia się w pełni spójne z misją Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie. Wiedza i humanistyczne podejście do człowieka i świata sprawiają, że absolwenci kierunku są profesjonalnie przygotowani do zawodu pracownika socjalnego.

Opracowując koncepcje kształcenia uwzględniono wymagania prawne, łączące się z kształceniem na 6 poziomie PRK oraz uregulowania dotyczące kompetencji zawodowych pracowników socjalnych. Uwzględniano również zasoby, w tym zasoby ludzkie, jakimi dysponuje Uczelnia, gwarantujące należyte i osadzone w praktyce przygotowanie zawodowe. Praktyczny wymiar studiów jest szczególnie widoczny w doborze kadry, która poza wiedzą merytoryczną w wybranym obszarze posiada również praktyczne przygotowanie wynikające z doświadczeń zawodowych, współpracy ze środowiskiem społeczno-gospodarczym oraz realizowanych projektów badawczych i badawczo-wdrożeniowych. Wśród pracowników dydaktycznych i badawczo-dydaktycznych realizujących program na studiach pierwszego stopnia kierunku praca socjalna są reprezentanci profesji zaufania publicznego, między innymi pedagodzy, wychowawcy, kuratorzy sądowi, osoby pracujące z młodzieżą, z seniorami, z osobami w kryzysie bezdomności, z chorymi, z niepełnosprawnościami, z osobami uzależnionymi, z rodzinami niewydolnymi wychowawczo, potrzebującymi wsparcia terapeutycznego i doradztwa w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych, prawnicy, osoby działające na rzecz ochrony praw człowieka.

Kwalifikacje i kompetencje nauczycielek i nauczycieli akademickich realizujących program studiów, ich gotowość do rozwoju własnego i otwartość na analizowanie różnych zagadnień związanych z zawodem pracownika socjalnego wpisują się jednocześnie w misję i strategię rozwoju Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie. Przyszli pracownicy socjalni są kształceni w duchu wartości zawartych w skrócie APS, odczytywanych przez pryzmat misji uczelni jako „Akceptacja”, „Partycypacja” i „Solidarność społeczna”.

Efekty uczenia się i sposoby ich weryfikowania

Efekty uczenia się dla kierunku praca socjalna studia pierwszego stopnia profil praktyczny po raz pierwszy zostały zatwierdzone Uchwałą Senatu nr 142/2015-16 w sprawie dostosowania efektów kształcenia do zmienianego profilu studiów na kierunku praca socjalna. Efekty uczenia się zmodyfikowano w Uchwale Senatu nr 162/2019 r., zatwierdzającej nowy program studiów.

Zamieszczony w Raporcie wykaz efektów uczenia się (s. 3-4) wskazuje, że studenci kierunku zdobywają wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne oraz personalne, które gwarantują skuteczne działanie w obszarze diagnozowania i rozwiązywania różnych problemów społecznych. Rozwój tych umiejętności wzmacniają i ugruntowują, a także weryfikują praktyki studenckie, stanowiące kluczowy element procesu kształcenia na profilu praktycznym. Realizowane są w wybranych instytucjach pomocowych, działających w ramach systemu pomocy społecznej w Polsce.

Efekty uczenia się wynikają z dokonywanych analiz innowacji w zakresie rozwiązań i metod pracy z klientem systemu pomocy społecznej. Program studiów uwzględnia też najnowsze dane na temat ważnych kwestii społecznych, trendów, postaw i zachowań w społeczeństwie oraz oceny skali różnych zjawisk społecznych, które mają znaczenie dla wykonywania zawodu pracownika socjalnego. Program studiów podlega systematycznemu monitoringowi i jest doskonalony w ramach działań podejmowanych przez Wewnętrzny System Jakości Kształcenia. Wprowadzane zmiany są wynikiem dyskusji i narad tak wewnątrz Instytutu, rekomendacji ciał doradczych (Senackiej Komisji ds. Kształcenia i Spraw Studenckich) jak też uwzględniają sugestie i uwagi samych studentów, których opinie, poznawane są dzięki ankietom i rozmowom towarzyszącym zajęciom dydaktycznym.

Kierunkowe efekty uczenia się ulegają w programie konkretyzacji i są osiągnane na poziomie realizowanych zajęć. Są weryfikowane w toku studiów poprzez egzaminy, kolokwia, prace zaliczeniowe w formie pisemnej i ustnej, prezentacje multimedialne tworzone przez studentów, dyskusję akademicką, prezentowanie wyznaczonych zadań realizowanych zarówno w domu, jak i podczas zajęć, indywidualnie i grupowo. Sposoby weryfikowania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się w trakcie procesu kształcenia szczegółowo przedstawiono w opisie kryterium 3 (s. 48-49).

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w tworzeniu koncepcji i procesie kształcenia

Koncepcja kształcenia, w tym zestaw kluczowych efektów uczenia się, została dookreślona także w wyniku zbieranych doświadczeń we współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, przede wszystkim instytucjami zatrudniającymi w zakresie pracy socjalnej. Istotność tego wpływu wymaga odrębnego potraktowania.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia na kierunku praca socjalna umożliwia studentom poznanie w praktyce działań różnych instytucji działających i wspierających jednostki i grupy będące beneficjentami systemu pomocy społecznej. Uwidoczniona jest między innymi w praktykach realizowanych przez studentów na każdym roku studiów. Praktyki studenckie realizowane są w ośrodkach pomocy społecznej, domach pomocy społecznej i wybranych instytucjach oraz organizacjach pozarządowych mających zapisane w swoich celach statutowych świadczenie pracy socjalnej lub wpisujące się zakresem swojej działalności w system pomocy i integracji społecznej. Zasady realizowania praktyk na kierunku praca socjalna reguluje Zarządzenie Rektora APS Nr 243/2021 z dnia 27 września 2021 roku w sprawie zmiany Regulaminu Praktyk Studenckich w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej (wcześniej obowiązywało Zarządzenie Nr 245/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 października 2019 roku w sprawie wprowadzenia Regulaminu Praktyk Studenckich w APS).

Studenci, w toku kształcenia, uczestniczą w zajęciach dydaktycznych w formie hospitacji w różnych instytucjach i organizacjach pozarządowych poznając ich specyfikę pracy i zasady funkcjonowania. Są to między innymi ośrodki leczenia uzależnień, areszty śledcze i zakłady karne, centra mediacji, różne organizacje pozarządowe. Studenci uczestniczą w rozmowach z pracownikami, pacjentami (w przypadku ośrodków leczenia uzależnień), zapoznają się z programami działania,

statutami organizacji oraz dostępną dokumentacją. W roku akademickim 2021/2022 studenci poznali między innymi działalność:

- Stołecznego Ośrodka dla Osób Nietrzeźwych, gdzie pod przewodnictwem p. Anny Żagiel – specjalistki terapii uzależnień, odbywali wizytę studyjną;
  - Mazowieckiego Szpitala Wojewódzkiego Drewnica mieszczącego się w Ząbkach k. Warszawy, w którym wzięli udział w prelekcji wygłoszonej przez kierowniczkę pracowników socjalnych placówki, p. Hanną Kowalczyk-Lewandowską;
- wzięli też udział w warsztatach przygotowanych przez Dzienny Oddział Rehabilitacyjny oraz Dzienny Oddział Psychiatryczny. Mieli okazję zobaczyć, jak funkcjonuje Dzienny Dom Pobytu dla Osób Chorych na Alzheimerera oraz przyglądali się sesji dogoterapii.

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku praca socjalna zapraszają na zajęcia gości – przedstawicieli różnych instytucji lub osoby, które dzielą się swoim doświadczeniem zawodowym, ale też życiowym, uświadamiając jednocześnie studentów w zakresie różnych problemów i zjawisk społecznych.

Pracownicy jednostki biorą udział w spotkaniach organizowanych przez przedstawicieli środowisk lokalnych: instytucje publiczne zajmujące się na co dzień pracą socjalną, organizacje pozarządowe, ośrodki readaptacyjno-rehabilitacyjne, szkoły i inne podmioty skoncentrowane w swojej działalności na pomaganiu i wspieraniu jednostek i grup społecznych, które takiego wsparcia wymagają. Daje to możliwość obserwowania procesu pomocowego w praktyce, potrzeb jednostek i grup oraz przemian społecznych, które dokonują się w społeczeństwie. Możliwość poznania funkcjonowania zawodu w praktyce oraz wymiana doświadczeń są ważne w przygotowaniu do zawodu pracownika socjalnego. Współpraca z różnymi instytucjami polega na realizowaniu wspólnych projektów, wymianie doświadczeń, zapraszaniu przedstawicieli tych instytucji na zajęcia dydaktyczne.

Wśród głównych instytucji i podmiotów, z którymi współpracują pracownicy jednostki można wymienić:

- domy pomocy społecznej, w tym m.in. z Dom Pomocy Społecznej „Pod Brzozami”, Dom Pomocy Społecznej przy ul. Przedwiośnie 1, Dom Pomocy Społecznej „Chemik”;
- domy dziecka, w tym m.in. Dom Dziecka nr 9 im. Lidii i Adama Ciołkoszów, Dom Dziecka nr 15 w Warszawie;
- ośrodki pomocy społecznej, w tym m.in. Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Targówek, Centrum Pomocy Społecznej Dzielnicy Śródmieście;
- środowiskowe domy samopomocy, w tym m.in. Środowiskowy Dom Samopomocy „Moazika” w Lublinie ul. Zbożowa 22 A, Środowiskowy Dom Samopomocy „Na Targówku”;
- instytucje badawcze, w tym m.in. Centrum Edukacji i Badań Społecznych we Wrocławiu;
- instytucje penitencjarne, w tym m.in. Areszt Śledczy w Lublinie, Zakład Karny w Siedlcach;
- instytucje medyczne, w tym m.in. Samodzielny Wojewódzki Zespół Publicznych Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej w Warszawie;
- Fundację Pomocy Młodzieży i Dzieciom Niepełnosprawnym „Hej, Koniku!”, we współpracy z którą od 2017r. organizowane są coroczne Międzypokoleniowe Kongresy Edukacyjne, w których uczestniczą studenci pracy socjalnej oraz seniorzy reprezentujący kilkanaście organizacji senioralnych, w tym m.in. Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów;
- chór senioralny „Sonorki”, który swoimi występami uświetnia wiele wydarzeń organizowanych w uczelni i którego członkowie uczestniczą w zajęciach poświęconych kwestiom osób starszych (m.in. „Praca socjalna z osobami starszymi w środowisku zamieszkania”, „Polityka społeczna”);
- Centrum Edukacji i Badań Społecznych we Wrocławiu – dr Marta Mikołajczyk, realizacja badań w projekcie „MY LIFE IN EUROPE: A NEW METHODOLOGY TO INSERT YOUR LIFE BIOGRAPHY IN THE EUROPE CONTEXT”;

- Środowiskowy Dom Samopomocy w Lublinie ul. Zbożowa 22A – dr Mieczysław Sędzicki, współorganizacja Seminarium naukowo-szkoleniowego „Nawigoterapia”, APS oraz realizacja długookresowego planu szkoleń dla Studentów w zakresie „Nawigoterapii”;
- Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego – mgr Arkadiusz Korycki, ekspercka ocena ofert zgłoszonych do dofinansowania w ramach Programu Inicjatyw Obywatelskich FIO;
- Instytut Spraw Publicznych – dr Ewa Grudziwska, udział w charakterze eksperta w seminariach 18.02.2021 (Praca socjalna wobec aktualnych wyzwań społecznych) oraz 11.03.2021 (Praca socjalna w środowisku wielokulturowym) oraz międzynarodowych warsztatach online „Metody przeciwdziałania radykalizacji wśród młodzieży” 13.04.2021, prowadzący Seraphin Alava i Rasha Nagem z Uniwersytetu w Tuluzie, dotyczących odpowiedzi pracy socjalnej na problem radykalizacji i polaryzacji społecznej;
- Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej – dr Ewa Grudziwska, nawiązanie współpracy mającej na celu edukowanie w zakresie ekonomii społecznej poprzez realizację wykładów, warsztatów, praktyk, a także prowadzenie wspólnych badań i analiz;
- Polskie Towarzystwo Superwizorów Pracy Socjalnej, w tym organizowanie konferencji naukowo-metodycznych.

Pracownicy są zaangażowani co roku w organizację OSPAR-u, czyli Ogólnopolskiej Sceny Prezentacji Artystycznych Realizacji, która jest przeglądem twórczości artystycznej dającej możliwość zaprezentowania dokonań osób z zakładów poprawczych, ośrodków wsparcia, instytucji wychowawczych czy domów pomocy społecznej. Celem przeglądu jest integracja społeczności tych ośrodków oraz nawiązanie współpracy ze studentami i kadrą naukową Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej.

W ramach jednostki prowadzony jest Klub Pracy Socjalnej, którego celem jest organizacja spotkań teoretyków oraz studentów pracy socjalnej APS z przedstawicielami kadry instytucji pomocy społecznej, co wzmacnia praktyczny wymiar kształcenia na kierunku.

W roku akademickim 2021/2022 miały miejsce następujące wydarzenia ważne z punktu widzenia kształcenia przyszłych pracowników socjalnych:

- 2022: dr Magdalena Stankowska – pracownik jednostki, Professional activity while being a Mum – wykład dla pracowników firmy Mercer na temat godzenia aktywności zawodowej z życiem rodzinnym;
- 2022: spotkanie w murach uczelni z członkami Bródnowskiego Stowarzyszenia Przyjaciół i Rodzin Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „POMOST”;
- 2022: spotkanie z przedstawicielami Chóru Armii Krajowej Nowogrodzkie Orły, Chóru senioralnego Sonorki oraz przedstawicielami Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów;
- 2022: spotkanie z absolwentką kierunku *praca socjalna* Kamilą Suchenek-Maksiak – Członkinią Zarządu oraz Koordynatorką Projektów w Stowarzyszeniu Pomocy i Interwencji Społecznej, a także Przewodniczącą Branżowej Komisji Dialogu Społecznego ds. Bezdomności;
- 2022: spotkanie z Małgorzatą Małyszko, absolwentką APS – obecnie Prezes Zarządu SIN – Społecznej Inicjatywy Narkotykowej;
- 2022: Ogólnopolska Konferencja Naukowa: „Wspieranie rodziny w ujęciu interdyscyplinarnym” zorganizowana przez pracowników jednostki w Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie;
- 2022: konkurs zorganizowany przez Poradnię Prawną dla Studentek i Studentów APS oraz jednostkę pod hasłem: „Jak mówić dzieciom o ich prawach?”, skierowany między innymi do Studentek i Studentów uczelni;
- 2022: wykład pod tytułem „Sytuacja prawna obywateli i obywaterek Ukrainy w Polsce – główne założenia ustawy pomocowej poprowadzony przez dr Monikę Zimę-Parjaszewską i dr Małgorzatę Czarkowską – pracownice jednostki;
- 2022: wernisaż prac organizowany wspólnie z Fundacją Daj Herbatę, których autorami są osoby doświadczające kryzysu bezdomności. Wystawa była efektem półrocznych warsztatów o charakterze arteterapeutycznym, a samo wydarzenie wpisywało się w obchody Tygodnia Pracy Socjalnej;

- 2022: powołanie interdyscyplinarnego zespołu badawczego w jednostce, skoncentrowanego wokół różnych inicjatyw i zagadnień związanych z problematyką pracy socjalnej;
- 2022: wywiad z doktor Magdaleną Stankowską – pracowniczką jednostki, autorką książki o relacjach pomiędzy synowymi a teściowymi oraz badań ilościowych i jakościowych na ten temat w czasopiśmie Wysokie Obcasy;
- 2021: profil praktyczny otrzymał Certyfikat Akredytacyjny „Studia z przyszłością” 2021. Certyfikat Akredytacyjny przyznany został w VI edycji Ogólnopolskiego Konkursu i Programu Akredytacji Kierunków „Studia z przyszłością”. Organizatorami Programu są Fundacja Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego oraz Agencja PRC.

Na przestrzeni ostatnich lat pracownicy prowadzący zajęcia na kierunku praca socjalna profil praktyczny (samodzielnie lub we współpracy ze studentami) realizowali również następujące projekty badawcze oraz badawczo-wdrożeniowe, z których wnioski badawcze prezentowali niejednokrotnie podczas zajęć ze studentami:

- 2021: projekt badawczy „Rodzina w dobie pandemii. Doświadczenia matek małych dzieci” – kierownik projektu dr Magdalena Stankowska;
- 2021: projekt badawczy „Społeczne funkcjonowanie osób uzależnionych od opiatów uczestniczących w terapii substytucyjnej”, realizowany ze środków APS, projekt realizowany przez mgr Agnieszkę Kos;
- 2021: projekt „Problemy opiekuńczo-wychowawcze wśród dzieci i młodzieży w grupie ryzyka” – realizowany z ramienia koła naukowego „PozyTYw” we współpracy z PCPR w Grodzisku Mazowieckim;
- 2021: projekt „Praca z osobami opuszczającymi instytucje resocjalizacyjne w systemie pomocowym” – realizowany z ramienia koła naukowego „PozyTYw”;
- 2019-2020: projekt badawczy „Interdyscyplinarne działania wybranych służb społecznych w pracy z kobietami nadużywającymi alkoholu”, APS, projekt realizowany przez dr Annę Chmielewską i dr Małgorzatę Czarkowską;
- 2019-2020: projekt „Formy działania wymiaru sprawiedliwości w przeciwdziałaniu przestępstwom popełnionym przez osoby będące pod wpływem alkoholu”, APS, projekt realizowany przez dr Małgorzatę Czarkowską;
- Projekt „Kompetencje pracowników socjalnych w aspekcie trudności pełnionych ról i stresu zawodowego” – dr Katarzyna Stanek: kierownik badań – grant na badania statutowe (BS) (MNiSW);
- Projekt badawczy realizowany przez dr Katarzynę Stanek „Standardy kształcenia pracowników socjalnych”, grant na badania statutowe (BS) (MNiSW);
- 2018: projekt „Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji –INFODORDCA+, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach EFS, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji”, projekt realizowany przez dr Katarzynę Stanek;
- Projekt systemowy realizowany przez dr Katarzynę Stanek „Przygotowanie pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej do awansu zawodowego”, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego – świadczenie usług edukacyjnych;
- Projekt naukowo-badawczy „Społecznie Odpowiedzialna Uczelnia”; projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet IV. Szkolnictwo Wyższe i Nauka, Działanie 4.2. Rozwój kwalifikacji kadr systemu B+R i wzrost świadomości roli nauki w rozwoju gospodarczym – dr Katarzyna Stanek jako członek grupy roboczej Pedagogika społeczna;
- 2019: Modele zachowań zdrowotnych polskich seniorów – kierownik projektu: dr Katarzyna Ziomek-Michalak;

- 2018-2019: projekt badawczy „Kobieta, matka, pracownik. Polki o macierzyństwie i aktywności zawodowej” – projekt finansowany ze środków APS, projekt realizowany przez dr Magdalenę Stankowską (kierownik projektu), dr Martę Mikołajczyk;
- 2018-2019: w ramach badań własnych „Ogólnopolska Scena Prezentacji Artystycznych realizacji OSPAR w opinii Studentów APS”, projekt realizowany przez dr Mieczysława Sędzickiego;
- 2019-2020: projekt badawczy „Kobieta, matka, pracownik. Polski o macierzyństwie i aktywności zawodowej”, kierownik projektu dr Magdalena Stankowska (dofinansowanie ze środków APS);
- 2018: projekt „Poczucie godności i samoocena wybranych grup klientów korzystających z pomocy społecznej” – projekt realizowany ze środków własnych dr Ewa Grudziwska, dr Marta Mikołajczyk;
- 2018-2019 projekt „Pomoc społeczna i praca socjalna w dobie dynamicznych przemian społecznych” (zadanie finansowane w ramach umowy 895/P-DUN/2018 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę), projekt: dr Ewa Grudziwska, dr Marta Mikołajczyk, dr Jolanta Zozuła;
- 2018-2019: projekt badawczy „Działania pomocowe dla osób doświadczających bezdomności w perspektywie praktyków – przedstawicieli służb społecznych” (dofinansowanie ze środków APS), kierownik projektu: dr Marta Mikołajczyk;
- 2018: projekt „Społeczne funkcjonowanie osób uzależnionych od opiatów uczestniczących w terapii substytucyjnej”; kierownik projektu: mgr Agnieszka Kos.

Sylwetka absolwenta

Absolwenci kierunku praca socjalna są atrakcyjni na rynku pracy, na którym istnieje duże zapotrzebowanie na przedstawicieli zawodów pomocowych. Są profesjonalistami, ale także świadomymi i wrażliwymi obywatelami, mającymi realny wpływ na otaczającą rzeczywistość, którą mogą i chcą zmieniać poprzez podejmowane działania.

Absolwenci są przygotowani zarówno w wymiarze teoretycznym, jak i praktycznym do pracy z osobami i grupami wymagającymi wsparcia. Posiadają wszechstronną wiedzę z zakresu pracy z osobami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej i ich rodzinami. Znają funkcjonowanie systemu pomocy społecznej w Polsce oraz różne procedury dotyczące pracy z rodziną, zawarte w konkretnych aktach prawnych. Mają też wiedzę na temat konkretnych rozwiązań dotyczących pracy socjalnej i pomocy osobom niepełnosprawnym, uzależnionym, w kryzysie bezdomności, bezrobotnym, dotkniętym kryzysem migracji, starszym, chorym, samotnym, doświadczającym przemocy, wymagającym readaptacji społecznej, znajdującym się w trudnym położeniu życiowym.

Potrafią dokonywać diagnozy sytuacji osób i rodzin, rozpoznawać obszary problemowe, wymagające zmiany. Potrafią w sposób kreatywny opracowywać strategię pomocy dla różnych odbiorców i weryfikować informacje dotyczące problemów jednostek i rodzin. Umieją zaplanować konkretne formy pomocy i wsparcia, zróżnicowane w zależności od sytuacji w danym środowisku. Wykazują się otwartością na współpracę z różnymi podmiotami.

W zależności od wybranej specjalności osiągają dodatkowe kompetencje.

Celem kształcenia na specjalności Praca socjalna w pomocy społecznej jest umożliwienie zdobycia praktycznych kwalifikacji niezbędnych do rozwiązywania problemów w tych obszarach rzeczywistości społecznej, w których potrzebne jest profesjonalne wsparcie w ramach pomocy społecznej – gdy występuje niewydolność w funkcjonowaniu osobistym i społecznym wynikająca z ubóstwa, sieroctwa, przemocy w rodzinie, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, starości, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (zwłaszcza w rodzinach niepełnosprawnych i wielodzietnych), alkoholizmu, narkomanii, przestępczości, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, migracji, uchodźstwa. Absolwent specjalności jest przygotowany zarówno teoretycznie, jak i praktycznie do podjęcia pracy w ośrodkach i domach pomocy społecznej, ośrodkach wsparcia, placówkach dla bezdomnych, alkoholików, narkomanów, ośrodkach dla uchodźców, jednostkach

organizacyjnych do spraw zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu, ośrodkach wychowawczych, zakładach karnych, poradniach, szpitalach, przychodniach, sanatoriach.

Celem kształcenia na specjalności Praca socjalna na rzecz rodziny jest przygotowanie do praktycznej pracy z rodziną. Koncentruje się wokół szeroko rozumianych zagadnień związanych z rozwojem rodziny, potencjałem, który w niej tkwi oraz trudności jakich może doświadczać. W ramach specjalności oferowane są zajęcia, które pozwolą zdobyć wiedzę o mechanizmach funkcjonowania rodziny, wykształcić umiejętności rozpoznawania oraz diagnozowania potencjalnych i już istniejących problemów, uczy zasad doradztwa pomocowo-wspierającego, jak również prospołecznych postaw wobec rodzin i osób problemowych. Studenci specjalności są przygotowani do pełnienia roli asystenta rodziny, do realizacji programów wspierających rodzinę oraz do współpracy z instytucjami (samorządowymi i pozarządowymi) działającymi na rzecz wspierania rodziny, budowania programów na rzecz rodziny i środowiska lokalnego. Absolwent specjalności będzie przygotowany do pracy w regionalnych ośrodkach polityki społecznej, powiatowych centrach pomocy rodzinie, ośrodkach pomocy społecznej, w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Obecnie absolwenci obu specjalności na kierunku praca socjalna znajdują zatrudnienie między innymi w:

- instytucjach publicznych funkcjonujących w ramach systemu pomocy społecznej w Polsce,
- ośrodkach pomocy społecznej,
- placówkach wychowawczych i resocjalizacyjnych,
- placówkach opiekuńczych,
- w publicznych instytucjach doradczych,
- w administracji publicznej,
- instytucjach działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
- instytucjach działających na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin,
- instytucjach działających na rzecz dzieci, młodzieży,
- instytucjach publicznych działających na rzecz seniorów,
- organizacjach pozarządowych działających na rzecz wszystkich grup społecznych, doświadczających różnego rodzaju trudności życiowych.

Program studiów na studiach pierwszego stopnia na kierunku praca socjalna jest w pewnym sensie odpowiedzią na potrzeby współczesnego człowieka i obrazem problemów rzeczywistości społecznej w XXI wieku. Studia te mają praktyczny profil kształcenia i stanowią ofertę zarówno dla studentów studiów stacjonarnych, jak i dla studentów studiów niestacjonarnych. Absolwenci, po uzyskaniu tytułu licencjata, są przygotowani do wykonywania zawodów pomocowych oraz innych interdyscyplinarnych aktywności wymagających wrażliwości społecznej, otwartości, empatii, umiejętności oceny danej sytuacji, sformułowania właściwych wniosków i zaplanowania w oparciu o nie określonych czynności.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Dobór kluczowych treści kształcenia

Treści kształcenia na kierunku praca socjalna powiązane są z dwiema dyscyplinami. Dyscypliną wiodącą jest pedagogika: 54% (99 ECTS), a druga z dyscyplin – nauki socjologiczne: 46% (83 ECTS). Treści kształcenia obejmują aktualną, opartą o najnowsze wyniki badań naukowych wiedzę dotyczącą obszarów pracy socjalnej, szczególnie w zakresie metod i technik pracy z klientem, rozwiązywania problemów związanych z różnorodnymi ryzykami socjalnymi (koniecznością właściwego przygotowania absolwentów do pracy z różnymi kategoriami osób bezrobotnymi, w kryzysie bezdomności, uzależnionymi, osobami z niepełnosprawnościami, w obszarze sieroctwa, i in.). Z uwagi na praktyczny charakter studiów, nakierowany na przekazanie studentom umiejętności praktycznych, dokonując doboru treści kluczowych – obok dbałości o aktualność wiedzy – uwzględniano też zagadnienia podnoszone przez środowiska praktyków jako ważne dla merytorycznego i metodycznego przygotowania do działań pracowników socjalnych. W obszarze dyscypliny pedagogika dotyczą one m.in. kwestii rozumienia istoty procesów wychowania i wsparcia społecznego i roli edukacji w rozwoju indywidualnym i społecznym, nurtów i praktyk wychowania, etapów rozwoju człowieka, trudności, które mogą pojawić się na konkretnych etapach i sposobów ich przełamywania, budowania optymalnych relacji z drugim człowiekiem na różnych etapach jego życia oraz rozwijania właściwej komunikacji. W obszarze nauk socjologicznych – problemów społecznych, polityki społecznej. W praktycznej perspektywie podejmowane są też kwestie filozoficzno-etyczne, humanizujące i pogłębiające relacje interpersonalne i odpowiedzialności wobec jednostek i grup ludzkich. Osadzone w obszarze dwóch dyscyplin studia na kierunku praca socjalna mają więc charakter interdyscyplinarny – na bazie treści pedagogicznych, obejmujących też podstawy przygotowania psychologicznego, osadzone są treści socjologiczne, ekonomiczno-prawne, a obok tychże także filozoficzne i etyczne.

Aktualne regulacje dotyczące studiów na kierunku praca socjalna zawarte zostały w Uchwale nr 208/2021 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 30 czerwca 2021 roku w sprawie programu studiów pierwszego stopnia na kierunku praca socjalna o profilu praktycznym.

Program studiów obejmuje grupę przedmiotów realizowanych przez wszystkich studentów w kolejnych trzech latach nauki (łącznie 114 punktów ECTS), przedmioty specjalnościowe realizowane od semestru letniego drugiego roku studiów i przez oba semestry roku trzeciego (66 punktów ECTS) oraz przedmioty fakultatywne. Zakres przedmiotów w ramach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych jest analogiczny. Do grupy przedmiotów realizowanych przez wszystkich studentów (obejmują 1279 godzin w przypadku studiów stacjonarnych i 968 godzin w ramach studiów niestacjonarnych) zaliczono m.in. następujące zajęcia: „Prawo w pomocy społecznej”, „Polityka społeczna”, „Wprowadzenie do psychologii”, „Wprowadzenie do pedagogiki”, „Projekt socjalny (warsztaty w terenie)”, „Instytucje pomocy społecznej”, „Historia pracy socjalnej”, „Socjologia dla pracowników socjalnych”, „Pedagogika społeczna”, „Teoretyczne podstawy pracy socjalnej”, „Pedagogika specjalna”, „Etyka zawodu”, „Filozofia z elementami logiki”, „Wprowadzenie do pedagogiki”, „Instytucje pomocy społecznej”.

Praktyczny profil studiów nakłada dodatkowe zobowiązania dydaktyczne, czego byli świadomi twórcy programu studiów. Stąd uwzględniono w nim przedmioty kształcenia rozwijające kompetencje praktyczne absolwentów. Wśród nich można przede wszystkim wymienić: „Superwizję w pracy socjalnej”, „Warsztaty umiejętności interpersonalnych”, „Warsztaty umiejętności społecznych w pracy socjalnej”, „Warsztaty umiejętności rozwiązywania problemów (praca z przypadkiem, kontrakt socjalny)”, „Konferencja Grupy Rodzinnej – trening KGR”, „Podejście skoncentrowane

na rozwiązaniach – trening PSR”, „Projekt socjalny – warsztaty w terenie”, „Trening interpersonalny”, „Mediacja sądowa i pozasądowa”, „Warsztaty umiejętności diagnostycznych” „Prawo administracyjne w pracy pracownika socjalnego”, „Trening umiejętności wychowawczych”, „Podstawy diagnozy środowiskowej i rodzinnej”, „ Asystent rodziny”.

Do przedmiotów wzmacniających kompetencje praktyczne i ćwiczące konkretne umiejętności zaliczyć można również grupę zajęć prowadzonych na wszystkich kierunkach studiów w Akademii, w tym np.: „Technologię informacyjną”, „Przedsiębiorczość i rynek pracy”, także „Bezpieczeństwo i higiena pracy”, czy „Wychowanie fizyczne”. Wszystkich studentów obowiązują również praktyczne zajęcia „Pierwszej pomocy przedmedycznej”.

Kluczowe treści programowe realizowane w ramach zajęć obligatoryjnych dla wszystkich studentów i stanowiące podstawę w zakresie przygotowania merytorycznego do pełnienia zawodu pracownika socjalnego przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Kluczowe treści programowe realizowane w ramach zajęć obligatoryjnych dla wszystkich studentów i stanowiące podstawę w zakresie przygotowania merytorycznego do pełnienia zawodu pracownika socjalnego

Obszar	Przedmiot	Kluczowe treści programowe
Treści bazowe dla przygotowania pracownika socjalnego z obszaru pedagogiki, obejmujące też w perspektywie pedagogicznej (pomocy drugiemu człowiekowi) wiedzę z zakresu psychologii człowieka oraz filozoficznej refleksji o człowieku i jego problemach	Wprowadzenie do pedagogiki Pedagogika społeczna	Funkcje i nurty wychowania. Granice swobody i przymusu w wychowaniu. Tradycyjne i emancypacyjne ujęcie i praktyki wychowania. Wychowanie uprzedmiotawiające. Nowe wychowanie i odkrycie podmiotowości dziecka. Społeczno-kulturowe konteksty wychowania. Współczesne środowiska i praktyki wychowawcze. Rodowód pedagogiki społecznej, kształtowanie się tożsamości pedagogiki. Podstawowe pojęcia pedagogiki społecznej: środowisko, przestrzeń, miejsce i niemiejsce, kapitał ludzki, kulturowy, społeczny, intelektualny, społeczeństwo wiedzy, edukacja a globalizacja, rozwój społeczny i jego mierniki. Podstawowe środowiska wychowawcze.
	Wprowadzenie do psychologii Psychologia rozwoju człowieka	Metody badań stosowane w psychologii. Psychologia poznawcza: percepcja i uwaga, pamięć, myślenie. Mechanizmy uczenia się. Psychologia emocji i motywacji. Stres psychiczny. Psychologia różnic indywidualnych. Temperament i osobowość. Inteligencja. Stadia rozwoju prenatalnego. Narodziny dziecka i okres okołoporodowy. Ogólna charakterystyka rozwoju dziecka we wczesnym, średnim i późnym dzieciństwie. Charakterystyka wieku dorastania. Problemy okresu dorastania. Charakterystyka okresu dorosłości człowieka (wczesna dorosłość, średnia dorosłość, późna dorosłość, starość)

Obszar	Przedmiot	Kluczowe treści programowe
	Pedagogika specjalna	Pojęcia, cele, zadania, zasady, paradygmaty i zakres pedagogiki specjalnej. Skala i dynamika zjawiska niepełnosprawności w Polsce i na świecie. Organizacja procesu kształcenia dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnym. Wybrane zagadnienia z pedagogiki osób niewidomych i słabowidzących, osób niesłyszących i słabosłyszących, osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz pedagogiki osób z autyzmem i zaburzeniami ze spektrum autyzmu. Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z niepełnosprawnością. Wybrane metody pracy pedagoga specjalnego.
Treści bazowe dla przygotowania pracownika socjalnego z zakresu nauk socjologicznych w tym problemów społecznych oraz polityki i prawa Treści z zakresu nauk prawnych	Socjologia problemów społecznych Kulturowe aspekty problemów społecznych i pracy socjalnej Starzenie się Polaków jako problem społeczny	Problemy społeczne w różnych teoriach socjologicznych. Zachowania aspołeczne i rodzaje patologii społecznych. Analiza problemów społecznych i sposoby ich rozwiązywania. Profilaktyka problemów społecznych w ujęciu krajowym Analiza problemów społecznych i sposoby ich rozwiązywania: bezrobocie; bezdomność; przemoc domowa; starzenie się społeczeństwa; przestępczość; uzależnienia. Konflikt kulturowy i współistnienie kultur. Zróżnicowanie kulturowe. Kultury różnych klas społecznych-. Kultura wsi i kultura miasta. Starość jako wyzwanie i kwestia społeczna. Biopsychospołeczne funkcjonowanie osób w podeszłym wieku. Sytuacja osób starszych w obszarze funkcjonowania społecznego, ekonomicznego i marketingowego. Starzenie się w społeczności lokalnej. Starzenie się społeczeństwa a zmiany kulturowe. Uczenie się starości
	Polityka społeczna Polityka społeczna w UE	Polityka społeczna jako nauka. Cele polityki społecznej oraz cele polityki socjalnej. Polityka demograficzna w Polsce i na świecie. Modele systemów emerytalnych. Wybrane problemy polityki zdrowotnej w Polsce. Rynek pracy oraz bezrobocie w Polsce. Polityka społeczna w Unii Europejskiej. Modele europejskiej polityki społecznej. Instytucje społeczne w Unii Europejskiej. Normy i reguły funkcjonowania społecznego w Unii Europejskiej. Usługi społeczne w Unii Europejskiej.
	Wybrane zagadnienia prawa Prawo administracyjne w pracy pracownika socjalnego	Prawo – definicja. Dziedziny prawa. Źródła prawa. Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela. Zakaz dyskryminacji w praktyce. Władza ustawodawcza, wykonawcza i sędziowska w Polsce. Ubezpieczalność w świetle praw człowieka. Prawo własności intelektualnej. Pojęcie prawa administracyjnego (materialnego i formalnego). Źródła prawa administracyjnego. Zasady postępowania administracyjnego. Zadania pracownika socjalnego w świetle prawa administracyjnego. Określenie wymagań kwalifikacyjnych dotyczących zawodu pracownika socjalnego oraz określenie instytucji, w których możliwe jest zatrudnienie pracownika socjalnego. Pojęcie administracji publicznej. Organ administracyjny. Organy administracji rządowej – centralne i terenowe. Administracja samorządowa. Samorząd terytorialny. Zadania samorządu terytorialnego w pomocy społecznej. Charakterystyka postępowania administracyjnego. Zasady postępowania administracyjnego i jego przebieg.

Obszar	Przedmiot	Kluczowe treści programowe
	Teoretyczne podstawy pracy socjalnej Historia pracy socjalnej	Naukowe podstawy pracy socjalnej – teorie eksplanacyjne i prakseologiczne. Trzy metody pracy socjalnej – tradycyjne teorie prakseologiczne: metoda indywidualnych przypadków; metoda pracy grupowej; metoda środowiskowa. Związki pracy socjalnej z innymi dyscyplinami i subdyscyplinami nauki. Przedmiot i zakres pracy socjalnej, praca socjalna a pomoc społeczna. Cele i zadania pracy socjalnej - zasada pomocniczości (subsydiarności). Główne pojęcia pracy socjalnej. Teoria eksplanacyjna (teoria stadiów rozwoju społecznego, teoria systemów społecznych, koncepcja przywiązania społecznego, modele psychodynamiczne). Modele pracy socjalnej. Metody i techniki pracy socjalnej. Kontekst historyczny zaistnienia pracy socjalnej. Początki pracy socjalnej na przełomie XIX i XX wieku – inicjatywy angielskie i amerykańskie. Procesy powstawania pracy socjalnej w Europie. Historia pracy socjalnej w Polsce.
	Filozofia z elementami logiki Etyka	Przeglądowa prezentacja zachodniej myśli filozoficznej. Wybrane zagadnienia logiki m.in: prawda logiczna. Podział zdań oraz związki między nimi. Logiczne problemy języka naturalnego. Tautologiczność zdań. Etyka i moralność – pojęcia i rozróżnienia, istota etyki, jej geneza i miejsce w życiu społecznym – znaczenie debaty etycznej w dzisiejszym świecie.

Tabela 2. Kluczowe treści programowe realizowane w ramach zajęć obowiązkowych dla wszystkich studentów i stanowiące podstawę w zakresie przygotowania praktycznego do pełnienia zawodu pracownika socjalnego

Obszary kształtowanych umiejętności	Przedmioty	Kluczowe treści programowe
Treści gwarantujące zdobycie umiejętności zawodowych pracownika socjalnego		
Umiejętności interpersonalne	Warsztaty umiejętności interpersonalnych Mediacja sądowa i pozasądowa	Komunikacja werbalna i niewerbalna. Uważne i nieoceniające słuchanie. Typowe błędy komunikacyjne. Mocne i słabe strony własnych kompetencji komunikacyjnych. Konflikty interpersonalne i międzygrupowe. Indywidualny styl rozwiązywania konfliktów i zarządzania konfliktem. Sposoby rozwiązywania konfliktów: negocjacje i mediacje. Mediacje - wprowadzenie w problematykę: definicja mediacji, cele mediacji. Komunikacja interpersonalna w mediacjach: techniki aktywnego słuchania; techniki budowania dobrej atmosfery. Techniki negocjacyjne (konstruktywne i destruktywne). Etapy mediacji. Symulacje mediacji.
Umiejętności dotyczące pracy metodą projektową	Projekt socjalny (warsztaty w terenie) Streetworking	Rodzaje i funkcje projektów, struktura projektu socjalnego. Realizacja projektu w wybranej placówce o charakterze socjalnym lub edukacyjno-wychowawczym (dom pomocy społecznej, środowiskowy dom samopomocy, dom dziecka, ognisko wychowawcze, szkoła, świetlica środowiskowa itp.). Metody pracy streetworkera. Narzędzia pracy streetworkera. Tworzenie projektów pracy metodą streetworkingu

Obszary kształtowanych umiejętności	Przedmioty	Kluczowe treści programowe
Umiejętności w zakresie pracy z grupą	Warsztaty umiejętności społecznych w pracy socjalnej Praca socjalna ze społecznością lokalną Organizacja małych zespołów pracowniczych w pracy socjalnej	Umiejętności społeczne i ich znaczenie w pracy socjalnej i na rynku pracy. Podstawy autoprezentacji i wystąpień publicznych. Pracownik socjalny w roli rzecznika. Zachowania asertywne. Techniki asertywności. Udzielanie informacji zwrotnej. „Syndrom grupowego myślenia”. Etapy procesu grupowego. Warunki działania grupowego. Budowanie klimatu grupy. Metodyka pracy w grupie sprzyjająca otwarciu grupy, ekspresji, współpracy, zamknięcia. Metoda pracy socjalnej ze społecznością w szerszym kontekście metod organizowania społeczności lokalnej. Budzenie sił ludzkich, empowerment, kapitał społeczny jako cele i środki organizowania społeczności lokalnej. Metoda pracy z grupą w zastosowaniu do pracy socjalnej ze społecznością lokalną. Pojęcie zespołu pracowniczego a małe grupy społeczne. Rodzaje zespołów pracowniczych w pracy socjalnej. Etapy budowania zespołu. Relacje pomiędzy pracownikami. Wartości i cele zespołów
Umiejętności instrumentalne, przydatne w zawodzie pracownika socjalnego		
Umiejętności językowe	Język obcy	Rozwijanie struktur leksykalno-gramatycznych oraz umiejętności komunikacyjnych z zakresu języka obcego na poziomie B2 w oparciu o materiał zawarty w rozdziałach obowiązującego podręcznika podstawowego. Poznawanie słownictwa związanego w szczególności z tematyką pracy socjalnej. Doskonalenie wypowiedzi pisemnych i ustnych związanych z tematyką pracy socjalnej. Omawianie dłuższych artykułów z prasy fachowej wraz z towarzyszącymi im różnorodnymi ćwiczeniami mającymi na celu doskonalenie umiejętności językowych w zakresie rozumienia tekstów, również w zakresie słownictwa i terminologii fachowej z zakresu studiowanego kierunku.
Umiejętności korzystania z nowoczesnych technologii	Technologia informacyjna	Wprowadzenie do technologii informacyjnej. Edytor tekstów: tworzenie, formatowanie i korekta dokumentów tekstowych, tabel, wykresów, umieszczanie grafiki, przygotowanie do konstruowania prac naukowych z automatycznymi spisami, przypisami i bibliografią. Arkusz kalkulacyjny: wprowadzanie i formatowanie danych; tworzenie formuł. Program do tworzenia publikacji. Prezentacja multimedialna. Internet: korzystanie z wyszukiwarek, poczty internetowej, a także portali tematycznych. Zapoznanie z zasadami z zakresu ochrony własności intelektualnej i praw autorskich. Zapoznanie z zasadami bezpieczeństwa korzystania z sieci Internet.
Kształcenie w zakresie pomocy przedmedycznej	Pierwsza pomoc przedmedyczna	Podstawy prawne w udzielaniu pierwszej pomocy. Ocena stanu poszkodowanego. Zasady ogólne postępowania z nieprzytomnym. Resuscytacja dorosłych, dzieci i niemowląt. Metody użycia AED. Wzywanie pomocy. Postępowanie przy padaczkę, omdleniu, cukrzycy, udarze, ataku serca. Urazy i krwotoki, złamania.

Obszary kształtowanych umiejętności	Przedmioty	Kluczowe treści programowe
Umiejętności w zakresie sprawności fizycznej	Wychowanie fizyczne	Zainteresowanie studentów kulturą fizyczną i aktywnością sportową. Wdrożenie do systematycznej aktywności fizycznej oraz kształtowanie stałej potrzeby ruchu w dorosłym życiu. Zapoznanie z różnymi formami aktywności fizycznej. Nauczanie i doskonalenie podstawowych elementów technicznych i taktycznych z poszczególnych dyscyplin sportowych. Promowanie zdrowego stylu życia; kontrola i ocena poziomu sprawności fizycznej studentów na podstawie przeprowadzonych testów i sprawdzianów.

Studenci w trakcie pierwszego roku studiów wybierają jedną z dwóch specjalności: *Praca socjalna w pomocy społecznej (PSS)* lub *Praca socjalna na rzecz rodziny (PSR)*. Realizacja przedmiotów specjalnościowych odbywa się w II semestrze drugiego roku oraz w trakcie trzeciego roku studiów (zarówno w semestrze zimowym, jak i letnim). Studenci i studentki zanim wybiorą specjalność mają możliwość zapoznania się ze szczegółowym programem specjalności w ramach uczestnictwa w zajęciach „Wprowadzenie do specjalności”. Specjalność *Praca socjalna w pomocy społecznej (PSS)* - przygotowuje do rozwiązywania problemów w tych obszarach rzeczywistości społecznej, w których potrzebne jest profesjonalne wsparcie w ramach pomocy społecznej – gdy występuje niewydolność w funkcjonowaniu osobistym i społecznym wynikająca z ubóstwa, sieroctwa, przemocy w rodzinie, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, starości, alkoholizmu, narkomanii, przestępczości, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, migracji, uchodźstwa. Z kolei specjalność *Praca socjalna na rzecz rodziny (PSR)* - koncentruje się wokół zagadnień związanych z rozwojem rodziny, potencjałem, który w niej tkwi oraz trudnościach, jakich może doświadczać (choroba w rodzinie, niewydolność wychowawcza rodziców, konflikty, problemy związane ze starością, zagrożenia warunków bytowych, zachowania o znamionach patologii).

Wybrane, najważniejsze treści programowe realizowane w ramach obu specjalności zawierają tabele 3 i 4.

Tabela 3. Kluczowe treści programowe realizowane na specjalności Praca socjalna w pomocy społecznej

Nazwa przedmiotu	Wybrane treści programowe
Współpraca jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi	Pojęcie organizacji pozarządowych. Rola organizacji pozarządowych w realizacji zadań pomocy społecznej i pracy socjalnej. Podstawy prawne dotyczące działalności pożytku publicznego i wolontariatu. Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Rola organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych. Zasady i formy współdziałania organizacji pozarządowych z administracją publiczną w zakresie realizacji zadań pomocy społecznej. Zasady prowadzenia i świadczenia wolontariatu.
Praca socjalna z osobami bezrobotnymi	Istota bezrobocia. Przyczyny i konsekwencje występowania bezrobocia. Instytucje świadczące pomoc osobom bezrobotnym. Usługi i świadczenia dla osób bezrobotnych. Zadania ośrodków pomocy społecznej w aktywizacji zawodowej bezrobotnych. Kontrakt socjalny. Praca socjalna z osobami długotrwale bezrobotnymi.

Nazwa przedmiotu	Wybrane treści programowe
Praca socjalna z osobami z niepełnosprawnościami	System wsparcia osób z niepełnosprawnościami – podstawy prawne. Orzekanie o niepełnosprawności. Standardy pracy socjalnej z osobą z niepełnosprawnościami. Pomoc instytucjonalna świadczona osobom z niepełnosprawnością. Rola i zadania Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Rola pracownika socjalnego - pomoc osobom przewlekle chorym oraz z uszkodzonym narządkiem ruchu. Specyfika pracy socjalnej z osobą z niepełnosprawnością intelektualną i jej rodziną. Specyfika pracy socjalnej z osobą chorą psychicznie i jej rodziną. Specyfika pracy socjalnej z osobą słabo widzącą / niewidomą i jej rodziną.
Praca socjalna z ofiarami przemocy	Definicje przemocy. Rodzaje przemocy. Niebieska Karta i niebieska linia. System pomocy ofiarom przemocy domowej. Instytucje przeciwdziałania i wspierania ofiar przemocy domowej. System „wspierania i karania” sprawcy przemocy domowej. Lokalne, regionalne i krajowe programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
Praca socjalna z osobami starszymi w środowisku lokalnym	Polityka senioralna w latach 2014-2020 i założenia strategii polityki senioralnej do 2030r. Rodzaje wsparcia społecznego – formy pomocy środowiskowej na rzecz osób w podeszłym wieku. Instytucjonalne formy wsparcia dla osób starszych o małej samodzielności i dezintegracji społecznej. Instytucjonalne formy wsparcia dla osób starszych o dużej samodzielności i integracji społecznej. Zasady organizowania społeczności lokalnej na rzecz seniorów. Możliwości pozyskiwania finansów na pracę socjalną z osobami starszymi.
Praca socjalna w domach pomocy społecznej	Działalność domów pomocy społecznej. Prawne podstawy funkcjonowania instytucji wsparcia typu DPS. Standard pracy socjalnej w DPS. Typy, rodzaje placówek. Zasady odpłatności. Usługi opiekuńcze w DPS. Specyfika pracy w dziennych oraz w stacjonarnych domach pomocy społecznej. Specyfika pracy w środowiskowych domach samopomocy. Indywidualizacja oddziaływań opiekuńczo – pomocowych w ramach DPS. Aktywizacja mieszkańców DPS – pojęcie i cele aktywizacji. Specyfika organizacji czasu wolnego. Terapia w domach pomocy społecznej: pojęcie, cele, metody, formy.
Pomoc postpenitencjarna	Rodzaje i typy jednostek penitencjarnych. Polskie koncepcje resocjalizacyjne. Programy resocjalizacyjne realizowane w jednostkach penitencjarnych. Wybrane środki oddziaływania penitencjarnego stosowane w społecznej readaptacji skazanych. Pomoc postpenitencjarna udzielana skazanym opuszczającym jednostki penitencjarne. Rola środowiska lokalnego w procesie readaptacji społecznej i zawodowej osób skazanych.
Superwizja w pracy socjalnej	Definiowanie superwizji pracy socjalnej. Stan superwizji pracy socjalnej w Polsce. Korzyści płynące z superwizji. Kwestie etyczne w superwizji. Warunki organizacji superwizji w placówce pomocy społecznej – sesja superwizyjna. Prawne regulacje prowadzenia superwizji pracy socjalnej w Polsce.
Warsztaty umiejętności diagnostycznych	Diagnoza socjalna (rodzaje i cele diagnozy socjalnej. Umiejętności diagnostyczne w pracy socjalnej. Wybrane metody i techniki diagnozy socjalnej – sondaż diagnostyczny w pracy socjalnej, ankieta i wywiad jako techniki badawcze, obserwacja w pracy socjalnej, badania terenowe. Diagnoza indywidualnego przypadku.
Podejście skoncentrowane na rozwiązaniach – trening (PSR)	PSR - przegląd podstawowych założeń teoretycznych. Podstawowe umiejętności i techniki stosowane w PSR. Zasoby wewnętrzne doradcy i ich wykorzystanie. Istotne kierunki pracy w oparciu o PSR. Wskazówki do konstruowania programu wspierającego w oparciu o PSR.

Nazwa przedmiotu	Wybrane treści programowe
Konferencja grupy rodzinnej – trening (KGR)	Charakterystyka Konferencji Grupy Rodzinnej jako metody pomocy rodzinie. Teoretyczne aspekty, definicje, geneza. KGR wobec innych modeli pomocy. Metodyka KGR. Przykładowe obszary zastosowania metody. Standardy etyczne KGR. Warsztat praktyczny według kanonu KGR.
Rodzinne i instytucjonalne formy wsparcia rodziny i opieki nad dzieckiem	Zmiany w zakresie organizacji form opieki nad dzieckiem osieroconym po roku 1989. Organizacja pomocy i opieki w ramach zreformowanego systemu wsparcia wobec rodziny dysfunkcyjnej i dziecka sierocznego. Wybrane techniki pracy z rodzinami z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Asystentura rodzinna – profesjonalne wsparcie rodzin problemowych. Kuratela rodzinna.
Integracja uchodźców	Współczesne migracje. Kwestie prawne dotyczące uchodźców – prawa i obowiązki. Konwencja Genewska dotycząca statusu uchodźców. Postępowanie w sprawie nadania statusu uchodźcy. Indywidualny Program Integracji.
Praca socjalna z osobami bezdomnymi	Pojęcie bezdomności, typologie. Bezdomność – problem społeczny, problem indywidualny (sytuacja bezdomnego: aspekty psychologiczne, socjologiczne, etyczne, socjalne. Żebractwo, włóczęgostwo. Bezdomność mężczyzn. Bezdomność kobiet. Bezdomność dzieci. Instytucje świadczące pomoc bezdomnym. Świadczenia socjalne przysługujące bezdomnym.
Praca socjalna z osobami uzależnionymi i ich rodzinami	Pojęcie uzależnienia; uzależnienie a używanie szkodliwe. Przyczyny, objawy, konsekwencje i leczenie wybranych uzależnień substancjalnych (alkoholizm, narkomania, lekomania, dopalacze) oraz niesubstancjalnych (patologiczny hazard, zakupoholizm, uzależnienie od Internetu/ komputera). Funkcjonowanie rodziny z osobą uzależnioną. Zadania pracownika socjalnego w kontakcie z uzależnionym klientem.
Praca socjalna z osobami zaburzonymi psychicznie	Charakterystyka wybranych zaburzeń psychicznych. Formy i metody stosowane w leczeniu osób z zaburzeniami psychicznymi. Organizacja psychiatrycznej opieki zdrowotnej. Psychiatria środowiskowa. Zadania pracownika socjalnego w kontakcie z klientem z zaburzeniami psychicznymi.

Tabela 4. Wybrane kluczowe treści programowe realizowane w ramach specjalności praca socjalna na rzecz rodziny

Nazwa przedmiotu	Wybrane treści programowe
Podstawy nauki o rodzinie	Podstawowe pojęcia związane z rodziną. Więzy w rodzinie Funkcje rodziny. Podział obowiązków domowych. Konflikty w rodzinie. Rodzicielstwo – współczesny ojciec, współczesna matka, problemy z rodzicielstwem. Pokolenia w rodzinie. Systemowe ujęcie rodziny.
Komunikacja wewnątrzrodzinna	Podstawowe zagadnienia z zakresu teorii komunikacji. Komunikacja niewerbalna w rodzinie. Dynamika komunikacji interpersonalnej w małżeństwie i rodzinie. Modele, style i strategie komunikacji małżeńskiej i rodzinnej. Przeszkody i zakłócenia komunikacji w rodzinie. Proces rozwiązywania konfliktów w rodzinie

Nazwa przedmiotu	Wybrane treści programowe
Profilaktyka i ochrona zdrowia w rodzinie	Promocja zdrowia w rodzinie a praca socjalna. Racjonalne odżywianie, radzenie sobie ze stresem, gospodarowanie czasem wolnym, wpływ aktywności fizycznej na zdrowie, zachowanie wstrzemięźliwości, organizacja życia zgodna z zasadami higieny. Suplementacja, nieprawidłowa dieta, złe nawyki żywieniowe. Skutki braku aktywności fizycznej i umysłowej, ryzykowne zachowania, problem z zachowaniem higieny osobistej. Uzależnienie od nowoczesnych technologii - fonoholizm i internetoholizm.
Człowiek stary a rodzina	Rodzina w życiu osób starszych i starsze osoby w rodzinie. Zobowiązania rodzinne wobec starszych członków. Aktywność i aktywizacja osób starszych, integracja społeczna. Przemoc wobec osób starszych. Role rodzinne i społeczne seniorów Aktywizacja ludzi starych. Starość a stereotypy; dyskryminacja seniorów – przeciwdziałanie.
Osoba chora oraz z niepełnosprawnością w rodzinie	Społeczny kontekst choroby. Choroba jako czynnik zmian w rodzinie (nowy podział ról). Choroba jako czynnik destabilizacji i/lub wzmocnienia rodziny. Wpływ choroby członka na funkcjonowanie rodziny. Relacje rodzinne osoby niepełnosprawnej. Zadania rodziny w opiece nad osobą niepełnosprawną.
Prawo rodzinne i opiekuńcze	Instytucja małżeństwa. Prawa i obowiązki małżonków. Ustanie małżeństwa (śmierć współmałżonka, rozwód). Separacja prawna. Pochodzenie dziecka (ustalenie macierzyństwa i ojcostwa). Władza rodzicielska. Piecza zastępcza. Przystosowanie. Obowiązek alimentacyjny. Opieka i kuratela
Wychowanie w rodzinie	Specyfika rodziny jako środowiska wychowawczego. Style wychowania – konsekwencje. Postawy rodzicielskie. Komunikacja z dzieckiem i rozwiązywanie konfliktów. Wyznaczanie granic w procesie wychowania. Rozwiązywanie konfliktów. Relacje rodziców z nastolatkami.
Trening umiejętności wychowawczych	Kompetencje wychowawcze rodziców. Komunikacja z dzieckiem. Rola rodziców w budowaniu relacji między rodzeństwem. Sposoby aktywnego spędzania czasu z dzieckiem. Dziecko w przestrzeni wirtualnej – korzyści i zagrożenia. Aktualne trendy w wychowaniu. Wyzwania i dylematy współczesnego rodzica.
Praca z dzieckiem w rodzinie problemowej	Sytuacja społeczno-demograficzna dzieci, sytuacja dziecka w rodzinie ubogiej, sytuacja dziecka w rodzinie z problemem alkoholowym. Położenie dziecka poza rodziną w różnych formach opieki zastępczej. Zaburzenia odżywiania u dzieci. Dziecko zaniedbywane w rodzinie, dziecko niedożywione, uzależnienie od substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży, uzależnienia behawioralne wśród dzieci i młodzieży. Przemoc fizyczna wobec dziecka. Socjoterapia w pracy z dziećmi i młodzieżą. Streetworking jako metoda pracy z dziećmi ulicy. Praca z dzieckiem nadpobudliwym. Rola bajek terapeutycznych w pracy z dzieckiem z rodziny wieloproblemowej. Działania wybranych instytucji publicznych i organizacji pozarządowych pomagających dzieciom i ich rodzicom.
Podstawy diagnozy środowiskowej i rodzinnej	Diagnoza – ogólne założenia, rodzaje diagnoz i ich specyfika. Zasady postępowania diagnostycznego. Kontakt diagnostyczny. Środowisko rodzinne jako przedmiot diagnozy – podstawowe zasady poznawania rodziny. Podstawowe narzędzia wykorzystywane w procesie diagnostycznym: rozmowa, wywiad (konstrukcja pytań).
Asystent rodziny	Podstawy działania asystenta rodziny w Polsce. Wybrane problemy rodzin objętych asystenturą. Istota podejścia skoncentrowanego na rozwiązaniach w pracy asystenta rodziny. Współpraca asystenta rodziny z innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny.

Nazwa przedmiotu	Wybrane treści programowe
Instytucje i programy wsparcia rodziny	Działalność Powiatowych Centrów Pomocy. Działalność poradni psychologiczno-pedagogicznych skierowana do rodzin. Działalność instytucji Rzecznika Praw Dziecka. Kurator sądowy jako organ wykonujący orzeczenia sądu i jego oddziaływanie wobec rodziny. Wybrane programy wspierania rodziny. Instytucje wspierające rodzinę z małym dzieckiem oraz rodziców mających trudności wychowawcze. System pieczy zastępczej. Organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny.
Praca socjalna z rodziną	Rodzina w polityce społecznej. Wspieranie rodziny w systemie pomocy społecznej. Formy pracy socjalnej z rodziną. Analiza wybranych programów realizowanych w ramach polityki rodzinnej. Praca socjalna z rodziną z problemem przemocy. Nowe metody pracy z rodziną.
Problemy rodziny dysfunkcyjnej	Wielowymiarowość zagrożeń współczesnej rodziny. Dysfunkcyjność rodziny związana z sytuacją materialną – ubóstwo. Zagrożona socjalizacja we współczesnej rodzinie. Problemy rodzicielstwa. Nastoletni rodzice – zagrożenie rodzicielstwa. Samotne czy samodzielne rodzicielstwo. Rozpad i rekonstrukcja rodziny – zerwanie i budowanie nowych więzi. Praca za granicą i jej wpływ na funkcjonowanie rodziny
Prawna ochrona rodziny	Ochrona praw dziecka na gruncie prawa międzynarodowego i jej realizacja w polskim systemie prawnym. Cel i organizacja pieczy zastępczej. Fundusz alimentacyjny. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Postępowanie w sprawach nieletnich. Ochrona rodziny w prawie karnym. Uprawnienia pracownicze związane z rodzicielstwem.
Polityka społeczna na rzecz rodziny	Polityka społeczna a polityka rodzinna. Uwarunkowania demograficzne, społeczno-gospodarcze i kulturowe polityki rodzinnej. Kierunki rozwoju polityki rodzinnej w UE i Polsce. Polityka społeczna na rzecz różnych kategorii rodzin. Polityka rodzinna na przykładzie wybranych miast. Polityka rodzinna a działania wybranych organizacji pozarządowych.
Kurator sądowy w pracy z rodziną dysfunkcyjną	Najważniejsze zadania kuratora sądowego. Główne cele pracy kuratora rodzinnego i kuratora dla dorosłych. Kurator sądowy w pracy z osobą skazaną. Bezpieczeństwo pracy kuratora sądowego. Kurator sądowy w środowisku swojego podopiecznego. Współpraca kuratora sądowego z innymi podmiotami działającymi na rzecz rodziny.

Treści kształcenia odpowiadają zakładanym efektom uczenia się w obszarze wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Lista efektów kierunkowych jest ukonkretniana na poziomie konkretnych przedmiotów, a treści programowe realizowane na zajęciach powiązane są ściśle z efektami uczenia. Tabela 5 przedstawia powiązania pomiędzy kluczowymi treściami programowymi, a wybranymi efektami nauczania w odniesieniu do wybranych przedmiotów realizowanych przez wszystkich studentów, kluczowych dla osiągnięcia kompetencji wymaganych w zawodzie pracownik socjalny.

Tabela 5. Wybrane efekty uczenia się w odniesieniu do treści kluczowych konkretnych zajęć dydaktycznych

Nazwa przedmiotu	Wybrane efekty uczenia się	Kluczowe treści programowe
Socjologia problemów społecznych	K_U01 Student/-ka posiada umiejętność analizy zjawisk społecznych, w tym patologii społecznych K_K03 Student/-ka jest gotów/-owa do aktywnego udziału w działaniach podejmowanych na rzecz osób z różnych środowisk społecznych.	Problemy społeczne w różnych teoriach socjologicznych. Zachowania aspołeczne i rodzaje patologii społecznych. Analiza problemów społecznych i sposoby ich rozwiązywania. Profilaktyka problemów społecznych w ujęciu krajowym Analiza problemów społecznych i sposoby ich rozwiązywania: bezrobocie; bezdomność; przemoc domowa; starzenie się społeczeństwa; przestępczość; uzależnienia.
Polityka społeczna	K_W01 Student/-ka posiada wiedzę z zakresu polityki społecznej, zna znaczenie polityki społecznej dla społeczeństwa, rodziny i jednostki. K_U01 Student/-ka potrafi dokonać analizy zagadnień związanych z polityką społeczną, wykorzystując wiedzę o polityce społecznej w pracy socjalnej.	Polityka społeczna jako nauka. Cele polityki społecznej oraz cele polityki socjalnej. Polityka demograficzna w Polsce i na świecie. Modele systemów emerytalnych. Wybrane problemy polityki zdrowotnej w Polsce. Rynek pracy oraz bezrobocie w Polsce.
Wprowadzenie do pedagogiki	K_W01 Zna i rozumie wybrane społeczne i psychologiczne uwarunkowania relacji wychowawczej i procesu wychowania K_U01 Student/-ka potrafi wykorzystywać podstawową wiedzę teoretyczną z zakresu pedagogiki oraz powiązanych z nią dyscyplin w celu analizowania i interpretowania problemów edukacyjnych, wychowawczych, opiekuńczych, kulturalnych i pomocowych.	Funkcje i nurty wychowania. Granice swobody i przymusu w wychowaniu – ramy dyskursu. Tradycyjne i emancypacyjne ujęcie i praktyki wychowania. Wychowanie uprzedmiotawiające. Nowe wychowanie i odkrycie podmiotowości dziecka. Społeczno-kulturowe konteksty wychowania. Współczesne środowiska i praktyki wychowawcze.
Etyka zawodu	K_K04 Student/-ka potrafi przyjąć aktywną postawę w sytuacjach dylematu etycznego w działalności profesjonalnej. K_K02 Zachowuje otwartość na krytyczny namysł nad własnymi standardami etycznymi oraz obecnymi w środowisku zawodowym.	Etos, wzór osobowy i łącznie różnych wartości: godność, odpowiedzialność, tolerancja, prywatność, sprawiedliwość, solidarność międzyludzka, miłość bliźniego, ład społeczny, skuteczność działania, sumienność, uczciwość, samodoskonalenie i rozwój zawodowy, lojalność, hierarchia wartości. Specyficzne zagadnienia związane z etyką zawodu pracownika socjalnego. Przykłady dylematów etycznych i konfliktów wartości charakterystycznych dla zawodu pracownika socjalnego. Nadużycia i naganne praktyki, które podważają zaufania i naruszają etos zawodowy

Nazwa przedmiotu	Wybrane efekty uczenia się	Kluczowe treści programowe
Projekt socjalny (warsztaty w terenie)	K_U01 Student/-ka potrafi dokonać analizy, diagnozy i prognozy sytuacji klientów, wykorzystując wiedzę o kolejnych etapach postępowania metodycznego w pracy socjalnej, jak również opracowuje rozwiązania problemów o różnym poziomie złożoności; działania potrafi poddać ewaluacji.	Zasady pisania projektu: określanie celów, charakterystyka odbiorców, uzasadnienie, planowanie i wycena działań, przewidywanie rezultatów, zarządzanie ryzykiem, informacja i promocja, środki i zasoby. Realizacja projektu w wybranej placówce o charakterze socjalnym lub edukacyjno-wychowawczym (dom pomocy społecznej, środowiskowy dom samopomocy, dom dziecka, ognisko wychowawcze, szkoła, świetlica środowiskowa itp.). Ewaluacja projektu.
Streetworking	K_U06 Posługuje się zasadami prawnymi i etycznymi, a także standardami zawodowymi istotnymi z punktu widzenia pomocy osobom zmarginalizowanym. K_U09 Potrafi pracować w grupie i współdziałać z przedstawicielami innych zawodów, wolontariuszami oraz instytucjami działającymi w obszarze wsparcia osób marginalizowanych.	Streetwork – definicje, podstawowe informacje, standaryzacja. Grupy docelowe w streetworkingu – cele pracy, zadania. Metody pracy streetworkera. Narzędzia pracy streetworkera. Tworzenie projektów pracy metodą streetworkingu.
Warsztaty umiejętności społecznych w pracy socjalnej	K_U03 Potrafi rozwiązywać nieporozumienia oraz radzić sobie w sytuacjach stresowych z zachowaniem zasad kultury osobistej. K_U07 Potrafi przygotować wystąpienie publiczne oraz zabrać głos publicznie. Potrafi pracować w grupie, uczestniczyć w symulacjach sytuacyjnych, prowadzić ich analizę. K_K01 Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy i umiejętności społecznych. Dokonuje oceny własnych kompetencji i konsultuje efekty swojej pracy.	Podstawy autoprezentacji i wystąpien publicznych. Pracownik socjalny w roli rzecznika. Zachowania asertywne. Techniki asertywności. Umiejętności mediacyjne i negocjacyjne w pracy z klientem. Udzielanie informacji zwrotnej.
Praca socjalna ze społecznością lokalną	K_W10 Zna zasady aktywizacji społeczności lokalnych na rzecz realizacji wspólnotowych celów. K_K03 Potrafi inicjować i kierować aktywność społeczności na rzecz rozwiązywania jej problemów.	Metoda pracy socjalnej ze społecznością w szerszym kontekście metod organizowania społeczności lokalnej. Budzenie sił ludzkich, empowerment, kapitał społeczny jako cele i środki organizowania społeczności lokalnej. Metoda pracy z grupą w zastosowaniu do pracy socjalnej ze społecznością lokalną.

Program studiów, jak również treści programowe poszczególnych zajęć są aktualizowane i modyfikowane po uwzględnieniu najnowszych wyników badań z obszaru pracy socjalnej i nowych zadań stojących przed pracownikami socjalnym. Modyfikacje programu studiów, w odpowiedzi na zmiany w samym zawodzie pracownika socjalnego prowadzone są od początku realizacji kształcenia na kierunku. Przykłady: (a) po uchwaleniu Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej 9 czerwca 2011 r., gdzie zamieszczono regulacje dotyczące asystenta rodziny, wprowadzono do programu specjalności praca socjalna na rzecz rodziny przedmiot „Asystent rodziny”; podczas tych zajęć szczegółowo omawiane są zadania i działania asystenta rodziny i zasady jego współpracy z pracownikiem socjalnym; (b) po wejściu w życie Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 grudnia 2016 r. w sprawie superwizji pracy socjalnej zdecydowano o wprowadzeniu do programu studiów zajęć „Superwizja w pracy socjalnej”; (c) w wyniku przeprowadzonych badań wśród pracowników socjalnych dotyczących posiadanych kompetencji mediacyjnych i wiedzy na temat postępowania mediacyjnego (badania zostały opublikowane w monografii: Grudziewska E., Lewicka-Zelent A., Kompetencje mediacyjne profesji pracownika socjalnego, Difin, Warszawa 2016) oraz po konsultacjach z praktykami pracy socjalnej i zgłaszanych przez nich brakach w zakresie kompetencji dotyczących rozwiązywania konfliktów w rodzinach i społecznościach lokalnych program studiów został rozszerzony o zajęcia „Mediacja sądowa i pozasądowa”; (d) w odpowiedzi na zgłaszane zapotrzebowanie ze strony studentów po odbyciu praktyk i rekomendacjach opiekunów praktyk wprowadzono również przedmiot „Kurator sądowy w pracy z rodziną dysfunkcyjną”, gdzie studenci zdobywają wiedzę na temat zadań, działań kuratora sądowego.

Treści realizowane w ramach poszczególnych zajęć dydaktycznych wskazane w programie stanowią minimum programowe, rozwijane w sylabusach przedmiotów, w których corocznie wprowadzone są aktualizacje odpowiadające pojawianiu się nowej wiedzy, literatury, doświadczeń, a także odpowiadające potrzebom i zainteresowaniom studentów. Sylabusy są dostępne dla wszystkich studentów po zalogowaniu się do systemu USOS i są uzupełniane przez osoby prowadzące do końca pierwszego tygodnia bieżącego roku akademickiego.

Treści przekazywane studentom przez wykładowców są na bieżąco uaktualniane. Egzemplifikacja: po agresji Rosji na Ukrainę i napływie uchodźców z Ukrainy studenci kierunku praca socjalna mogli zdobyć wiedzę z zakresu rozwiązań prawnych i praktycznych dotyczących wsparcia uchodźców uczestnicząc w wykładach organizowanych na uczelni np. w wykładzie prowadzonym przez prawniczkę zatrudnioną w Jednostce dr Monikę Zimę-Parjaszewską i dr Małgorzatę Czarkowską. Wykład pt. Sytuacja prawna obywateli i obywaterek Ukrainy w Polsce – główne założenia ustawy pomocowej (17 marca 2022 roku).

Kluczowe treści kształcenia omawianego kierunku dostosowane są również do potrzeb rynku pracy. Stanowią o tym różnorodne sygnały interesariuszy także zewnętrznych. Znaczącym dowartościowaniem w tym obszarze jest też uzyskanie przez kierunek Certyfikatu Akredytacyjnego przyznanego studiom o profilu praktycznym z zakresu pracy socjalnej w VI edycji Ogólnopolskiego Konkursu i Programu Akredytacji Kierunków Studiów „Studia z Przyszłością” (13 lutego 2021 roku). Certyfikat przyznawany studiom na podstawie rekomendacji i wniosków Komisji Certyfikacyjnej reprezentującej środowiska akademickie, gospodarcze i pozarządowe podkreśla, że „nagradzane są kierunki studiów, które swoje programy i zasady kształcenia opierają na trzech filarach: dążeniu do przekazywania aktualnej, aplikacyjnej, nowoczesnej wiedzy, kreowaniu umiejętności i kompetencji społecznych poszukiwanych przez pracodawców oraz inwestowaniu w najwyższą jakość edukacji”.

Dobór metod kształcenia i ich cech wyróżniających, ze wskazaniem przykładowych powiązań metod z efektami uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych

Metody kształcenia w ramach kierunku studiów są powiązane z efektami uczenia i tak dobierane, by maksymalizować szanse na pełną realizację treści kształcenia. Zwraca się uwagę, aby stosowane metody kształcenia sprzyjały właściwej organizacji treści i ich integracji (w ramach różnych dyscyplin, a także na styku teoria – rzeczywistość społeczna). Dobór metod łączy się z charakterem przedmiotu, a jego prowadzący są uczuleni, by proponując określone metody uwzględniać także preferencje i potencjał studentów, a także optymalnie wykorzystywać posiadaną bazę materialną.

Metody kształcenia dobierane są przez osoby prowadzące zajęcia ze świadomością, że na studiach mających charakter praktyczny i że szczególny nacisk kładzie się na kształtowanie właśnie umiejętności praktycznych. Osoby prowadzące zajęcia dbają o to, aby wykorzystywać różnorodne metody kształcenia. Metody kształcenia są wpisane w sylabusy konkretnych zajęć, dostępne w systemie USOS i studenci mogą się z nimi zapoznać na początku semestru.

Efekty uczenia się w obszarze wiedzy osiąga się poprzez wykorzystanie m.in. metod takich jak: wykład (informacyjny, problemowy, konwersatoryjny, audytoryjny), pokaz, rozmowa kierowana, dyskusja, prezentacje multimedialne, film dydaktyczny, quiz

W obszarze umiejętności stosuje się m.in. następujące metody: analiza i interpretacja tekstów źródłowych, dyskusja, prezentacja własna studentów z wykorzystaniem środków multimedialnych, gry dydaktyczne, analizę dokumentów, metodę projektu, studium przypadku, projekt grupowy, praca pisemna.

W celu osiągnięcia przez studentów założonych efektów w zakresie kompetencji społecznych nauczyciele akademicki posługują się takimi metodami jak: projekt grupowy, dyskusja, praca w podzespołach, symulacje.

Kompetencje społeczne i umiejętności, jak również wiedzę związaną z wykonywaniem zawodu studenci zdobywają i doskonalą również w trakcie 960 godzin praktyk, które odbywają na pierwszym, drugim i trzecim roku studiów (szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w części raportu dotyczącej realizacji praktyk).

Kompetencje językowe studentów i studentek są rozwijane w trakcie lektoratów obejmujących 4 semestry nauki (120 godzin zajęć 8 ECTS). Lektoraty pogłębiają znajomość struktur gramatycznych, wzbogacają słownictwo, a przede wszystkim wprowadzają w terminologię obcojęzyczną z zakresu dyscyplin naukowych, do których odnoszą się kierunkowe efekty uczenia się. Realizowane lektoraty prowadzą do osiągnięcia przez absolwentów i absolwentki studiów kompetencji językowych na poziomie B2.

Umiejętności posługiwania się zaawansowanymi technikami informacyjno-komunikacyjnymi studenci zdobywają w trakcie zajęć „Technologia informacyjna” (30 godzin warsztatów w trakcie semestru zimowego na pierwszym roku studiów). Student po ukończonych zajęciach posiada podstawową wiedzę i umiejętności m.in. w zakresie technik informatycznych, przetwarzania tekstów, wykorzystywania arkuszy kalkulacyjnych, posługiwania się grafiką prezentacyjną, korzystania z usług w sieciach informatycznych, pozyskiwania i przetwarzania informacji. W trakcie pandemii COVID-19 studenci dodatkowo zdobyli umiejętności w zakresie m.in. korzystania z aplikacji MS Teams, który stanowił narzędzie komunikacji wykładowców ze studentami.

W czasie pandemii i zdalnej realizacji zajęć uczyniono wszystko, by w ramach synchronicznych spotkań zdalnych studenci mogli osiągać efekty kształcenia i realizować treści programu możliwie praktycznie – studenci w trakcie zajęć byli dzieleni na mniejsze grupy i pracowali w podzespołach,

wykonywali zadania, projekty zespołowe, byli angażowani przez wykładowców, aby aktywnie uczestniczyli w zajęciach, symulacjach, wyrażali swoje opinie.

Systematyczne hospitacje zajęć pozwalają zweryfikować, czy zajęcia prowadzone są na odpowiednim poziomie merytorycznym i czy osoby prowadzące wykorzystują metody kształcenia wskazane w sylabusach i ocenić ich odpowiedniość. Tym celom służy też systematyczny monitoring ocen, jakie wyrażają studenci na temat zajęć (opis działań projakościowych szczegółowo zaprezentowany jest w kryterium 10).

Do metod kształcenia praktycznego umożliwiającego wiązanie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studentów i studentek wykraczających poza ramy programu studiów, ale celowo wykorzystywanych w procesie kształcenia studentów zaliczyć można wiele inicjatyw Uczelni oraz i Zakładu, w tym przede wszystkim:

- funkcjonowanie Klubu Pracy Socjalnej, którego inauguracja z inicjatywy prof. Jerzego Krzyszkowskiego nastąpiła w 2015 roku. Pomysł utworzenia Klubu jako miejsca, w którym spotykają się praktycy pracy socjalnej z przedstawicielami środowiska akademickiego i studentami kierunku praca socjalna, pojawił się w trakcie konferencji naukowej „Praca socjalna w poszukiwaniu tożsamości na tle przemian społecznych i ekonomicznych”, którą we wrześniu 2014 roku zorganizowała Akademia Pedagogiki Specjalnej wspólnie z Instytutem Rozwoju Służb Społecznych. Podczas konferencji pracownicy socjalni wspólnie z pracownikami naukowymi APS wyrazili potrzebę stałej wymiany doświadczeń i współpracy w obszarze teorii, badań i praktyki pracy socjalnej oraz tym samym wzmocnienia na bieżąco wiedzy praktycznej przekazywanej studentkom i studentom;
- organizacja przez Jednostki wraz z Kołem Naukowym Pracy Socjalnej „POZYTYW” corocznych wydarzeń (konferencje, seminaria, spotkania z praktykami, hospitacje, zbiórki darów dla osób potrzebujących, występy artystyczne itp.) w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Pracy Socjalnej organizowanego pod egidą Polskiego Stowarzyszenia Szkół Pracy Socjalnej;
- w Akademii od ponad 25 lat z inicjatywy dr. Mieczysława Sędzickiego organizowana jest Ogólnopolska Scena Prezentacji Artystycznych Realizacji (OSPAR) będąca jedną z większych imprez o charakterze integracyjnego scenicznego przeglądu osiągnięć artystycznych osób z niepełnosprawnościami, w tym przede wszystkim dzieci i młodzieży z różnego typu ośrodków opiekuńczych, leczniczych, z placówek wychowawczych i zakładów resocjalizacyjnych. Studenci są zaangażowani w organizację wydarzenia i uczestniczą w nim.

Zakres korzystania z metod i technik kształcenia na odległość

Wybuch i rozwój pandemii COVID-19 na początku roku 2020 skutkowało decyzjami resortu szkolnictwa wyższego zmieniającymi (w zależności od zmienności sytuacji) dotychczasowy model kształcenia we wszystkich uczelniach. W Akademii Pedagogiki Specjalnej w sposób adekwatny do rozwoju sytuacji Władze podejmowały stosowne decyzje.

Kwestie związane z edukacją zdalną od marca 2020 regulowały m.in. następujące akty wewnętrzne:

- Zarządzenie Nr 333/2020 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 11 marca 2020r. w sprawie zapobiegania rozprzestrzenianiu się wirusa COVID-19 wśród społeczności Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej;
- Zarządzenie Nr 337/2020 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 30 marca 2020r. w sprawie włączania edukacji na odległość w realizację procesu kształcenia w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej na wszystkich kierunkach, stopniach i formach studiów, jak też studiach doktoranckich i szkole doktorskiej oraz na studiach podyplomowych, prowadzonych w semestrze letnim 2019/20, w związku z zapobieganiem rozprzestrzenianiu się wirusa COVID-19 wśród społeczności Akademii;
- Zarządzenie Nr 354/2020 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 czerwca 2020r. w sprawie procesu dyplomowania przeprowadzanego z wykorzystaniem metod

i technik kształcenia na odległość w sytuacji nadzwyczajnego zawieszenia zajęć w uczelni wywołanego zagrożeniem wirusem SARS-CoV-2;

- Zarządzenie Nr 348/2020 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 14 kwietnia 2020r. w sprawie odbywania dyżurów online w sytuacji nadzwyczajnego zawieszenia zajęć w uczelni wywołanego zagrożeniem wirusem SARS-CoV-2;

- Zarządzenie Nr 352/2020 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 25 maja 2020r. w sprawie zakresu i okresów obowiązywania związanych zapobieganiem rozprzestrzenianiu się wirusa COVID-19 wśród społeczności Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej;

- Zarządzenie Nr 1/2020 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 września 2020r. w sprawie organizacji kształcenia w warunkach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 w semestrze zimowym roku akademickiego 2020/2021;

- Zarządzenie Nr 94/2020 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 7 grudnia 2020 r. w sprawie zaliczeń, zaliczeń na ocenę, egzaminów i egzaminów dyplomowych w semestrze zimowym 2020/2021;

- Zarządzenie Nr 117/2021 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 13 stycznia 2021 r. w sprawie organizacji kształcenia w warunkach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 w semestrze letnim roku akademickiego 2020/2021;

- Zarządzenie nr 225/2021 w sprawie przyjęcia Regulaminu zdalnego kształcenia w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 7 lipca 2021;

- Zarządzenie Nr 288/2021 w sprawie organizacji kształcenia w warunkach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 w okresie świąteczno-noworocznym w semestrze zimowym roku akademickiego 2021/2022 z dnia 13.12.2021;

- Zarządzenie nr 303/2022 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 21 stycznia 2022 roku w sprawie realizacji zajęć dydaktycznych oraz weryfikacji osiągnięć efektów uczenia się w trybie zdalnym w okresie od dnia 22 stycznia do dnia 16 lutego 2022 r.

Na początku pandemii COVID-19 (2020) zajęcia na kierunku praca socjalna prowadzone były w formie zdalnej. W semestrze letnim roku akademickiego 2019/2020 dopuszczone były dwie formy prowadzenia zajęć: zajęcia prowadzone w aplikacji Teams oraz poprzez wysyłanie studentom wiadomości drogą pocztową z materiałami z zajęć i zadaniami do wykonania.

W roku akademickim 2020/2021 wszystkie zajęcia odbywały się zdalnie w czasie rzeczywistym, a narzędziem, z którego korzystali wszyscy wykładowcy była aplikacja Teams. Studenci przed rozpoczęciem zajęć otrzymywali pocztą elektroniczną link do zespołu, do którego byli zobowiązani dołączyć. Link do zespołu wykładowcy zamieszczali również w programie zajęć, w aplikacji USOS. Nauczyciele akademicy byli również zobowiązani do odbywania cotygodniowych dyżurów z użyciem aplikacji Teams. Obrony prac licencjackich, zarówno w przypadku studentów studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych odbyły się przy użyciu aplikacji Teams, z obowiązkowym użyciem kamer. Przewodniczący Komisji przebywał w siedzibie Uczelni i korzystał ze wsparcia pracowników Działu Informatyczno-Medialnego. Promotor i Recenzent w sytuacji wystąpienia problemów technicznych, czy organizacyjnych również mogli przebywać w siedzibie Uczelni. Promotor był odpowiedzialny za poinformowanie studentów o całej procedurze obron. Obrony przebiegły sprawnie. Komisja weryfikowała przed przystąpieniem do egzaminu dane studenta (poprzez pokazanie do kamery dokumentu tożsamości dowodu osobistego lub paszportu), sam egzamin był nagrywany.

Uczelnia wspierała studentów w trakcie nauki zdalnej. Na stronie internetowej zawarto szereg informacji dla studentów dotyczących kształcenia zdalnego, m.in.:

- instrukcję dotyczącą aktywacji konta MS Teams oraz konta Office 365 na APS. Na stronie Uczelni zamieszczono również prezentację pt. „Sesja zdalnie, czyli seria zaleceń dla studentów w czasie pandemii”;
- informacje o dyżurach nauczycieli akademickich;
- platformę e-learningową;

- wytyczne dotyczące realizacji i zaliczeń praktyk studenckich w trakcie pandemii;
- informacje dotyczące egzaminów realizowanych zdalnie;
- instrukcja postępowania dla studentów w sytuacji egzaminacyjnej realizowanej zdalnie w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej;
- informację dla studentów przygotowujących się do zdalnego egzaminu dyplomowego. Studenci mogli liczyć również na wsparcie Akademickiej Poradni Psychologicznej.

W roku akademickim 2021/2022 zajęcia odbywały się w większości stacjonarnie. Przejście w tryb nauki zdalnej podyktowane wzrostem zakażeń wirusem Sars-Cov-2 miało miejsce w dniach 18 grudnia – 9 stycznia (a więc w czasie w znacznym procencie związanym z przerwą świąteczną) oraz od 22 stycznia do 20 lutego 2022 roku. Obrony prac dyplomowych odbyły się stacjonarnie.

Dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością

Możliwa indywidualizacja procesu kształcenia oraz rozpoznawanie i zaspokajanie indywidualnych potrzeb studentów stanowi wyróżniającą cechę programów studiów i studiowania na wszystkich kierunkach Akademii, w tym na kierunku praca socjalna. Odbywa się poprzez:

- tworzenie warunków do racjonalnego (poprzedzonego konsultacjami i właściwą rekrutacją) wyboru indywidualnej ścieżki specjalnościowej: wybór jednej z dwóch specjalności w ramach kierunku praca socjalna odbywa się w trakcie pierwszego semestru studiów i poprzedza go okres preorientacyjny;
- ofertę zajęć fakultatywnych i zajęć do wyboru (w tym zajęć sportowych), umożliwiającą rozwój indywidualnych zainteresowań;
- indywidualizującą ofertę kształcenia językowego;
- stworzenie warunków indywidualnego wyboru tematyki prac dyplomowych i promotora pracy dyplomowej;
- możliwości uczestniczenia w dodatkowych, wykraczających poza obowiązkowe w programie kierunku zajęć, na innych kierunkach;
- stworzenie możliwości korzystania z oferty Erasmus i in. programów stypendialnych i form studiowania.

Dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów umożliwiają studentom i studentkom Akademii rozwiązania systemowe wskazane w Regulaminie studiów (Uchwała nr 154/2021 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 28 kwietnia 2021 roku):

1. Indywidualna Organizacja Studiów (IOS);
2. Indywidualny Program Studiów (IPS);
3. Rozwiązania skierowane do studentów z niepełnosprawnościami.

Według zapisów zawartych w Regulaminie Studiów w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej (stanowiącego załącznik nr 1 do Uchwały nr 154/2021 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 28 kwietnia 2021 roku):

Ad 1. Możliwość odbywania studiów według IOS może być przyznawana studentowi, który nie może realizować zajęć według obowiązującego planu zajęć z powodu: realizacji różnic programowych; powtarzania przedmiotów; realizacji części zajęć na innej uczelni, w tym zagranicznej; podjęcia studiów na drugim kierunku lub specjalności; ważnych wydarzeń życiowych; szczególnych potrzeb, w tym niepełnosprawności lub choroby przewlekłej; lub innej potrzeby określonej w Ustawie o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami z dnia 19 lipca 2019 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062). Studentce w ciąży i studentowi będącemu rodzicem nie można odmówić zgody na odbywanie studiów stacjonarnych według IOS do czasu ich ukończenia;

Ad 2. Możliwość skierowana do studentów mających dobre wyniki w nauce, chcących w sposób indywidualny, pod opieką samodzielnego pracownika naukowego realizować program studiów. Indywidualny program studiów polega na poszerzeniu lub pogłębieniu zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w ramach studiowanego kierunku bądź w wyniku udziału w projektach badawczych. O wyrażenie zgody na studia według IPS może ubiegać się student, który ukończył pierwszy rok studiów i uzyskał średnią ocen ze wszystkich zrealizowanych przedmiotów co najmniej 4,5.

Ad 3. Szczególnym wsparciem w procesie kształcenia objęte są osoby z niepełnosprawnościami. Mają one możliwość ubiegania się o indywidualne rozwiązania problemów związanych z kształceniem. Wśród udogodnień można wymienić:

- tłumaczy języka migowego na zajęciach dydaktycznych,
- lektoraty z języków obcych dla studentów z wadą wzroku lub słuchu,
- transport specjalistyczny,
- specjalne zajęcia komputerowe dla osób niewidomych i słabowidzących,
- pomoc przy wypełnianiu dokumentów związanych ze stypendiami itp.,
- wsparcie i bieżące reagowanie na zaistniałe problemy,
- wsparcie asystentów,
- pisemne zgody na nagrywanie wykładów,
- wypożyczanie urządzeń wspomagających,
- alternatywne formy egzaminów (egzamin w formie ustnej, testy – powiększony druk, asystent),
- wsparcie APP – akademickiej poradni psychologicznej,
- bezpłatne wsparcie w formie poradnictwa prawnego świadczone w Akademickiej Poradni Prawnej (porad prawnych udzielają prawniczki, pracownice Zakładu Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej - dr Małgorzata Czarkowska i dr Monika Zima-Parjaszewska),
- dodatkowe konsultacje naukowo-metodyczne.

Studenci mają możliwość uzyskiwania na bieżąco szczegółowych informacji w tych kwestiach od Pełnomocnika Rektora APS ds. Osób z Niepełnosprawnościami. Szczegółowe informacje dotyczące dostępności zamieszczone są również na stronie APS (<http://www.aps.edu.pl/uczelnia/deklaracja-dostepnosci/>). Zawarto tam m.in. informacje na temat dostępności strony internetowej, dostępności architektonicznej. W budynkach pomieszczenia oznaczone są w alfabecie Brajla, a korytarze posiadają kontrastowe oznaczenia poziome. Przed kampusem znajdują się wydzielone miejsca dla osób z niepełnosprawnościami. Na uczelni znajdują się podjazdy i toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Na teren Uczelni można wejść z psem asystującym i psem przewodnikiem, a przy biurze obsługi studentów znajdują się urządzenia systemu Step Hear, wspierające osoby niewidome. Uczelnia posiada certyfikat dostępności „Tu jest OK” nadany przez FAZON (Fundację Aktywizacji Zawodowej Osób niepełnosprawnych). Ponadto w dniu 1 września 2022 roku wydane zostało Zarządzenie nr 377/2022 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w sprawie nadania regulaminu stwarzania studentom z niepełnosprawnościami lub ze szczególnymi potrzebami warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych.

W sytuacji pandemii studenci ze szczególnymi potrzebami – osoby przewlekle chore, z niepełnosprawnościami, a także osoby, które nie posiadając orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, a ze względu na stan zdrowia potrzebowały dodatkowej pomocy w procesie kształcenia – mogły otrzymać następujące wsparcie: poparcie wniosków o warunkowe zaliczenie semestru w sytuacji przekraczania wskazanej w regulaminie liczby niezaliczonych przedmiotów; opiniowanie wniosków o urlopy; rekomendację zwiększenia limitu nieobecności na zajęciach z możliwością indywidualnego ustalania z wykładowcami terminów odpracowania; wypracowania indywidualnego podejścia w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych związanych z pandemią (np. proponowanie alternatywnych form realizacji efektów uczenia się); uzyskanie indywidualnych

konsultacji z asystentem naukowo-metodycznym (osobą, której zadaniem jest wspieranie, w formie indywidualnych konsultacji, studenta ze szczególnymi potrzebami w przezwyciężeniu trudności związanych z realizacją wymagań określonych w programie studiów); uzyskania pomocy tłumacza języka migowego podczas uczestnictwa w zajęciach zdalnych; uzyskanie przedłużenia w USOS ważności orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, które wygasły w okresie pandemii; bezpłatnego wypożyczenia sprzętu do nauki zdalnej; uzyskania wsparcia Akademickiej Poradni Psychologicznej; organizacji zastępczych form zajęć w Studium Wychowania Fizycznego i Sportu; pomocy w dostosowywaniu materiałów dydaktycznych, uzyskiwaniu materiałów w wersjach cyfrowych.

Harmonogram realizacji programu studiów z uwzględnieniem: zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów, zajęć kształtujących umiejętności praktyczne oraz zajęć rozwijających kompetencje językowe w zakresie znajomości języka obcego, jak również zajęć do wyboru

Harmonogram realizacji programu studiów zakłada, że studia na kierunku praca socjalna pierwszego stopnia realizowane w formie stacjonarnej i niestacjonarnej trwają sześć semestrów (3 lata) i pozwalają uzyskać 182 punkty ECTS w trakcie 1669 godzin dydaktycznych i 960 godzin praktyk na studiach stacjonarnych oraz 182 punkty ECTS w trakcie 1328 godzin dydaktycznych i 960 godzin praktyk w przypadku studiów niestacjonarnych. W planach uwzględniona jest zasada, że liczba punktów ECTS w każdym semestrze studiów nie może być niższa niż 30. W roku akademickim 2022/2023 wybrane zajęcia będą realizowane w formule zdalnej. Będzie to łącznie dla wszystkich 3 lat studiów 210 godzin w przypadku studiów stacjonarnych i 189 godzin w przypadku studiów niestacjonarnych. W przygotowanym programie studiów uwzględniono zasadę, że na pierwszym roku realizowane są zajęcia ogólne, wprowadzając w problematykę pracy socjalnej, a na kolejnych latach zajęcia, które wymagające przygotowania i podstawowej wiedzy z dziedziny pracy socjalnej. Po uzyskaniu wszystkich przewidzianych w programie studiów zaliczeń i obronie pracy dyplomowej studenta(tka) uzyskuje tytuł zawodowy licencjata.

Rok akademicki na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych dzieli się na dwa semestry: zimowy (rozpoczynający się w dniu 1 października) i letni (kończy się w dniu 30 września). Szczegółowa organizacja roku akademickiego dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych rokrocznie jest zawarta w zarządzeniu Rektora (wydanym w semestrze poprzedzającym rozpoczęcie danego roku akademickiego). Szczegółowy plan studiów z wykazem przedmiotów, form realizacji zaliczeń oraz punktów ECTS znajduje się rokrocznie na stronie internetowej Uczelni, w zakładce „Studenti”. Zasady organizacji studiów, w tym wymagania w procesie kształcenia, a także prawa wynikające ze statusu studenta/studentki zostały określone w Regulaminie studiów. Tok kształcenia odbywa się zawsze zgodnie z aktualnym programem i harmonogramem studiów. Plany studiów w przypadku formy stacjonarnej oraz plany i harmonogramy zjazdów studiów niestacjonarnych są podawane do wiadomości społeczności akademickiej za pośrednictwem strony internetowej Uczelni oraz zamieszczane w uczelnianym systemie obsługi studentów (USOS). Zajęcia dydaktyczne w przypadku studiów stacjonarnych są realizowane od poniedziałku do piątku, w przedziale godzin: 8.00-20.30, w przypadku studiów niestacjonarnych w trakcie zjazdów sobotnio-niedzielnym, w przedziale godzin: 8.00-19.50.

Program studiów obejmuje grupę przedmiotów obowiązkowych niespecjalnościowych realizowanych przez wszystkich studentów i studentki w kolejnych trzech latach nauki (łącznie na studiach stacjonarnych 1249 godzin, na studiach niestacjonarnych – 953 godzin), przedmioty specjalnościowe realizowane od semestru letniego drugiego roku studiów i przez oba semestry roku trzeciego (na studiach stacjonarnych łącznie 390 godzin, na niestacjonarnych -360 godzin) oraz przedmioty fakultatywne (30 godzin na studiach stacjonarnych i 15 na studiach niestacjonarnych). W ramach zajęć obowiązkowych dla wszystkich studentów wyróżniono przedmioty stanowiące podstawę przygotowania merytorycznego do pracy socjalnej (łącznie 55 ECTS), przedmioty

przygotowania praktycznego i metodyki pracy socjalnej (streetworking, wiedza o gospodarce, instytucje pomocy społecznej, warsztaty umiejętności społecznych w pracy socjalnej, polityka aktywizacji społeczno-zawodowej, etyka zawodu, techniki organizacji i dokumentacji pracy socjalnej, metody badań społecznych, projekt socjalny (warsztaty w terenie), zarządzanie placówką i kadrami w pomocy społecznej, praca socjalna ze społecznością lokalną, organizacja małych zespołów pracowniczych w pracy socjalnej, Warsztaty umiejętności rozwiązywania problemów (praca z przypadkiem, kontrakt socjalny), mediacja sądowa i pozasądowa – łącznie 36 ECTS) przedmioty ogólnoakademickie rozwijające konkretne umiejętności w zakresie znajomości języka, technologii, itd. (język obcy, seminarium dyplomowe licencjackie, wychowanie fizyczne, technologie informacyjna, bezpieczeństwo i higiena pracy, warsztaty umiejętności interpersonalnych, pierwsza pomoc przedmedyczna) realizowane ze studentami kierunku z nakierowaniem na specyfikę i potrzeby pracownika socjalnego (łącznie 23 ECTS) oraz praktyki (łącznie 960 godzin i 34 ECTS).

Zakres przedmiotów w ramach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych jest analogiczny, poza zajęciami z wychowania fizycznego, które nie są realizowane na studiach niestacjonarnych. Punkty ECTS przypisane konkretnym zajęciom są takie same dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Praktyczny profil studiów decyduje o zdecydowanej przewadze zajęć umożliwiających ćwiczenie konkretnych umiejętności, stąd dominacja zajęć o charakterze ćwiczeniowo-warsztatowym i praktyk. Kompetencje językowe studentów i studentek są rozwijane w trakcie lektoratów obejmujących 4 semestry nauki (120 godzin zajęć 8 ECTS).

Dobór form zajęć, proporcji liczby godzin przypisanych poszczególnym formom, a także liczebności grup studenckich oraz organizacji procesu kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem harmonogramu zajęć

Głównym celem realizowanego programu studiów na kierunku praca socjalna pierwszego stopnia jest wyposażenie studentów i studentki w niezbędną wiedzę, umiejętności oraz kompetencje niezbędne w jak najlepszym odnalezieniu się na rynku pracy, w sferach związanych ze wsparciem/zabezpieczeniem społecznym. Twórcy programu studiów zakładają, że absolwent/ka kierunku będzie przygotowany/a do wykonywania roli zawodowej, niezależnie od wybranej w trakcie studiów specjalności oraz specyfiki wybranego miejsca pracy.

Zważywszy na powyższe w programie studiów zawarto paletę przedmiotów zawierających bogaty zakres tematyczny związany ze specyfiką zawodu, jakim jest praca socjalna. Treści programowe odnoszą się do przyjętych efektów uczenia się.

Program studiów obejmuje grupę przedmiotów obowiązkowych niespecjalnościowych realizowanych przez wszystkich studentów i studentki w kolejnych trzech latach nauki (łącznie 114 punktów ECTS), przedmioty specjalnościowe realizowane od semestru letniego drugiego roku studiów i przez oba semestry roku trzeciego (66 punktów ECTS) oraz przedmioty fakultatywne, którym odpowiadają 2 punkty ECTS. W ramach zajęć obowiązkowych dla każdej specjalności o łącznej liczbie 114 ECTS wyróżniono przedmioty stanowiące podstawy przygotowania merytorycznego do pracy socjalnej (łącznie 55 ECTS), przedmioty przygotowania praktycznego i metodyki pracy socjalnej (36 ECTS) przedmioty ogólnoakademickie rozwijające konkretne umiejętności w zakresie znajomości języka, technologii, itd. (język obcy, seminarium dyplomowe licencjackie, wychowanie fizyczne, technologie informacyjna, bezpieczeństwo i higiena pracy, warsztaty umiejętności interpersonalnych, pierwsza pomoc przedmedyczna) realizowane ze studentami kierunku z nakierowaniem na specyfikę i potrzeby pracownika socjalnego (łącznie 23 ECTS). Zakres przedmiotów w ramach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych jest analogiczny, poza zajęciami z wychowania fizycznego, które nie są realizowane na studiach niestacjonarnych. Praktyczny profil studiów decyduje o zdecydowanej przewadze zajęć umożliwiających ćwiczenie konkretnych umiejętności, stąd dominacja zajęć o charakterze ćwiczeniowo-warsztatowym i praktyk. W programie studiów kierunku dobór form zajęć dydaktycznych **na studiach stacjonarnych** w roku akademickim 2022/2023 wygląda następująco

(obliczenia na podstawie Załącznika nr 2 do Uchwały nr 425/2022 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 29 czerwca 2022 roku):

Tabela 6. Liczba godzin przeznaczonych na poszczególne formy zajęć na studiach stacjonarnych na kierunku praca socjalna

Rok studiów	Wykłady	Ćwiczenia	Warsztaty/treningi	Praktyki	Seminarium Dyplomowe
I	259	255	135	160	-
II	PSS- 135 PSR- 165	PSS- 165 PSR- 180	PSS- 240 PSR- 195	480	PSS- 30 PSR- 30
III	PSS- 90 PSR- 90	PSS- 135 PSR- 180	PSS- 255 PSR- 210	320	PSS- 60 PSR- 60
łącznie	PSS- 484 PSR- 514	PSS -555 PSR -615	PSS- 630 PSR- 540	960	PSS- 90 PSR- 90

PSS – specjalność *Praca socjalna w pomocy społecznej*

PSR – specjalność *Praca socjalna na rzecz rodziny*

W programie studiów kierunku dobór form zajęć dydaktycznych **na studiach niestacjonarnych** wygląda zaś następująco:

Tabela 7. Liczba godzin przeznaczonych na poszczególne formy zajęć na studiach niestacjonarnych na kierunku praca socjalna

Rok studiów	Wykłady	Ćwiczenia	Warsztaty/treningi	Praktyki	Seminarium
I	221	162	90	160	-
II	PSS- 105 PSR- 135	PSS- 135 PSR- 150	PSS- 210 PSR- 165	480	PSS- 30 PSR- 30
III	PSS- 90 PSR- 90	PSS- 105 PSR- 135	PSS- 210 PSR- 180	320	PSS- 60 PSR- 60
łącznie:	PSS- 416 PSR- 446	PSS- 402 PSR- 447	PSS- 510 PSR-435	960	PSS- 90 PSR- 90

PSS – specjalność *Praca socjalna w pomocy społecznej*

PSR – specjalność *Praca socjalna na rzecz rodziny*

Wykłady prowadzone są wyłącznie przez samodzielnych pracowników naukowych lub adiunktów. Przeznaczone są głównie dla zajęć stanowiących wspólny teoretyczny fundament dla kierunku, ale także dla są wykłady odrębne dla grup specjalnościowych. Ćwiczenia, warsztaty, treningi oprócz przekazywania wiedzy, mają na celu kształtowanie umiejętności oraz kompetencji praktycznych (w ramach wielu z nich realizowane są hospitacje – jednodniowe/kilku godzinne zajęcia w instytucjach pomocy społecznej/rynku pracy współprowadzone przez praktyków pracy socjalnej).

Opiekun praktyk z ramienia Uczelni zwraca się do Biura do spraw Planowania z prośbą o zarezerwowanie jednego dnia wolnego na planowanie przez studentów praktyk, które mają charakter śródsemestralny. Wyjścia wykładowców ze studentami poza teren Uczelni i uczestniczenie przez nich w wydarzeniach, które mają miejsce na terenie Uczelni są każdorazowo zgłaszane przez osoby prowadzące do Działu Planowania (wypełniane są karty wyjść).

Program studiów zawiera również sylabusy opracowywane dla każdego z przedmiotów kształcenia, informujące o strukturze, metodach dydaktycznych, wymaganiach, celach, treści programowej, literaturze, kryteriach oceniania i zaliczania. Są one aktualizowane w odniesieniu do każdego semestru (roku) studiów przez osoby prowadzące dane zajęcia (informacje zawarte w USOS).

Obecnie kwestie liczebności grup studenckich reguluje Zarządzenie nr 250/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 października 2019 roku. Grupy ćwiczeniowe liczą co najmniej 16 i nie więcej niż 30 osób, grupy warsztatowe – co najmniej 10 osób, konwersatoria – co najmniej 10 osób, lektoraty – co najmniej 14 i nie więcej niż 20 osób, seminaria dyplomowe – co najmniej 8 i nie więcej niż 12 osób, zajęcia prowadzone w języku obcym – co najmniej 10 osób.

Program i organizacja praktyk, w tym w szczególności ich wymiaru i terminu realizacji oraz doboru instytucji, w których odbywają się praktyki, a także liczby miejsc praktyk

Program studiów na kierunku praca socjalna uwzględnia trzy typy praktyk studenckich:

- praktykę asystencką (miesięczną) w wymiarze 160 godzin (wakacyjną) realizowaną w trakcie pierwszego roku studiów;
- praktykę specjalistyczną (trzymiesięczną) w wymiarze 480 godzin (śródsemestralną) realizowaną w trakcie drugiego roku studiów;
- praktykę dyplomową (dwumiesięczną) w wymiarze 320 godzin (śródsemestralną) realizowaną w trakcie trzeciego roku studiów.

Szczegóły dotyczące zadań, jakie powinien zrealizować Student w trakcie realizacji praktyk zawarte zostały w opisie programu studiów (Załącznik nr 1 do Uchwały nr 208/2021 Senatu APS z dnia 30 czerwca 2021 r). W trakcie praktyk student(ka) zdobywa wiedzę, umiejętności i rozwija kompetencje społeczne.

Podczas praktyki asystenckiej realizowanej na pierwszym roku w wybranym domu pomocy społecznej studentka/student zapoznaje się z zasadami funkcjonowania i ofertą placówki, asystuje pracownikowi socjalnemu w wykonywaniu zadań związanych z rozpoznaniem sytuacji życiowej klienta, przyjęciem do domu pomocy społecznej, planowaniem i realizowaniem adekwatnej pomocy, towarzyszy pracownikowi socjalnemu podczas pracy w terenie. Zapoznaje się również z dokumentacją prowadzoną przez pracownika socjalnego oraz poznaje zakres współpracy domu pomocy społecznej z innymi instytucjami/ organizacjami.

Założeniem praktyki specjalistycznej przewidzianej w programach studiów dla studentów drugiego roku, która odbywa się w wybranym ośrodku pomocy społecznej jest przede wszystkim zapoznanie z przyszłą pracą w zawodzie pracownika socjalnego i wzbogacenie o doświadczenia praktyczne wiedzy teoretycznej z zakresu pracy socjalnej, zdobytej podczas studiów, poznanie w szerszym zakresie zasad funkcjonowania placówek powołanych do pracy socjalnej w środowisku zamieszkania, zapoznanie z charakterystyką socjodemograficzną klientów pomocy społecznej, zdobycie

umiejętności stosowania w praktyce wiedzy teoretycznej o metodach pracy socjalnej, a także doświadczenie w formułowaniu diagnozy przypadku, planu pomocy i jego realizacji, poznanie metod kierowania i administrowania ośrodkami pomocy społecznej, wyrabianie zamiłowania do pracy z osobami wymagającymi wsparcia oraz umiejętności odpowiedzialnego doboru form i zakresu udzielanej pomocy. W trakcie praktyki student/ka powinien/na wykonać następujące zadania: zapoznać się z formalnymi podstawami funkcjonowania instytucji pomocy społecznej, tzn. z przepisami prawa, strukturą organizacyjną oraz zasadami finansowania (rozliczania, zdobywania funduszy); z trybem zgłaszania klientów; obserwować, asystować oraz włączać się w realizację zadań pracownika socjalnego.

Praktykę specjalistyczną na III roku studenci realizują w wybranej organizacji pozarządowej, która ma wpisaną w swoich celach statutowych działalność w obszarze systemu pomocy społecznej. W trakcie trwania praktyki zapoznają się z formalnymi podstawami funkcjonowania organizacji pozarządowych, realizujących zadania z obszaru pomocy społecznej, strukturą organizacyjną podmiotu oraz zasadami finansowania, współpracy pomiędzy organizacją, a odbiorcami jej usług, zasadami współpracy z wolontariuszami i współpracy pomiędzy organizacją, a innymi instytucjami wsparcia.

Nadzór nad praktykami studentów sprawuje w instytucji – opiekun w instytucji (zwany niekiedy opiekunem zakładowym), w uczelni – uczelniany opiekun praktyk. Podstawą zaliczenia praktyk jest przedstawienie uczelnianemu opiekunowi praktyk przez studentkę/studenta dokumentacji potwierdzającej odbycie praktyki, tj. karty praktykanta oraz innych dokumentów poświadczających osiągnięcie efektów (wykaz dokumentów jest dostępny w programie praktyki (sylabusie)); oraz odbycie merytorycznej rozmowy. Warunkiem zaliczenia jest odbycie praktyki zgodnie z założeniami i uzyskanie pozytywnej oceny. Jeżeli praktyka nie została zaliczona, student/ka nie otrzymuje zaliczenia roku i jest zobowiązany/a do powtórzenia praktyki w kolejnym roku akademickim.

Dokumenty praktyki są dostępne dla studentów w systemie USOS. Przed rozpoczęciem praktyk uczelniani opiekunowie są zobowiązani do odbycia spotkania z grupami akademickimi, w celu zapoznania studentek i studentów z założeniami praktyki, organizacją pracy, warunkami zaliczenia. Dodatkowo od roku akademickiego 2021/2022 odbywają się semestralne spotkania dla studentów z uczelnianym koordynatorem praktyk powoływanym do kierowania organizacją praktyk i współpracy z otoczeniem.

Studenci mogą realizować praktyki w instytucjach wskazanych przez uczelnianego opiekuna praktyk lub wybranych samodzielnie (zgodnie z założeniami praktyki i istniejącymi możliwościami w otoczeniu społecznym). W celu wsparcia studentów jest dostępny wykaz instytucji/placówek, z którymi uczelnia zawarła porozumienia o realizacji praktyk studenckich. Wykaz jest zamieszczony na stronie uczelni w zakładce Studenci/Przebieg studiów/Praktyki i w zakładce Współpraca/Współpraca w ramach praktyk. Dodatkowo jest on dostępny w zespole dla studentów i w zespole dla uczelnianych opiekunów praktyk w aplikacji TEAMS. Zespoły takie powstały w roku akademickim 2019/2020 (dla opiekunów) i 2020/2021 (dla studentów). W zespołach są załączane podstawowe dokumenty oraz bieżące informacje. Dla opiekunów dodatkowo on-line odbywają się spotkania (dwa razy w miesiącu – 2 i 4 środa miesiąca).

Realizacja praktyk w okresie pandemii COVID-19 odbywała się zgodnie z wytycznymi MNiSW oraz Uchwałami Senatu i Zarządzeniami Rektora (dostępne w zespołach) i w BIP (regulacje wewnętrzne). Studentom ostatniego roku zapewniono odbywanie praktyk w formach elastycznych (w celu terminowego zakończenia studiów). Praktyki I i II roku studiów odbywały się w formach elastycznych, a w miarę możliwości instytucji zewnętrznych – stacjonarnie. Wydłużono również terminy zaliczenia praktyki. Studenci i uczelniani opiekunowie byli na bieżąco informowani o rozwiązaniach. Dodatkowo wprowadzono elektroniczny obieg dokumentów, przy czym studenci byli zobligowani do dokumentowania praktyk zgodnie z wcześniej przyjętymi założeniami. Wypełnione i podpisane dokumenty praktyk studentki i studenci przekazywali elektronicznie do uczelnianego opiekuna. Zaliczenie praktyki odbywało się na podstawie przedstawionej dokumentacji i rozmów w aplikacji TEAMS. Dla przykładu studenci i studentki III roku w ramach specjalności *Praca socjalna*

w pomocy społecznej w roku akademickim 2021/2022 zrealizowali praktyki w następujących instytucjach:

Miejsce praktyki/wolontariatu/pracy (nazwa placówki/instytucji)
Europejska Fundacja na Rzecz Osób Potrzebujących E.F.O.P. ul. Krasińskiego 8/1, 66-400 Gorzów Wielkopolski
Środowiskowy Dom Samopomocy Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej, ul. Mieszka I 1, 05-200 Wołomin
Bródnowskie Stowarzyszenie Przyjaciół i Rodzin Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „POMOST”, ul. Wincentego 85, 03-291 Warszawa
Fundacja Centrum Praw Kobiet ul. Wilcza 60 m. 19, 00-679 Warszawa
Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego Świetlica Socjoterapeutyczna Caritas Diecezji Warszawskiej, ul. Okopowa 29B, 01-059 Warszawa
Stowarzyszenie na Rzecz Wychowanków i Absolwentów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, ul. Nowobielańska 100, 96-100 Skierniewice
Kamilińska Misja Pomocy Społecznej, ul. Traktorzystów 26, 02-495 Warszawa
Dom Samotnej Matki Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej, ul. Jana Kilińskiego 63, 05-220 Zielonka
Stowarzyszenie Damy Radę, ul. Zygmunta Modzelewskiego 10, 02-679 Warszawa
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Bezpieczny Dom”, ul. Oszmiańska 13 i 18, 03-503 Warszawa
Fundacja Aleksander, ul. Brzeska 65, 08-110 Siedlce
Fundacja Inicjatyw Młodzieżowych, ul. Solec 81B, lok. 73A, 00-382 Warszawa
Stowarzyszenie DOM, ul. Jagodowa 2, 05-092 Sadowa-Łomianki
Fundacja Jestem Mamą, ul. Wspólna 33B, 05-092 Łomianki
Stowarzyszenie Społeczna Inicjatywa Narkopolityki, ul. Świeradowska 47, 02-662 Warszawa
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną, Środowiskowy Dom Samopomocy „Na Górce”, ul. 3 Maja 56A, 05-800 Pruszków
Fundacja Centrum Praw Kobiet ul. Wilcza 60 m. 19, 00-679 Warszawa
Stowarzyszenie na Rzecz Wsparcia i Rozwoju Dziecka i Rodziny SIMUL, ul. Kolorowa 16/27, 02-495 Warszawa
Fundacja Pomocy Osobom z Niepełnosprawnością Intelektualną „Dom”, ul. Wólczyńska 64, 01-908 Warszawa
Stowarzyszenie Otwarte Drzwi - Świetlica Opiekuńcza „Mały Książę”, ul. Żąbkowska 4/45, 03-735 Warszawa
Fundacja Ochrony Zdrowia im. dr Oswalda Madeckiego, ul. 11 Listopada 15, 28-230 Połaniec
Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, ul. Ogińskiego 1, 03-318 Warszawa

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Wymagania stawiane kandydatom, warunki rekrutacji na studia oraz kryteria kwalifikacji kandydatów na każdy z poziomów studiów

Warunki i tryb rekrutacji, w tym kryteria kwalifikacyjne kandydatów i liczbę miejsc określają właściwe Uchwały Senatu Akademii. Równe szanse kandydatom zapewnia przyjęcie jednakowych kryteriów kwalifikacji oraz podanie do publicznej wiadomości treści Uchwał określających zasady rekrutacji (<http://www.aps.edu.pl/rekrutacja/zasady-rekrutacji/>). Przyjęta procedura rekrutacyjna zawiera tryb odwoławczy. Zasady rekrutacji w roku akademickim 2021/2022 dla kandydatów na kierunek praca socjalna określone zostały w Uchwale nr 333/2020 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 27 maja 2020 r. w sprawie warunków, trybu oraz terminów rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na studia w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej na rok akademicki 2021/2022 zmodyfikowana Uchwałą nr 144/2021 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 24 marca 2021 r. w sprawie zmiany uchwały Senatu APS nr 333/2021 z dnia 27 maja 2020 r. w sprawie warunków, trybu oraz terminów rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na studia w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej na rok akademicki 2021/2022. Zmiany uwzględnione zostały w Załączniku nr 1 do Uchwały Senatu APS nr 144/2021 z dnia 24 marca 2021 r. – tekst jednolity (dalej: „Uchwała nr 333/2021”).

Rekrutacja odbywa się poprzez elektroniczny system rejestracji kandydatów na studia (IRK). Postępowanie rekrutacyjne ma charakter konkursowy.

Warunkiem wstępnym rekrutacji jest posiadanie świadectwa dojrzałości (nowa lub stara matura) lub dokumentu z nim równoważnego. Przyjęcie kandydatów na studia odbywa się na podstawie rankingu średniej ocen. Wyniki uzyskane w postępowaniu kwalifikacyjnym wyrażone są w punktach. Zasady przeliczania wyników ze świadectwa dojrzałości ustalone są w wyżej wymienionej uchwale. Zasady przyjmowania na studia laureatów i finalistów olimpiad określa Uchwała nr 124/2018 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 19 grudnia 2018 roku. Rekrutację prowadzi uczelniana Komisja Rekrutacyjna. Wyniki postępowania kwalifikacyjnego na wszystkich etapach są jawne.

Postępowanie rekrutacyjne, zasady rekrutacji na studia pierwszego stopnia (w tym na kierunek praca socjalna) uregulowane zostały w § 10-12 Uchwały nr 333/2021.

Rekrutacja odbywa się poprzez elektroniczny system rejestracji kandydatów na studia (IRK). Warunkiem koniecznym objęcia kandydata postępowaniem rekrutacyjnym na kierunek praca socjalna jest:

- zarejestrowanie się kandydata w systemie IRK, wprowadzenie wszystkich danych wymaganych przez system IRK oraz zapis na wybrany kierunek studiów, z zastrzeżeniem ust. 2 Uchwały nr 333/2021;
- wniesienie opłaty rekrutacyjnej na indywidualny dla każdego kandydata numer rachunku bankowego wygenerowany na indywidualnym koncie kandydata w systemie IRK w wysokości zależnej od liczby zapisów na kierunek studiów. Wysokość opłaty rekrutacyjnej ustala Rektor poprzez stosowne zarządzenie. Opłatę rekrutacyjną uznaje się za wniesioną w momencie jej odnotowania na indywidualnym koncie kandydata w systemie IRK (por. § 10 ust. 1 Uchwały nr 333/2021).

Ponadto Uchwała nr 333/2021 reguluje:

a. przebieg postępowania rekrutacyjnego studia pierwszego stopnia (§ 10 Uchwały), w szczególności poprzez określenie:

- procedury rejestracji dla kandydatów (§ 10 ust. 2);
- etapów postępowania rekrutacyjnego (§ 10 ust. 3, 4)
- charakteru konkursowego postępowania kwalifikacyjnego (§ 10 ust. 5);

b. zakres dokumentacji kandydata zakwalifikowanego do przyjęcia na studia (§ 11 ust. 1);

c. zasady rekrutacji na studia pierwszego stopnia (§ 12 Uchwały), w tym posiadanie odpowiedniego świadectwa dojrzałości lub dokumentu z nim równoważnego (por. § 12 ust. 2, 3), a nadto algorytm określający wynik rekrutacyjny dla kierunku praca socjalna (§ 12 ust. 7 pkt 7 ppkt a).

Wymagania rekrutacyjne:

1. Do ubiegania się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia na kierunku praca socjalna studia I stopnia konieczne jest posiadanie świadectwa dojrzałości (nowa lub stara matura) lub dokumentu z nim równoważnego.
2. Dla kandydatów posiadających „nową maturę”:
  - uwzględnia się punkty procentowe z przedmiotów kwalifikacyjnych do APS, zdawanych przez kandydata w formie pisemnej; kandydat deklaruje w systemie IRK przedmioty, które powinny stać się podstawą kwalifikacji; na studia stacjonarne i niestacjonarne pierwszego stopnia na kierunku praca socjalna – profil praktyczny przedmioty kwalifikacyjne to dwa przedmioty obowiązkowe: język polski i język obcy oraz trzeci przedmiot do wyboru spośród: biologia, chemia, filozofia, fizyka, geografia, historia, historia muzyki, historia sztuki, informatyka, język łaćniński i kultura antyczna, matematyka, wiedza o społeczeństwie;
  - wskaźnik przeliczeniowy dla wyników z egzaminu maturalnego z matematyki zdawanego na poziomie podstawowym wynosi: 1% = 2 punkty rekrutacyjne, zaś dla pozostałych przedmiotów: 1% = 1 punkt rekrutacyjny; przedmioty maturalne w wymiarze rozszerzonym, będące podstawą postępowania kwalifikacyjnego, uzyskują dodatkowy wskaźnik przeliczeniowy; w takim przypadku wskaźnik dla matematyki wynosi: 1% = 4 punkty rekrutacyjne, zaś dla pozostałych przedmiotów: 1% = 2 punkty rekrutacyjne.
3. Dla kandydatów posiadających „starą maturę”:
  - uwzględnia się oceny z egzaminów maturalnych pisemnych oraz ustnych; kandydat w formie deklaracji wskazuje komisji rekrutacyjnej egzaminy, które powinny stać się podstawą kwalifikacji; wynik rekrutacyjny na studia stacjonarne i niestacjonarne stanowi sumę wyników z czterech egzaminów; maksymalna liczba punktów uzyskanych przez kandydata wynosi 800 punktów rekrutacyjnych; oceny ze świadectwa maturalnego transformuje się na punkty rekrutacyjne następująco:

Ocena	Liczba punktów rekrutacyjnych	
	do 1991 roku	po 1991 roku
6	-	200
5	200	180
4	160	150
3	80	100
2	-	60

4. Zasady przyjmowania na studia laureatów i finalistów olimpiad określa Załącznik nr 1 do uchwały Senatu APS nr 157/2021 z dnia 28 kwietnia 2021 r. [tekst ujednolicony] Uchwała Nr 124/2018 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie zasad przyjęć na studia laureatów i finalistów olimpiad.

Tabela 8. Limity przyjęć w rekrutacji na rok akademicki

Kierunek: praca socjalna Studia pierwszego stopnia			
Rok akademicki	Liczba studentów Studia stacjonarne	Liczba studentów Studia niestacjonarne	Razem studia stacjonarne i niestacjonarne
2022/2023*	-	-	-
2021/2022	60	0	60
2020/2021	60	30	90
2019/2020	60	30	90
2018/2019	60	30	90

* W roku akademickim 2022/2023 rekrutacja nie była prowadzona w związku z utworzeniem kierunku: praca socjalna na profilu akademickim

Tabela 9. Liczba studentów kierunku praca socjalna

Kierunek: praca socjalna Studia pierwszego stopnia			
Rok akademicki	Liczba studentów studia stacjonarne	Liczba studentów studia niestacjonarne	Razem studia stacjonarne i niestacjonarne
2019/2020	139	49	188
2020/2021	117	21	138
2021/2022	121	1	122

Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej oraz potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów

Regulamin studiów w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej został wprowadzony Uchwałą nr 306/2020 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu studiów w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, przewiduje możliwość uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni. Zgodnie z § 20 Regulaminu, student może realizować część przedmiotów ze swojego programu studiów na innej uczelni krajowej lub zagranicznej, dyrektor studiów określa warunki uznania przedmiotów zaliczonych na innej uczelni, podejmuje decyzję o uznaniu i przeniesieniu zajęć, uwzględniając efekty uczenia się uzyskane na innym kierunku lub profilu w Akademii bądź na innej uczelni, w tym uczelni zagranicznej, w wyniku realizacji zajęć i praktyk odpowiadających zajęciom i praktykom określonym w programie studiów na kierunku, na którym student studiuje.

Kwestie dotyczące potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów szczegółowo opisane są w Uchwale Nr 198/2019 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 24 września 2019 r. w sprawie określenia sposobu potwierdzania efektów uczenia się w APS (ze zmianami wprowadzonymi Uchwałą Nr 145/2021 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 24 marca 2021 r. w sprawie zmiany uchwały Senatu APS nr 198/2019 z dnia 24 września 2019 r. w sprawie określenia sposobu potwierdzania efektów uczenia się w APS), określa ona postępowanie w sprawie potwierdzenia efektów uczenia się, warunki, jakie musi spełnić wnioskodawca, wymagane dokumenty, skutki uznawalności.

Zasady, warunki i tryb dyplomowania

Regulamin studiów APS (§ 34-40 Regulaminu studiów APS) określa procedurę dyplomowania studenta – przygotowania, złożenia pracy dyplomowej i ukończenia studiów na wszystkich kierunkach, w tym studentów kierunku praca socjalna. Ponadto kwestie związane z seminariami dyplomowymi i uzyskiwaniem tytułu zawodowego zostały uregulowane w odrębnym akcie, tj. Regulaminie seminariów dyplomowych i uzyskiwania tytułu zawodowego w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej przyjętym Uchwałą nr 279/2020 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 29 stycznia 2020 roku.

Praca dyplomowa przygotowywana jest w ramach seminarium dyplomowego. Stopień realizacji efektów uczenia się oceniany jest przez promotora pracy dyplomowej systematycznie, na każdym etapie jej powstawania (przygotowanie pracy dyplomowej licencjackiej obejmuje trzy semestry studiów). Realizacja seminarium dyplomowego powinna zakończyć się złożeniem pracy. W APS złożenie pracy dyplomowej oznacza wprowadzenie pliku z zaakceptowaną przez promotora, ostateczną wersją pracy do systemu Archiwizacji Prac Dyplomowych (APD) oraz uzyskaniem pozytywnego wyniku sprawdzania pracy z wykorzystaniem Jednolitego Systemu Antyplagiatowego. Po stwierdzeniu oryginalności pracy, promotor zalicza studentowi ostatni semestr seminarium dyplomowego i kieruje pracą do recenzji. Recenzent powinien być osobą posiadającą orientację w obszarze tematycznym, którego dotyczy praca. Recenzję pracy przygotowuje zarówno promotor, jak i recenzent.

Tematyka prac dyplomowych jest generalnie zgodna z obszarami praktyk dyplomowych realizowanych przez studentów i obszarami ich zainteresowań zawodowych w tematyce pomocy społecznej. Pisanie pracy łączy się z nabywaniem doświadczeń eksploracji środowiska pracy, czemu służy właśnie praktyka na trzecim roku studiów. Dotyczy ona między innymi takich zagadnień jak: diagnozowanie problemów społecznych, projektowanie ich rozwiązań, metody pracy socjalnej realizowane w instytucjach pomocy społecznej, problemy socjalne w Polsce i wybranych państwach UE; społeczna percepcja problemów społecznych; praca socjalna z osobami doświadczającymi przemocy i sprawcami, z osobami uzależnionymi od substancji i czynności, z osobami w kryzysie bezdomności, osobami opuszczającymi jednostki penitencjarne, uchodźcami, seniorami, osobami z niepełnosprawnościami, osobami doświadczającymi samotnego rodzicielstwa; funkcjonowanie psychospołeczne wybranych grup klientów pomocy społecznej; funkcjonowanie psychospołeczne pracowników służb społecznych (pracownicy socjalni, kuratorzy sądowi, asystenci rodzin); pomoc postpenitencjarna – perspektywa osadzonych i personelu zakładów karnych; formy pomocy i wsparcia dla klientów jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, aktywizacja zawodowa i życiowa klientów pomocy społecznej oraz klientów powiatowych urzędów pracy; doradztwo zawodowe i bezpieczeństwo pracy ludzkiej w organizacji.

Ostatecznym sprawdzianem realizacji efektów uczenia się jest egzamin dyplomowy, który odbywa się przed komisją złożoną z promotora, recenzenta oraz przewodniczącego. Przynajmniej jeden z członków komisji powinien być samodzielnym pracownikiem naukowym. Podczas egzaminu student otrzymuje pytania nie tylko dotyczące pracy dyplomowej (pytania zadają zarówno promotor, jak i recenzent), lecz także losuje zagadnienia kierunkowe oraz specjalnościowe znajdujące się na liście zagadnień na egzamin dyplomowy (20 zagadnień kierunkowych i 20 specjalnościowych). Listy zagadnień weryfikujące kompetencje praktyczne przygotowania do zawodu pracownika socjalnego zamieszczane są na stronie internetowej APS najpóźniej do końca listopada każdego kolejnego roku akademickiego. W kontekście wylosowanych zagadnień w czasie egzaminu dyplomowego sprawdzana

jest wiedza i umiejętności kognitywne dyplomantów, ale też akcentowane są kwestie odnoszące się do praktyki, pracy pracownika socjalnego i doświadczeń praktycznych studentów, pozwalające ocenić ich przygotowanie zawodowe.

W czasie pandemii egzaminy dyplomowe odbywały się zdalnie, za pośrednictwem MS TEAMS, podczas połączenia Komisji egzaminacyjnej ze studentem. Egzaminy online zostały uregulowane Zarządzeniem Nr 354/2020 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie z dnia 01.06.2020 r. w sprawie procesu dyplomowania z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość z późniejszymi zmianami.

Ukończenie studiów następuje po zdaniu egzaminu dyplomowego z wynikiem co najmniej dostatecznym. Podstawą obliczenia ostatecznego wyniku studiów są: średnia arytmetyczna ocen z egzaminów i zaliczeń przedmiotów kończących się zaliczeniem na ocenę, z uwzględnieniem ocen niedostatecznych uzyskanych w ciągu całego okresu studiów; ocena pracy dyplomowej; ocena egzaminu dyplomowego. Wynik studiów stanowi odpowiednio sumę wyżej wymienionych ocen: 50%, 30% oraz 20%. Na dyplomie ukończenia studiów wpisuje się ostateczny wynik studiów wyrównany zgodnie z zasadą: do 3,25 – dostateczny; od 3,26 do 3,74 – dostateczny plus; od 3,75 do 4,25 – dobry; od 4,26 do 4,74 – dobry plus; od 4,75 do 4,87 – bardzo dobry; od 4,88 – celujący.

Wszystkie wyniki egzaminów dyplomowych oraz oceny z prac są przedmiotem corocznego przeglądu przeprowadzanego przez Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia.

Sposoby oraz narzędzia monitorowania i oceny postępów studentów

Uczelnia regularnie prowadzi działania w zakresie monitoringu postępów studentów we wszystkich obszarach ich działalności. Systematycznie prowadzone są czynności mające na celu porównanie liczby osób zarejestrowanych na studia w Systemie Rekrutacji Elektronicznej z liczbą osób przyjętych na studia, dzięki czemu możliwa jest modyfikacja dotychczas prowadzonych działań i realizowanie nowych działań promocyjnych w zakresie uatrakcyjnienia oferty Akademii, bądź procesu dydaktycznego. Uczelnia wychodząc naprzeciw potrzebom Studentów umożliwia im korzystanie z Indywidualnej Organizacji Studiów (IOS). Uczelnia umożliwia wyróżniającym się Studentom, którzy osiągają bardzo dobre wyniki w nauce studiowanie według Indywidualnego Toku Studiów. Wychodząc naprzeciw potrzebom studentów, Uczelnia umożliwia im skorzystanie z urlopu długoterminowego albo krótkoterminowego.

Prowadzący zajęcia dydaktyczne bada frekwencję na zajęciach poprzez sprawdzenie listy obecności. W przypadku długotrwałej nieobecności studenta na zajęciach, prowadzący informuje o tym dyrektora studiów, który ustala przyczyny nieobecności studenta poprzez kontakt telefoniczny lub mailowy oraz to czy student deklaruje chęć dalszego studiowania na Uczelni czy też rezygnuje. Celem takiego działania jest dbałość o jakość kształcenia poprzez wsparcie studentów i zainteresowanie ich sytuacją, a także monitorowania nastawień i oczekiwań wobec studiów kolejnych roczników młodzieży. Warunkiem zaliczenia semestru jest uzyskanie oceny co najmniej dostatecznej ze wszystkich przedmiotów przewidzianych programem studiów, w tym zaliczenie przewidzianej w programie danego semestru praktyki zawodowej.

Zgodnie z obowiązującym Regulaminem studiów w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, dyrektor studiów skreśla studenta z listy studentów w przypadku: niepodjęcia studiów, rezygnacji ze studiów, niezłożenia w terminie pracy dyplomowej lub egzaminu dyplomowego lub ukarania karą dyscyplinarną wydalenia z Uczelni. Dyrektor studiów może ponadto skreślić studenta

z listy studentów w przypadku: stwierdzenia braku wymaganych postępów w nauce, stwierdzenia braku udziału w obowiązkowych zajęciach, nieuzyskania zaliczenia semestru w określonym terminie lub niewniesienia opłat związanych z odbywaniem studiów. Do najczęstszych przyczyn skreślenia z listy studentów należy zaliczyć: niepodjęcie studiów, nierozliczenie semestru lub roku, niezłożenie w terminie pracy dyplomowej, przeniesienie na inny kierunek studiów lub niewniesienie opłat za odbywanie studiów. Ze studentami zagrożonymi skreśleniem kontakt telefoniczny lub mailowy nawiązuje pracownik Biura Spraw Studenckich.

Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się

Ogólne zasady sprawdzania i oceniania osiągnięcia stopnia efektów uczenia się opisuje Regulamin Studiów. Zaliczenie etapu studiów możliwe jest po osiągnięciu przez studenta przewidzianych w programie efektów uczenia się. Weryfikacja osiągnięcia efektów kształcenia następuje w trakcie zaliczeń i egzaminów, w tym także zaliczeń praktyk.

Wskazania dotyczące wymagań, które należy spełnić by zaliczyć przedmiot/praktykę są precyzowane w sylabusach przedmiotów i wprowadzane do systemu USOSweb przez koordynatorów przedmiotu i stąd dostępne dla studentów przed rozpoczęciem zajęć (najpóźniej w pierwszym tygodniu semestru). Nauczyciele precyzują formę i warunki zaliczenia uwzględniając efekty uczenia się przedmiotu, wyprowadzone wprost z efektów kierunkowych. Zasadą jest zachodzenie pełnej spójności pomiędzy realizowanym efektem, a sposobem jego weryfikacji.

Student uzyskuje zaliczenie etapu studiów, jeśli zgromadzi liczbę punktów ECTS przewidzianą w danym roku przez program kształcenia tj. uzyska zaliczenie wszystkich przedmiotów i zda wszystkie przewidziane egzaminy czy praktyki. Student może uzyskać warunkowe zaliczenie etapu studiów, tj. uzyskać zaliczenie ze zmniejszoną liczbą punktów, jeśli liczba niezaliczonych przedmiotów nie jest większa niż dwa i uzyskał nie mniej niż 20 punktów ECTS w danym semestrze. Decyzję o warunkowym zaliczeniu etapu studiów podejmuje dyrektor studiów. W przypadku niezaliczenia większej liczby przedmiotów student może starać się o powtarzanie etapu studiów. Powtarzanie nie może jednak dotyczyć studenta, który nie zaliczył I semestru studiów. Decyzję w indywidualnych przypadkach podejmuje dyrektor studiów.

Dokumentowanie efektów uczenia się

Kwestie dotyczące dokumentowania osiągniętych przez studentów efektów uczenia się precyzuje Zarządzenie nr 255/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 października 2019 roku. Prace studentów, które weryfikują poziom osiągniętych efektów uczenia się, i stanowią podstawę złożenia egzaminu bądź uzyskania zaliczenia na ocenę, są przechowywane przez nauczyciela akademickiego w okresie nie krótszym niż do końca kolejnego roku akademickiego. W przypadku weryfikacji zakładanych efektów uczenia się dla danego przedmiotu poprzez egzamin lub zaliczenie w formie ustnej, egzaminujący zobowiązany jest do sporządzenia sprawozdania dokumentującego sposób dokonywanej oceny.

Dokumentacją praktyk są „Karty Praktykanta APS”, stanowiąca potwierdzenie realizacji praktyk i „Inne dokumenty”, poświadczające osiągnięcie zakładanych efektów w ramach danej praktyki. „Karta Praktykanta APS” po podpisaniu podczas zaliczenia przez opiekuna praktyk zwracana jest studentom jako potwierdzenie realizacji praktyki. Natomiast „inne dokumenty” są przechowywane przez opiekuna praktyk zgodnie z regulacjami uczelnianymi, dotyczącymi przechowywania efektów uczenia się.

W przypadku prac i egzaminów dyplomowych dokumentacja zawiera: pracę dyplomową w wersji papierowej oraz w formie elektronicznej w systemie APD (Archiwum Prac Dyplomowych), raport sprawdzający oryginalność pracy dyplomowej w formie papierowej oraz elektronicznej (w systemie APD), recenzję promotora oraz recenzenta w formie papierowej oraz elektronicznej (w systemie APD), a także protokół z egzaminu dyplomowego z podpisami wszystkich członków komisji. Wyniki realizacji przez studenta efektów uczenia się w postaci uzyskanych ocen i zaliczeń wpisywane są przez nauczycieli prowadzących zajęcia do protokołów znajdujących się w systemie USOS. Podpisane, papierowe wersje zatwierdzonych protokołów składane są obecnie w Biurze Spraw Studenckich. Protokoły z egzaminów dyplomowych wraz z recenzjami promotora, recenzenta, pracą dyplomową i raportem z systemu antyplagiatowego przechowywane są w teczkach akt osobowych studentów.

Dobór metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych osiągniętych przez studentów w trakcie i na zakończenie procesu kształcenia (dyplomowania), w tym metod sprawdzania efektów uczenia się osiągniętych na praktykach zawodowych

Analiza poziomu osiągnięcia realizacji zakładanych efektów uczenia się przebiega wieloetapowo. Zaangażowane są w ten proces: osoby prowadzące przedmioty, opiekunowie praktyk, promotorzy prac dyplomowych, członkowie komisji na egzaminie dyplomowym (opisane w pkt 3.3).

Skupiając się na poszczególnych elementach procesu analizy realizacji zakładanych **efektów uczenia się** należy zacząć od najniższego poziomu, którym jest sylabus przedmiotu i określone w nim sposoby weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studentów. Obowiązek przygotowania i zamieszczenia sylabusa w systemie USOS nałożony jest na nauczyciela koordynującego przedmiot.

Jak wspomniano wcześniej warunki zaliczenia każdego przedmiotu są wskazane studentom w sylabusie przedmiotu, ze szczegółowym opisem oczekiwanych efektów kształcenia w obszarze wiedzy, umiejętności i postaw, tematyką przedmiotu oraz metody pomiaru efektów.

Obowiązują następujące formy zaliczenia przedmiotów: egzamin, zaliczenie na ocenę, zaliczenie bez oceny. Przy zaliczeniu bez oceny stosuje się skalę: zaliczone – zal.; niezaliczone – nzal. Wyniki z poszczególnych egzaminów, zaliczeń na ocenę i zaliczeń bez oceny podawane są do wiadomości studentów na indywidualnych kontach w systemie USOS. Obowiązuje system ECTS. Student otrzymuje punkty ECTS po uzyskaniu zaliczenia przedmiotu. Jeden punkt ECTS odpowiada efektom uczenia się, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25-30 godzin pracy, obejmujących zajęcia zorganizowane zgodnie z planem studiów oraz indywidualną pracę studenta.

Stopień osiągania zakładanych efektów uczenia się weryfikowany jest w trakcie zajęć (dyskusje, warsztaty zespołowe, zadania indywidualne lub grupowe, samodzielne opracowywanie zagadnień i prezentacja podczas zajęć; opracowanie i prezentacja raportów z przeczytanych tekstów;), a przede wszystkim na podstawie kolokwii, egzaminów/zaliczeń na ocenę (zgodnie z planem studiów) w formie ustnej lub pisemnej obejmujące sprawdzenie zdobytych kompetencji w kontekście wiadomości ogólnych oraz podstawowych umiejętności ich wykorzystania w pracy socjalnej, prac zaliczeniowych (referatów, esejów), prac projektowych, zadań i aktywności wymagających pracy własnej studentów.

Głównym celem praktyki zawodowej na kierunku praca socjalna jest wykształcenie umiejętności zawodowych. Celem praktyki asystenckiej jest pozyskanie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych określonych dla kierunku praca socjalna i wybranej specjalności, umożliwiających wdrożenie studentów do przyszłej pracy zawodowej oraz pełnienia obowiązków z nią związanych. Celem praktyk specjalistycznej jest zdobycie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych określonych dla kierunku studiów i powiązanych z przygotowaniem pracy dyplomowej.

Weryfikacja wiedzy i zdobytych umiejętności w ramach **praktyk zawodowych** odbywa się w oparciu o Kartę Praktykanta APS, charakterystykę miejsca realizacji praktyk i pisemne sprawozdanie studenta z odbytej praktyki, które zawiera elementy określone regulaminem praktyk. Weryfikacja efektów uczenia się, osiągniętych na praktykach przebiega dwuetapowo: (1) dokonana jest przez opiekuna praktyk z ramienia instytucji oraz (2) przez opiekuna praktyk z ramienia Uczelni. Podstawowymi sposobami weryfikacji efektów uczenia się, osiągniętych na praktykach zawodowych są:

- pozytywna, pisemna opinia i ocena kierownictwa instytucji przyjmującej na praktykę lub wyznaczonego opiekuna praktyk z ramienia instytucji wpisana do Karty praktykanta APS;
- informacje od opiekuna praktyk ze strony instytucji o przebiegu praktyki zawodowej oraz o aktywności studenta ze wskazaniem uczestnictwa w działaniach podejmowanych przez placówkę/instytucję, w tym dotyczących zapoznania się z dokumentacją instytucji i pracownika socjalnego, drukami, kwestionariuszami wywiadu, oświadczeniami, kontraktami socjalnymi, itp.;
- dokonana przez studenta/tkę ogólna charakterystyka instytucji/organizacji, dokumentująca znajomość zagadnień, takich jak: cele statutowe placówki, struktura organizacyjna, zadania i funkcje placówki, zasady kierowania i przyjęć do placówki, metody i formy pracy, zakres współpracy z innymi placówkami;
- weryfikacja wiedzy i zdobytych umiejętności w oparciu o Kartę praktykanta i pisemne sprawozdanie studenta z odbytej praktyki zawierające elementy określone regulaminem praktyk przez opiekuna praktyk z ramienia Uczelni – rozmowa z opiekunem, w wyniku której następuje zaliczenie lub niezaliczenie praktyk.

Sprawdzanie **kompetencji językowych** w zakresie znajomości języka obcego odbywa się na podstawie realizowanego w Uczelni egzaminu na poziomie B2, który ma miejsce po zakończeniu zajęć z lektoratu z języka angielskiego, niemieckiego lub rosyjskiego (Zarządzenie nr 250/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 października 2019 roku). W Uczelni zorganizowane jest Autoryzowane Centrum Egzaminacyjne *Pearson English International Certificate* przy Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych APS. Zainteresowane osoby mogą przystąpić do egzaminu *Pearson English International Certificate*. Certyfikat ten jest uznawany przez różne instytucje zarówno w Polsce, jak i na świecie. Legitymowanie się tym dokumentem ułatwia współpracę międzynarodową.

Wyniki monitoringu losów absolwentów

W świetle badań Ogólnopolskiego Systemu Monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych (ela.gov.nauka.pl) wynika, że w 2020 r. pracę socjalną w Akademii Pedagogiki Specjalnej na studiach stacjonarnych ukończyło 29 osób (dla porównania w 2019 – 35 osób). Przeciętny absolwent, zatrudniony na etacie, potrzebował do znalezienia pracy etatowej 2,83 miesiąca (w 2019 – 2,24). Mediana średnich miesięcznych zarobków ze wszystkich źródeł w pierwszym roku po dyplomie wyniosła 3041,74 zł (w 2019 – 2887,24). Wynagrodzenie absolwenta ze wszystkich

źródeł w pierwszym roku po dyplomie w stosunku do średnich zarobków w jego miejscu zamieszkania osiągnęło poziom 0,59 (w 2019 – 0,51). Bezrobocie w pierwszym roku po dyplomie było na poziomie 0 (w 2019 – 0,71%), względny wskaźnik bezrobocia – 0,08). Z kolei Pracę socjalną w trybie niestacjonarnym w 2020 r. ukończyły 23 osoby (dla porównania w 2019 r. – 18 osób). Przeciętny absolwent, zatrudniony na etacie, potrzebował do znalezienia pracy etatowej 1,32 miesiąca (w 2019 – 0,19). Mediana średnich miesięcznych zarobków ze wszystkich źródeł w pierwszym roku po dyplomie wyniosła 3328,74 zł (w 2019 – 3523,22). Wynagrodzenie absolwenta ze wszystkich źródeł w pierwszym roku po dyplomie w stosunku do średnich zarobków w jego miejscu zamieszkania osiągnęło poziom 0,64 (w 2019 – 0,67). Bezrobocie w pierwszym roku po dyplomie było na poziomie 4,35% (w 2019 – 5,09%) i osiągnęło względny wskaźnik 0,56 (w 2019 – 3,43).

Absolwenci kierunku praca socjalna bardzo dobrze radzą sobie na rynku pracy. Pracują w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej: domach pomocy społecznej, ośrodkach pomocy społecznej (m.in. Ośrodek Pomocy Społecznej Warszawa Targówek, Ośrodek Pomocy Społecznej Warszawa Śródmieście, Ośrodek Pomocy Społecznej Warszawa Włochy), powiatowych centrach pomocy społecznej (m.in. Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie), ośrodkach interwencji kryzysowej (m.in. Warszawski Ośrodek Interwencji Kryzysowej), poradniach specjalistycznych.

Absolwenci pracy socjalnej odnajdują się także jako organizatorzy usług w środowisku lokalnym oraz jako liderzy lokalni. Część absolwentów znalazła także zatrudnienie w organizacjach pozarządowych (np. Stowarzyszenie Serduszko, Stowarzyszenie Monar); należy zaznaczyć, że pełnią tam również funkcje zarządcze lub koordynujące. Duże grono absolwentów pracuje przy realizacji projektów socjalnych, lokalnych oraz edukacyjnych, gdzie wykorzystują zdobytą wiedzę i umiejętności pracy z klientem. Absolwenci studiów na kierunku praca socjalna pracują również jako kuratorzy społeczni oraz kuratorzy zawodowi (m.in. Sąd Rejonowy dla Warszawy Praga Północ).

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Pracownicy zatrudnieni w APS, jak i osoby realizujące zajęcia na kierunku praca socjalna posiadają odpowiednie kwalifikacje zawodowe oraz kompetencje dydaktyczne umożliwiające prawidłową realizację programu studiów. Ponadto nauczyciele akademicy i osoby prowadzące zajęcia mają także odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia kształcenia na odległość – potrafią posługiwać się zróżnicowanymi narzędziami wykorzystywanymi w tym zakresie.

Z uwagi na interdyscyplinarny charakter studiów na kierunku praca socjalna w prowadzenie zajęć zaangażowani są pracownicy z innych jednostek, np. Instytutu Psychologii Instytutu Pedagogiki Specjalnej oraz Instytutu Filozofii i Socjologii, jednakże trzon merytoryczny i największy wkład w tworzenie samej koncepcji kierunku mają pracownicy Zakładu Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej, który aktualnie jest usytuowany w Instytucie Pedagogiki.

Obecnie w Zakładzie Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej zatrudnionych jest 12 osób, w tym 11 osób ze stopniem naukowym doktora oraz jedna osoba z tytułem zawodowym magistra.

Pracownicy wchodzący w skład kadry dydaktycznej prowadzącej zajęcia na akredytowanym kierunku, posiadają dorobek naukowy z obszaru nauk społecznych, w dyscyplinach naukowych: pedagogika, nauki socjologiczne, prawo, filozofia oraz ekonomia. Posiadany dorobek pozwala na realizację założonych efektów uczenia się.

Pracownicy prowadzący zajęcia na kierunku praca socjalna profil praktyczny angażują się także w działalność organizacyjną na rzecz Uczelni – są członkami Senatu (jedna osoba), a także pracują w Senackiej Komisji ds. Badań Naukowych i Działalności Artystycznej i Senackiej Komisji ds. Kształcenia i Spraw Studenckich, Senackiej Komisji ds. Szkoły Doktorskiej i Doktorantów, Senackiej Komisji ds. Etyki Badań Naukowych, Senackiej Komisji Statutowej, Uczelnianej Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów, Uczelnianej Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów, Uczelnianej Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Doktorantów oraz pełnią funkcje i podejmują doraźne działania w ramach działających w Uczelni komisji i rad.

Wstępnej obsady zajęć dydaktycznych na dany rok akademicki dokonuje kierownik zakładu, następnie przekazuje je do zastępcy dyrektora instytutu ds. kształcenia, zaś ostatecznego zatwierdzenia dokonuje dyrektor instytutu. Przy dokonywaniu obsady zajęć brane są pod uwagę następujące kryteria:

- kwalifikacje w zakresie wykształcenia kadry dydaktycznej (dyscyplina naukowa, tytuł, stopień naukowy, tytuł zawodowy) w odniesieniu do przedmiotu i rodzaju planowanych zajęć;
- kwalifikacje zawodowe i doświadczenie praktyczne, w tym zdobyte poza systemem szkolnictwa wyższego – w szczególności w odniesieniu do zajęć wskazanych jako zajęcia mające kształtować umiejętności praktyczne;
- dodatkowe kwalifikacje posiadane przez kadrę dydaktyczną, zdobyte w ramach szkoleń, kursów dokształcających, pełnienia funkcji społecznych czy publicznych;
- doświadczenie dydaktyczne.

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku praca socjalna profil praktyczny, posiadają również doświadczenie zawodowe w obszarze pomocy społecznej oraz pracują lub współpracują z JOPSj oraz instytucjami wspomagającymi sektor pomocy społecznej (NGO). Wśród instytucji, z którymi współpracują nauczyciele akademicy są przede wszystkim ośrodki pomocy społecznej, domy pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, a także instytucje świadczące usługi pomocnicze, takie jak, np. usługi prawne, medyczne.

Realizacja zajęć dydaktycznych powierzana jest pracownikom zatrudnionym w ramach umowy o pracę, jak i osobom niebędącym nauczycielami akademickimi, z uwzględnieniem wyżej wskazanych kryteriów i dostosowaniem do treści programowych zawartych w kartach przedmiotów. Posiadany przez osoby prowadzące zajęcia dorobek naukowy i dydaktyczny pozwala na osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Dzięki swoim kwalifikacjom, kompetencjom, doświadczeniu zawodowemu, dydaktycznemu i naukowemu pracownicy realizują jeden z elementów misji Uczelni, jakim jest kształcenie praktyków – pracowników socjalnych.

Zdecydowana większość osób prowadzących zajęcia na akredytowanym kierunku jest zatrudniona na stanowiskach badawczo-dydaktycznych, co stanowi jeden z czynników stymulujących łączenie działalności dydaktycznej z działalnością naukową oraz włączanie studentów w prowadzenie działalności naukowej poprzez zachęcanie do udziału w pracach koła naukowego przy realizacji wspólnych projektów badawczych. Są jednocześnie świetnymi dydaktykami, którzy potrafią dzielić się swoją wiedzą i doświadczeniami ze studentami, o czym świadczą wysokie oceny ewaluacji zajęć dydaktycznych oraz przyznawane przez studentów nagrody, tzw. Sowy dla laureatów pierwszych miejsc.

- Rok akad. 2020/2021 dr Małgorzata Czarkowska (I miejsce – kategoria: wykład średni);
- Rok akad. 2019/2020 dr Monika Zima-Parjaszewska (III miejsce – kategoria: wykład duży); dr Małgorzata Czarkowska (II miejsce – kategoria wykład średni);
- Rok akad. 2017/2018 dr Ewa Grudziewska (I miejsce – kategoria: wykład mały oraz I miejsce – kategoria: ćwiczenia kierunkowe).

Działalność dydaktyczna pracowników wiąże się ściśle z ich zaangażowaniem badawczym, publikacyjnym, popularyzatorskim, współpracą międzynarodową i ze środowiskiem lokalnym.

Pracownicy prowadzący zajęcia na kierunku praca socjalna realizują bowiem badania oraz podejmują aktywność naukową, której wyniki mogą być wykorzystywane w ramach zajęć prowadzonych ze studentami. Działalność naukowa przejawia się w realizowaniu projektów badawczych oraz publikowaniu artykułów z wynikami badań. Egzemplifikacją zaangażowania publikacyjnego, badawczego, eksperckiego i popularyzatorskiego są publikacje naukowe, których wykaz wybranych publikacji zamieszczono poniżej:

- Chmielewska A., Najważniejsze cele i najtrudniejsze działania podejmowane przez kuratorów sądowych. Prezentacja wybranych wyników badań przeprowadzonych w ramach projektu: „Zawód kuratora sądowego w Polsce: praca..., misja..., pasja..., przygoda...?”, „Probacja”, 4, 2020, s. 31–49.
- Chmielewska A., Janus – Dębska A., Rybicka G., Zawód kuratora sądowego w Polsce: praca, misja, pasja, przygoda? Rozważania o stanie obecnym i przyszłości kurateli sądowej w Polsce na podstawie wyników badań własnych. Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Warszawa/Białystok 2020.
- Chmielewska A., Trudności i perspektywy zmiany wśród osób uzależnionych od narkotyków przed i po leczeniu odwykowym, „Praca Socjalna”, Maj – Czerwiec 2020, s. 24–41.
- Chmielewska A., 100-lecie kurateli sądowej w Polsce: wyzwania kuratora sądowego w kontekście współczesnych problemów społecznych [w:] E. Grudziewska, M. Mikołajczyk, J. Zozuła (red.), Pomoc społeczna i praca socjalna w dobie dynamicznych przemian społecznych. Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej, Warszawa 2019, s. 227–241.
- Chmielewska A., Zaangażowanie i wsparcie beneficjentów pomocy społecznej w procesie pokonywania przez nich trudności życiowych [w:] E. Grudziewska, M. Mikołajczyk (red.), Wybrane problemy społeczne. Teraźniejszość – Przyszłość. Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, Warszawa 2018, s. 199–213.
- Chmielewska A., Czy młódzież ma prawo czuć się samotna we współczesnym świecie? Wieloznacznosc poczucia osamotnienia współczesnej młodzieży i właściwa diagnoza tego problemu jako punkt wyjścia w jego rozwiązaniu [w:] B. Szluz (red.), Problemy i zagrożenia współczesnej rodziny. Teoria i badania. Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2017, s. 147–161.
- Czarkowska M., Karnoprawne aspekty przeciwdziałania przestępstwom popełnianym przez sprawców uzależnionych od alkoholu [w:] E. Grudziewska, M. Mikołajczyk, J. Zozuła (red.), Pomoc społeczna i praca socjalna w dobie dynamicznych przemian społecznych, Wydawnictwo APS, Warszawa 2019.
- Czarkowska M., Nakaz opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie, „Praca Socjalna”, 36 (1), 2021, s. 139-152.

- Czarkowska M., Przeciwdziałanie przestępstwom popełnianym przez osoby będące pod wpływem alkoholu. Monografie Prawnicze. Warszawa 2021.
- Czarkowska M., Dziecko doświadczające przemocy w rodzinie [w:] E. Grudziwska (red.), Dziecko w rodzinie: kontekst prawno-metodyczny. Metodyka Pracy Socjalnej, Difin, Warszawa 2022, s. 34–51.
- Czarkowska M., Formy działania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie pod wpływem alkoholu [w:] E. Gruza (red.) Przemoc w rodzinie w ujęciu interdyscyplinarnym. Polskie Towarzystwo Kryminalistyczne, Warszawa 2022, s. 7–15.
- Czarkowska M. Wsparcie finansowe dziecka w rodzinie [w:] E. Grudziwska (red.), Dziecko w rodzinie: kontekst prawno-metodyczny. Metodyka Pracy Socjalnej, Difin, Warszawa 2022, s. 123-138.
- Czarkowska M., Odebranie dziecka z rodziny przez pracownika socjalnego jako forma przeciwdziałania przemocy w rodzinie [w:] E. Grudziwska, M. Sędzicki (red.), Praktyka pracy socjalnej. Z tradycji w przyszłość, Difin, Warszawa 2018.
- Grudziwska E., Mikołajczyk M. (red.), Wybrane problemy społeczne. Teraźniejszość–Przyszłość, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, Warszawa 2018, ss. 220.
- Grudziwska E., Sędzicki M. (red.), Praktyka pracy socjalnej. Z tradycji w przyszłość, Difin, Warszawa 2018, ss. 213.
- Grudziwska E., Mikołajczyk M., Co i dlaczego robią w swojej pracy? Przedstawiciele służb społecznych o wykonywanym zawodzie, [w:] Kozielska J., Skowrońska-Pućka A. (red.), Społeczne i jednostkowe konteksty pomocy, wsparcia społecznego i poradnictwa / vol. 2, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2018, s. 223-242.
- Grudziwska E., Mikołajczyk M., Workeffectivenessfactors in the opinion of social service representatives – researchstatment, „CBU International Conference Proceedings”, nr 6, 2018, ss. 581-588, DOI:10.12955/cbup.v6.1217.
- Grudziwska E., Mikołajczyk M., Osoby bezdomne a ich poczucie godności osobistej, „Niepełnosprawność. Półrocznik naukowy”, nr 31, 2018, s. 185–197.
- Grudziwska E. (red.), Socjoterapia w pracy z dziećmi i młodzieżą. Programy zajęć. Część 4. Difin, Warszawa 2019a.
- Grudziwska E., Tendencje w kształceniu pracowników socjalnych w Europie. Kilka refleksji. Praca Socjalna, 2019b, nr 3, s. 27– 41. <http://doi.org/10.5604/01.3001.0013.5691>
- Grudziwska E., (Nie)potrzebna superwizja - komunikat z badań wśród funkcjonariuszy Służby Więziennej. „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio J, Paedagogia-Psychologia”, nr 33 (4), 2020a, s. 219–234. <http://doi.org/10.17951/j.2020.33.4.223-238>
- Grudziwska E., Professional development orientation of the Prison Service officers - surgery report. „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio J, Paedagogia-Psychologia”, nr 33 (4), 2020b, s. 175-189. <http://doi.org/10.17951/j.2020.33.4.175-189>
- Grudziwska E., Empatia – warsztat zajęć uwrażliwiających. [w:] E. Grudziwska (red.), Kompetencje pracowników socjalnych: warsztaty. Metodyka Pracy Socjalnej, Difin, Warszawa 2021a, (ss. 91–132).
- Grudziwska E., Godność w pracy socjalnej - perspektywa pracowników socjalnych. [w:] M. Łuszczynska, E. Grudziwska, M. Łuczynska (red.), Praca socjalna w Polsce: wokół wolności i obywatelskości (ss. 187–195). Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2021b.
- Grudziwska E. (red.), Kompetencje pracowników socjalnych: warsztaty. Metodyka Pracy Socjalnej. Difin, Warszawa 2021c.
- Grudziwska E. (red.), Praca socjalna z osobami w kryzysie bezdomności, opuszczającymi jednostki penitencjarne, uzależnionymi. Metodyka Pracy Socjalnej. Difin, Warszawa 2021d.
- Grudziwska E., The experience of loneliness in older adults during the COVID-19 pandemic: a Polishperspective. [w:] M. Łuszczynska, M. Formosa (red.), Ageing and COVID-19. MakingSense of a Disrupted World (ss. 215–227). Routledge, London 2021e <http://doi.org/10.4324/b22774>

- Grudziewska E. (red.), Dziecko w rodzinie: kontekst prawno-metodyczny. *Metodyka Pracy Socjalnej*. Difin, Warszawa 2022a.
- Grudziewska E. (red.), *Metody i techniki pracy z osobami bezrobotnymi, z niepełnosprawnościami, z osobami z zaburzeniami psychicznymi*. *Metodyka Pracy Socjalnej*. Difin, Warszawa 2022b.
- Grudziewska E., Lewicka-Zelent A., Uwarunkowania poczucia własnej godności osób pozbawionych wolności. Wydawnictwo APS, Warszawa 2020.
- Grudziewska E., Mikołajczyk M. (2019). Poczucie godności osobistej seniorów – komunikat z badań. „*Niepełnosprawność. Półrocznik naukowy*”, (35), 156–169.
- Grudziewska E., Mikołajczyk M. (2020a). Determinants of Self-Dignity of Persons with Physical Disabilities - Research Reports. W L. O'Connor, L. O'Connor (Red.), *Book of Abstracts: 5th World Disability & Rehabilitation Conference 2020 (WDRC 2020)* (s. 12). The International Institute of Knowledge Management.
- Grudziewska E., Mikołajczyk M. (2020b). The sense of self-dignity of people with mobility disabilities in Poland – a survey report. *Journal of Human Rights and Social Work*, 5 (4), 290–298. <http://doi.org/10.1007/s41134-020-00135-z>
- Grudziewska E., Mikołajczyk M., Zozula J. (red.). (2019). *Pomoc społeczna i praca socjalna w dobie dynamicznych przemian społecznych*. Wydawnictwo APS, Warszawa.
- Korycki A. (2019). Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych narzędziem aktywizacji seniorów z niepełnosprawnością. [w:] E. Grudziewska, M. Mikołajczyk, J. Zozula (red.), *Pomoc społeczna i praca socjalna w dobie dynamicznych przemian społecznych* (ss. 138–149), Wydawnictwo APS: Warszawa.
- Korycki A. (2020a). Aktywizacja społeczna i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów z niepełnosprawnościami. *Wyzwania dla współczesnej polityki społecznej*. Warszawa.
- Korycki A. (2020b). Aktywność społeczna osób starszych. [w:] A. Korycki (red.), *Senior jako lider i propagator aktywności* (ss. 31-41).
- Korycki A. (2020c). Kwestia przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w krajowych dokumentach strategicznych. [w:] A. Korycki (red.), *Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z chorobami otępiennymi i ich rodzin jako wyzwanie dla pracy socjalnej i polityki społecznej* (ss. 97–111).
- Korycki A. (2020d). Organizacje pozarządowe jako podmioty aktywizujące osoby starsze. [w:] M. H. Herudzińska, B. Post (red.), *Znane i nieznanne oblicza starości jako obszar wyzwań dla społeczeństw XXI wieku* (III edycja) (ss. 111–120).
- Korycki A. (2020e). Polityka społeczna na rzecz osób z zaburzeniami otępiennymi i ich rodzin. [w:] A. Korycki (red.), *Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z chorobami otępiennymi i ich rodzin jako wyzwanie dla pracy socjalnej i polityki społecznej* (ss. 59–70).
- Korycki A. (red.). (2020f). *Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z chorobami otępiennymi i ich rodzin jako wyzwanie dla pracy socjalnej i polityki społecznej*. Siedlce.
- Korycki A. (2020g). Rola trzeciego sektora w przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu osób z zaburzeniami neurodegeneracyjnymi i ich rodzin. [w:] A. Korycki (red.), *Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z chorobami otępiennymi i ich rodzin jako wyzwanie dla pracy socjalnej i polityki społecznej* (ss. 149-157).
- Korycki A. (red.). (2020h). *Senior jako lider i propagator aktywności*. Warszawa.
- Korycki A. (2021a). Aktywność rodzinna seniorów. [w:] A. Korycki (red.), *Tradycyjne i nietradycyjne obszary aktywności osób starszych* (ss. 147–164).
- Korycki A. (2021b). Formy spędzania wolnego czasu i aktywności osób starszych. [w:] A. Korycki (red.), *Tradycyjne i nietradycyjne obszary aktywności osób starszych* (ss. 17–27).
- Korycki A. (2021c). Jak wspierać rodziny osób z zaburzeniami otępiennymi?: zalecenia rodzin dla instytucji pomocy i integracji społecznej. Siedlce.
- Korycki A. (2022a). *Metodyka pracy socjalnej z osobami z zaburzeniami otępiennymi i ich rodzinami*. [w:] E. Grudziewska (red.), *Metody i techniki pracy z osobami starszymi, z osobami z chorobami otępiennymi i ich rodzinami*. *Metodyka Pracy Socjalnej* (ss. 80–119).

- Korycki A. (2022b). Osoby doświadczające zaburzeń otępiennych – definiowanie, rozpoznawanie, profilaktyka. [w:] E. Grudziwska (red.), *Metody i techniki pracy z osobami starszymi, z osobami z chorobami otępiennymi i ich rodzinami. Metodyka Pracy Socjalnej* (ss. 50-79).
- Kos A. (2021). *Metodyka pracy socjalnej z osobami uzależnionymi*. [w:] E. Grudziwska (red.), *Praca socjalna z osobami w kryzysie bezdomności, opuszczającymi jednostki penitencjarne, uzależnionymi. Metodyka Pracy Socjalnej* (ss. 109-152).
- Kos A. (2022). *Metodyka pracy socjalnej z osobami z zaburzeniami psychicznymi*. [w:] E. Grudziwska (red.), *Metody i techniki pracy z osobami bezrobotnymi, z niepełnosprawnościami, z osobami z zaburzeniami psychicznymi. Metodyka Pracy Socjalnej* (ss. 106–151).
- Kos A., Nawrocki K. (2019). *Psychoterapia dzieci i młodzieży z problemem narkotykowym metodą Podejście Skoncentrowane na Rozwiązaniach*. [w:] E. Grudziwska, M. Mikołajczyk, J. Zozula (red.), *Pomoc społeczna i praca socjalna w dobie dynamicznych przemian społecznych* (ss. 193–202).
- Kos A. *Osoba uzależniona od narkotyków. Klient jak każdy inny?* [w:] E. Grudziwska, M. Sędzicki (red.), *Praca socjalna w praktyce* (s. 46-61). Warszawa 2018, Difin.
- Kosiedowski, Ł., Schabowski, T., Żmudka, M., Heleniak, G., Koczorowska, J., Talma-Pogrzebska, E., Czarkowska, M. (2021). *Raport RPO na temat pandemii – doświadczenia i wnioski*. Warszawa: Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich.
- Kruk A. M., *Potrzeby edukacyjne pracowników socjalnych*. [w:] Grudziwska E., Sędzicki M. (red.): *Praktyka pracy socjalnej*. Difin 2018.
- Kruk A. M., *Edukacja na rzecz przedsiębiorczości spółdzielczej - przykłady z tradycji i współczesności*. [w:] Grudziwska E., Sędzicki M. (red.): *Praktyka pracy socjalnej*. Difin 2018.
- Kruk A. M., *Geneza systemu organizacji zadań publicznych w Polsce w obszarze polityki społecznej na przykładzie ruchu spółdzielczego*. [w:] Federczyk W. (red.), *Stulecie polskiej administracji. Doświadczenia i perspektywy. Krajowa Szkoła Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego*, Warszawa 2018.
- Kruk A. M., *Przedsiębiorstwa społeczne - w kierunku wybranych inspiracji współczesną socjologią oraz pedagogiką pracy*. [w:] Grudziwska E., Mikołajczyk M. (red.), *Wybrane problemy społeczne. Teraźniejszość – Przyszłość*, Wydawnictwo APS, Warszawa 2018.
- Kruk A. M. (2019a). *Instrumenty pomocy bezrobotnym w latach 30. XX w. a współczesne rozwiązania systemowe w ramach polityki rynku pracy*. W E. Grudziwska, M. Mikołajczyk, J. Zozula (red.), *Pomoc społeczna i praca socjalna w dobie dynamicznych przemian społecznych* (ss. 34–51).
- Mikołajczyk M., *Trwanie czy zmiana? O bezdomności i pomocy osobom bezdomnym, „Niepełnosprawność. Dyskursy pedagogiki specjalnej”*, 2018, nr 30, s. 362-376.
- Mikołajczyk M., *Rodziny bezdomnych matek. Charakterystyka i działania pomocowe*. Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, Warszawa 2018, ss. 288.
- Mikołajczyk M. (2021a). *Fucha, wędka czy pomoc społeczna?* W M. Łuszczynska, E. Grudziwska, M. Łuczynska (red.), *Praca socjalna w Polsce: wokół wolności i obywatelskości* (ss. 369–384). Kraków.
- Mikołajczyk M. (2021b). *Metodyka pracy socjalnej z osobami w kryzysie bezdomności*. [w:] E. Grudziwska (red.), *Praca socjalna z osobami w kryzysie bezdomności, opuszczającymi jednostki penitencjarne, uzależnionymi. Metodyka Pracy Socjalnej* (ss. 11–65).
- Mikołajczyk M., Stankowska M. (2021). *Aktywność zawodowa a macierzyństwo: perspektywa matek małych dzieci*. Warszawa.
- Nawrocka K., Zozula J. (2020). *Funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami w warunkach izolacji penitencjarnej: studium pedagogiczno-prawne*. Warszawa.
- Stanek K. (2019a). *Kompetencje pracowników socjalnych w aspekcie stresu i radzenia sobie ze stresem*. *Zeszyty Pracy Socjalnej*, 24 (3), 209–220. <http://doi.org/10.4467/24496138ZPS.19.015.11761>
- Stankowska M., *Teściowe i synowe. Studium relacji*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2018.

- Stankowska M., Świadczenie rodzicielskie. Rozważania wokół nowego świadczenia rodzinnego, [w:] E. Grudzińska, M. Sędzicki (red.), Praktyka pracy socjalnej. Z tradycji w przyszłość, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2018, s. 116–127.
- Stankowska M., Porozumienie bez Przemocy w pracy socjalnej. Czy możliwe? [w:] L. Kościelak (red.) The role of tutoring in education and working with adults. FASS Publishing, Warszawa 2018, s. 221–234.
- Stankowska M. (2020). Różnorodność sytuacji dzieci po rozwodzie rodziców. Wybrane warianty sprawowania opieki. Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze, LX (6), 37–48. <http://doi.org/10.5604/01.3001.0014.1535>
- Stankowska M. (2022). Sytuacja rodziców małych dzieci w trakcie pandemii COVID-19. Wybrane praktyki rodzinne. Przegląd Socjologii Jakościowej, 18 (1), 63–81. <http://doi.org/10.18778/1733-8069.18.1.04>
- Szmagański S. J. (2019a). A contemporary history of social work. Learning from the past. European Journal of Social Work, 21 (2), 325–327. <http://doi.org/10.1080/13691457.2017.1421419>
- Szmagański S. J. (2019b). Ustawowy status, zobowiązania i ryzyka zawodowe pracowników socjalnych. W K. Frysztański, K. Frysztański (Red.), Praca socjalna. 30 wykładów (ss. 553–571).
- Szmagański S. J. (2020a). Critical thinking and the process of evidence-based practice by Eileen Gambrill, New York, NY, Oxford University Press, 2019, 338 pp., ISBN 978-0-190-46335-9 (paperback) [ahead of print]. European Journal of Social Work, (May), 1–2. <http://doi.org/10.1080/13691457.2020.1767947>
- Szmagański S. J. (2020b). Koncepcja empowermentu w pracy socjalnej – wciąż wiele wątpliwości. [w:] K. Faliszek, S. Pawlas-Czyż (red.), Socjologia bez granic. O naukowej tożsamości działań na rzecz człowieka i jego środowiska. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Kazimierzowi Wódcz (ss. 177–201).
- Szmagański S. J. (2020c). Pedagogika społeczna w rozumieniu badaczy pracy socjalnej: perspektywa międzynarodowa. [w:] M. Granosik, A. Walczak, L. Telka (red.), Pedagogika społeczna. Spotkania, trwanie i zmienność pogranicza (T. 10, ss. 263–276).
- Szmagański S. J. (2020d). Social and caring professions in European welfare states. Policies, services and professional practices edited by Björn Blom, Lars Everston, and Marek Perlinski, Bristol, Policy Press, 2017(BookReviews). European Journal of Social Work, 23 (2), 368–370. <http://doi.org/10.1080/13691457.2019.1637109>
- Sędzicki M., Funkcjonowanie domów dziecka w Polsce przed i po transformacji ustrojowej, [w:] Sto lat polskiej oświaty (1918-2018) / Markiewicz H., Czarnecka I. (red.), 2019, ss. 151–165.
- Sędzicki M., O potrzebie powrotu do źródeł, czyli o kryzysie edukacji, (szkoły), pedagogiki - inaczej, [w:] Między wyzwaniami a wartościami. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Andrzejowi Potockiemu / Boryszewski P., Markiewicz H. (red.), 2018, ss. 281–297.
- Sędzicki M., Z praktyki wspierania dziecka i rodziny w środowisku lokalnym na przykładzie działania Dziecięcych Stref Wsparcia "STONOGA", [w:] Wybrane problemy społeczne. Terazniejszość–Przyszłość / Grudzińska E., Mikołajczyk M. (red.), 2018, ss. 58–75.
- Sędzicki M. (2019). Ogólnopolska Scena Prezentacji Artystycznych Realizacji „OSPAR” jako element przygotowywania osób z niepełnosprawnościami do przyszłości. [w:] E. Grudzińska, M. Mikołajczyk, J. Zozuła (red.), Pomoc społeczna i praca socjalna w dobie dynamicznych przemian społecznych (ss. 149–169).
- Sędzicki M. (2020). O konieczności wsparcia seniorów z chorobami otępiennymi (i ich rodzin). [w:] A. Korycki (red.), Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z chorobami otępiennymi i ich rodzin jako wyzwanie dla pracy socjalnej i polityki społecznej (ss. 159–174).
- Sędzicki M. (2021a). Jubileusz 25-lecia Ogólnopolskiej Sceny Prezentacji Artystycznych Realizacji (OSPAR). [w:] J. Kozłowska, M. Iwaniuk (red.), Rodzina, prawo i kultura w zglobalizowanym świecie (ss. 162–169). Wydawnictwo Naukowe TYGIEL.

- Sędzicki M. (2021b). Wiosna jesieni życia – o znaczeniu aktywności kulturalnej w życiu osób starszych. W A. Raczkowski, M. Stencel, J. Łukasiewicz, W. Kowalski, T. Aczynowicz (red.), *Blaski i cienie jesieni życia: wybrane aspekty funkcjonowania osób starszych* (T. 1, ss. 89–97). Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie.
- Zima-Parjaszewska M. (2019). Prawo do niezależnego życia osób z niepełnosprawnościami w praktyce instytucji pomocy społecznej. [w:] E. Grudziwska, M. Mikołajczyk, J. Zozuła (red.), *Pomoc społeczna i praca socjalna w dobie dynamicznych przemian społecznych* (ss. 92–105).
- Zima-Parjaszewska M. (2020). Zakaz dyskryminacji a uchybienie godności studenta. *Studia Iuridica*, 84, 40–58. <http://doi.org/10.32346/2544-3135.si.2020-84.3>
- Zima-Parjaszewska M. (2021a). Jak traktować równo? Warsztat antydyskryminacyjny. W E. Grudziwska, E. Grudziwska (Red.), *Kompetencje pracowników socjalnych: warsztaty. Metodyka Pracy Socjalnej* (ss. 133–196).
- Zima-Parjaszewska M. (2021b). Mowa nienawiści. Ableizm. [w:] M. Zima-Parjaszewska (red.), *Przemoc wobec osób z niepełnosprawnością intelektualną* (ss. 144–162).
- Zima-Parjaszewska M. (2021c). Prawo osób z niepełnosprawnością intelektualną do życia bez przemocy. Teoria i praktyka. [w:] M. Zima-Parjaszewska (red.), *Przemoc wobec osób z niepełnosprawnością intelektualną* (ss. 41–76).
- Zima-Parjaszewska M. (red.). (2021d). *Przemoc wobec osób z niepełnosprawnością intelektualną*. Warszawa.
- Zima-Parjaszewska M. (2021e). Wnioski i rekomendacje. [w:] M. Zima-Parjaszewska (red.), *Przemoc wobec osób z niepełnosprawnością intelektualną* (ss. 248–259).
- Zima-Parjaszewska M. (2021f). Zakończenie. [w:] M. Zima-Parjaszewska (red.), *Przemoc wobec osób z niepełnosprawnością intelektualną* (ss. 262–265).
- [w:] E. Grudziwska (red.), *Dziecko w rodzinie: kontekst prawno-metodyczny. Metodyka Pracy Socjalnej* (ss. 52–77). Warszawa.
- Zima-Parjaszewska M. (2022b). *Metodyka pracy socjalnej z osobami z niepełnosprawnościami*. [w:] E. Grudziwska (red.), *Metody i techniki pracy z osobami bezrobotnymi, z niepełnosprawnościami, z osobami z zaburzeniami psychicznymi. Metodyka Pracy Socjalnej* (ss. 56–105).
- Ziomek-Michalak K. (2018). Starzenie się w dobie konsumpcjonizmu: wsparcie społeczne jako profilaktyka niekorzystnych następstw uczenia się i starości. [w:] Gaś Z. B. (red.), *Psychoprofilaktyka w świecie zagubionych wartości* (ss. 239–253).
- Ziomek-Michalak K. (2018), Social innovation for seniors in Poland - ways to constructive attitudes towards ageing. In Urdaneta E., Worsfold B. (eds.), *Ideas, Products, Services... 'Social Innovation' for ElderlyPersons* (ss. 263–276).
- Ziomek-Michalak K. (2018), Praca socjalna z osobami starszymi w kontekście wsparcia edukacyjnego. [w:] Grudziwska E., Sędzicki M. (red.), *Praktyka pracy socjalnej* (ss. 161–170).
- Ziomek-Michalak K. (2018), Potrzeba uczenia się starości w świetle listów pisanych przez młodych i starych. [w:] Grudziwska E., Mikołajczyk M. (red.), *Wybrane problemy społeczne. Teraźniejszość – Przyszłość* (ss. 123–136).
- Ziomek-Michalak K. (2018), Zasoby osobiste polskich seniorów w kontekście zadań pracy socjalnej, „Pedagogika Społeczna”, nr 3(69) (ss. 253–270).
- Ziomek-Michalak K. (2022). *Metodyka pracy socjalnej z osobami starszymi*. [w:] E. Grudziwska (red.), *Metody i techniki pracy z osobami starszymi, z osobami z chorobami otępiennymi i ich rodzinami. Metodyka Pracy Socjalnej* (ss. 9–49).
- Zozuła J., Prawa i obowiązki rodziców, którym nie przysługuje władza rodzicielska nad dzieckiem (w:) *Praktyka pracy socjalnej*, Grudziwska E., Sędzicki M. (red.), Wyd. Difin, Warszawa 2018, s. 97–115.
- Zozuła J., Uprawnienia związane z rodzicielstwem przysługujące osobom odbywającym karę pozbawienia wolności (w:) *Reintegracja społeczna osób opuszczających jednostki penitencjarne przy*

wsparciu potencjału społeczności lokalnej, Nawrocka K., Marczak M. (red.), Studio Graficzno-Reklamowe Piotr Cichosz, Lublin 2018, s. 97–118.

- Zozula J. (2019a). Domniemane pochodzenie dziecka od męża matki w okresie 300 dni od ustania lub unieważnienia małżeństwa oraz w przypadku orzeczenia separacji- uwagi „de lege lata” i „de lege ferenda”. *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*, 584 (9), 33–46. <http://doi.org/10.5604/01.3001.0013.6019>

- Zozula J. (2019b). Dzieci z niepełnosprawnościami i przewlekle chore w systemie pieczy zastępczej. [w:] J. M. Łukasiewicz, R. Łukasiewicz (red.), *Pieczą zastępczą i przysposobienie w polskim systemie prawa* (ss. 108– 132).

- Zozula J. (2020). Osoby doświadczające bezdomności w systemie prawa. *Praca Socjalna*, 35 (1), 135–153. <http://doi.org/10.5604 /01.3001.0014.1182>

- Zozula J. (2022a). Należyta staranność jako realizacja zasady dobra dziecka i interesu społecznego przez kuratora dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską. [w:] J. Grykiel, J. Haberko, K. Mularski (red.), *Iuscivilevigilantibus scriptum est. Księga jubileuszowa Profesora Adama Olejniczaka* (ss. 829–837).

- Zozula J. (2022b). Obowiązek alimentacyjny rodziców na rzecz dzieci oraz subsydiarna pomoc państwa osobom uprawnionym do alimentów. [w:] E. Grudziwska (red.), *Dziecko w rodzinie: kontekst prawno-metodyczny. Metodyka Pracy Socjalnej* (ss. 99–122). Warszawa.

- Zozula J. (2022c). Pieczę zastępcza jako forma pomocy dziecku i rodzinie. [w:] E. Grudziwska (red.), *Dziecko w rodzinie: kontekst prawno-metodyczny. Metodyka Pracy Socjalnej* (ss. 78–98). Warszawa.

- Zozula J. (2022d). Wsparcie dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. [w:] E. Grudziwska (red.), *Dziecko w rodzinie: kontekst prawno-metodyczny. Metodyka Pracy Socjalnej* (ss. 13–33). Warszawa.

- Żyta A., Zima-Parjaszewska M. (2021). Przemoc wobec osób z niepełnosprawnością intelektualną w świetle literatury przedmiotu i dotychczasowych badań. [w:] M. Zima-Parjaszewska (red.), *Przemoc wobec osób z niepełnosprawnością intelektualną* (ss. 32–40).

Pracownicy-praktycy prowadzący zajęcia, łącząc wiedzę z doświadczeniem zawodowym, dobrze przygotowują absolwentów pracy socjalnej profilu praktycznego do szybszego wdrożenia się w obowiązki zawodowe. Prowadzona polityka kadrowa dotycząca kształcenia na kierunku praca socjalna profil praktyczny nakierowana jest na osiągnięcie specyficznych celów. Można wśród nich wymienić:

1. zatrudnianie osób posiadających kwalifikacje praktyczne i/lub dydaktyczne, przy jednoczesnym posiadaniu kwalifikacji w zakresie wykształcenia lub stopni/tytułów naukowych, które – najlepiej łącznie – umożliwią realizację zajęć na najwyższym możliwym poziomie. Ten cel ma szczególne znaczenie w odniesieniu do zajęć o charakterze praktycznym;
2. zatrudnianie osób z potencjałem naukowym, tak by Uczelnia mogła – z korzyścią dla studentów, otoczenia społeczno-gospodarczego, jak i budowania jakości i prestiżu kształcenia na kierunku – prowadzić za ich sprawą działalność naukową;
3. zapewnienie stabilności zatrudnienia dla osób wykazujących się największym zaangażowaniem dydaktycznym i/lub naukowym, co służy także budowaniu kadry oraz zaplecza naukowego.

Akademia realizując założone cele polityki kadrowej w odniesieniu do praktycznego profilu kształcenia na kierunku praca socjalna kładzie znaczący nacisk na doświadczenie praktyczne/zawodowe kadry realizującej zajęcia ściśle kierunkowe. Pracownicy badawczo-dydaktyczni oraz dydaktyczni zatrudniani są na podstawie ogłaszanych konkursów, które odbywają się według obowiązujących uregulowań prawnych. W ramach stosowanych w konkursach kryteriów

uwzględniane są wymogi dotyczące wykształcenia oraz posiadania stopnia lub tytułu naukowego, ale także stażu pracy dydaktycznej oraz pracy zawodowej/doświadczenia praktycznego. Przy czym wymagany od kandydatów obszar doświadczenia, tak dydaktycznego, jak i praktycznego/zawodowego dobierany jest pod kątem obsadzenia danego zakresu tematycznego oraz rodzaju zajęć. Powyższe zasady dotyczą nie tylko kandydatów na pracowników dydaktycznych, ale także badawczo-dydaktycznych. Zwraca na jest również uwaga na posiadanie dodatkowych kwalifikacji praktycznych, zawodowych lub dydaktycznych w danym obszarze tematycznym (np. prowadzenie zajęć w języku obcym) lub/i także doświadczenia w sferze działalności społeczno-gospodarczej. Rekrutacja pracowników odbywa się także poprzez wybór kandydatów na podstawie złożonych przez nich aplikacji oraz rozmowy kwalifikacyjnej z władzami Zakładu i Uczelni. A także wyszukiwanie osób (np. w instytucjach) z niezbędnymi kompetencjami praktycznymi (do obsady skonkretyzowanych tematycznie zajęć) – obowiązują tu analogiczne do wcześniej wskazanych zasady „doboru” prowadzącego zajęcia do zakresu tematycznego i rodzaju zajęć. Należy podkreślić, że w odniesieniu do wszystkich osób (pracowników oraz współpracowników), z którymi Uczelnia współpracuje, przy obsadzie zajęć uwzględnia się także ich zainteresowania zawodowe, praktyczne i naukowe.

Nauczyciele akademicy podlegają obowiązkowej okresowej ocenie. Zasady dokonywania oceny są określone w Regulaminie pracy w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej wprowadzonym Zarządzeniem nr 231/2019 z dnia 16 września 2019 roku, który został zmieniony Zarządzeniem nr 372/2022 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 13 lipca 2022 roku w sprawie zmiany Regulaminu pracy w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej. Natomiast kryteria i tryb dokonywania oceny nauczycieli akademickich w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej reguluje Zarządzenie Nr 245/2021 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 30 września 2021 roku w sprawie zasad, trybu i kryteriów oceny okresowej nauczycieli akademickich w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej.

Zasady funkcjonowania oraz organizacji Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (WSZJK) reguluje Zarządzenie Nr 240/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 października 2019 roku. WSZJK obejmuje ocenę stanu rzeczy oraz stały monitoring i działania doskonalące także w zakresie potencjału osób uczestniczących w procesie kształcenia, w tym jakości naukowo-dydaktycznej nauczycieli akademickich.

Ocena i monitoring rozwoju potencjału osób uczestniczących w procesie kształcenia obejmuje w szczególności: jakość naukowo-dydaktyczną kadry, sposoby doskonalenia jakości dydaktycznej nauczycieli akademickich, zadowolenie i satysfakcję zawodową kadry naukowo-dydaktycznej i administracyjnej, oczekiwania i zadowolenie ze studiów studentów, relacje interpersonalne (oczekiwane i realnie istniejące) pomiędzy nauczycielami akademickimi, studentami i pracownikami administracji zaangażowanymi w proces kształcenia. WSZJK cyklicznie prowadzi ewaluację jakości kadry naukowo-dydaktycznej i administracyjnej oraz studentów, począwszy od roku akademickiego 2011/12, 2015/16, 2019/20, następna ocena będzie przeprowadzana w roku akademickim 2023/24.

Pracownicy prowadzący zajęcia na kierunku praca socjalna profil praktyczny, podobnie jak wszyscy nauczyciele akademicy w APS – co cztery lata podlegają ocenie okresowej Komisji. Ocena ta dotyczy trzech kategorii: rozwoju naukowego, działalności dydaktycznej i działalności organizacyjnej na rzecz uczelni. Można uzyskać ocenę: pozytywną, warunkową i negatywną. W ostatnich trzech latach nie było ocen negatywnych.

Elementem ogólnego systemu oceny i wsparcia nauczycieli są hospitacje (Zgodnie z Zarządzeniem Nr 240/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 października 2019 r.). Regularnie przeprowadzane służą stałemu podnoszeniu kompetencji

dydaktycznych, doskonaleniu warsztatu pracy oraz rozwojowi kadry dydaktycznej prowadzącej zajęcia na kierunku praca socjalna profil praktyczny. Pracownicy dydaktyczni pozyskują szereg wartościowych wskazówek do wykorzystania w rozwoju i doskonaleniu pracy. W trakcie hospitacji ewaluacji podlega: konstrukcja prowadzonych zajęć, ocena treści merytorycznych zajęć, aktywizowanie studentów w czasie zajęć, wykorzystanie pomocy naukowych (w tym audiowizualnych, w wypadku możliwości ich zastosowania), wykazanie związku tematu zajęć z jego zastosowaniem w praktyce, zgodność prowadzonych zajęć z kartą przedmiotu. Hospitacje przeprowadzane są co najmniej raz w cyklu oceny nauczyciela, a w wypadku osób zatrudnionych na umowy cywilnoprawne – w każdym roku akademickim. Hospitacje prowadzone są przez dyrektora, wicedyrektora instytutu, kierownika katedry/zakładu/pracowni lub kierownika studiów doktoranckich/podyplomowych. Analizy wyników hospitacji dokonuje dyrektor Instytutu.

Po każdym semestrze przeprowadzana jest ankieta ewaluacyjna wśród studentów, która ma dostarczyć informacji o nauczycielach akademickich w zakresie wypełniania obowiązków związanych z procesem kształcenia i realizacją zakładanych efektów uczenia się. Analiza wyników oraz opinii z ankiet studenckich ma wpływ na obsadę zajęć. Wyniki ankiet służące ocenie jakości kształcenia podlegają opracowaniu na szczeblu ogólnouczelnianym i są podawane do wiadomości nauczycielom akademickim, jak również przełożonym, tj. Dyrektorom Instytutów oraz kierownikom Katedr/Zakładów/Pracowni. Zespół ds. Ewaluacji Jakości Kształcenia przygotowuje szczegółowe raporty dotyczące oceny przez studentów stopnia wypełniania przez nauczycieli akademickich obowiązków związanych z jakością kształcenia, na podstawie ogólnouczelnianych badań ankietowych realizowanych w ramach WSZJK. Analiza ocen wystawionych poszczególnym pracownikom prowadzącym zajęcia pokazuje, że studenci kierunku praca socjalna oceniają bardzo wysoko swoich nauczycieli w zakresie realizacji przez nich poszczególnych obowiązków składających się na jakość kształcenia, zgodność prowadzonych zajęć z sylabusem przedmiotu, punktualność i terminowość w realizacji zajęć.

Wyniki hospitacji oraz oceny studentów umożliwiają pracownikom wyznaczenie kierunków doskonalenia zarówno swoich umiejętności dydaktycznych, jak również umożliwiają weryfikację i dostosowanie założeń dotyczących zajęć z danego przedmiotu. Akademia prowadzi działania mające na celu wspieranie i motywowanie kadry do rozwoju naukowego oraz systematyczne podnoszenie kompetencji dydaktycznych pracowników. Władze Uczelni oraz Instytutu Pedagogiki dbają o rozwój naukowy kadry. Pracownikom zapewniona jest możliwość finansowania udziału w konferencjach naukowych i naukowo-dydaktycznych oraz finansowania publikacji prac naukowych. Uczelnia wspiera również inicjatywy wdrożeniowe pracowników w zakresie komercjalizacji badań naukowych. Pracownicy Uczelni (zarówno władze, jak i kadra) posiadają wypracowane kontakty z instytucjami z regionu – poprzez aktywną współpracę mogą podnosić swoje kompetencje i doświadczenie zawodowe. Wśród osób zatrudnionych i prowadzących zajęcia na kierunku praca socjalna są osoby legitymujące się doświadczeniem praktycznym w obszarze pomocy społecznej lub doświadczeniem we współpracy z instytucjami wspomagającymi sektor pomocy społecznej (współpraca z trzecim sektorem). Charakteryzując kadrę, należy także zwrócić uwagę na właściwe przygotowanie merytoryczne i dydaktyczne osób prowadzących zajęcia, kształtujących umiejętności praktyczne. Szczegółowa prezentacja kwalifikacji i doświadczenia zawodowego oraz dorobku osób prowadzących zajęcia na kierunku praca socjalna profil praktyczny została zamieszczona w załącznikach.

Warto nadmienić, że pracownicy Zakładu Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej przygotowali serię wydawniczą pt. *Metodyka Pracy Socjalnej*, jej redaktorem naukowym jest dr Ewa Grudziwska. W skład zespołu opracowującego serię wydawniczą weszli: dr Anna Chmielewska, dr Małgorzata Czarkowska, mgr Arkadiusz Korycki, mgr Agnieszka Kos, dr Marta Mikołajczyk, dr Katarzyna Stanek, dr Katarzyna Ziomek-Michalak, dr Monika Zima-Parjaszewska oraz dr Jolanta Zozula. Każda z części jest poświęcona innym zagadnieniom, a mianowicie: kompetencjom pracowników socjalnych, pracy socjalnej z osobami w kryzysie bezdomności, opuszczającymi jednostki penitencjarne, uzależnionymi, metoda i technikom pracy z osobami starszymi, z osobami z chorobami otępiennymi i ich rodzinami,

osobami bezrobotnymi, z niepełnosprawnościami, z zaburzeniami psychicznymi oraz sytuacji dziecka w rodzinie w kontekście prawnometodycznym.

Należy dodać, że w Uczelni wydawane jest czasopismo naukowe pt. „Praca Socjalna”, znajdujące się na liście Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (40 punktów). Jako dwumiesięcznik stanowi forum debaty nad teorią i praktyką pracy socjalnej. Ukazuje się w papierowej wersji (referencyjnej) oraz w wersji elektronicznej. Redaktorem naczelnym jest dr hab. Jerzy Stanisław Szmagański, emerytowany prof. APS, zaś sekretarzem redakcji jest dr Marta Mikołajczyk z Zakładu Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej.

Pracownicy prowadzący zajęcia na kierunku praca socjalna profil praktyczny prowadzą również działalność ekspercką, która ma swoje odzwierciedlenie w następujących działaniach:

1. Czarkowska Małgorzata – Radca prawny; od 2020 – działalność w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich (umowa cywilnoprawna, umowa o pracę); 2019 r. – przygotowywanie scenariuszy zajęć dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z zakresu prawa dla Okręgowej Izby Radców Prawnych; 2007-2016 – Asystent sędziego w Sądzie Okręgowym Warszawa Praga w Warszawie, w Sądzie Rejonowym dla Warszawy Pragi Północ w Warszawie, Sądzie Rejonowym dla m. st. Warszawy w Warszawie (Wydział Karny i Wydział Gospodarczy); Wolontariat: Centrum Praw Kobiet (2010), Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” (2009).
2. Grudziwska Ewa – recenzentka w czasopiśmie Praca Socjalna, recenzentka w czasopiśmie Czech and Slovak Social Work, recenzentka w czasopiśmie Journal of the Modern Science, recenzentka w Wydawnictwie Naukowym Tygiel w Lublinie.
3. Korycki Arkadiusz – 2018 – obecnie Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, ekspert ds. oceny merytorycznej ofert, zgłoszonych do dofinansowania w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. Członek Kapituły Konkursu „Razem dla Seniorów”, którego inicjatorką jest Agata Kornhauser-Duda, Małżonka Prezydenta RP. Nagroda ma promować i nagradzać najcenniejsze inicjatywy na rzecz seniorów realizowane przez osoby prywatne i instytucje na szczeblu lokalnym i ogólnopolskim (2022).
4. Stankowska Magdalena – prowadzenie szkoleń dla Rad Seniorów z ramienia fundacji ZACZYN, 2017; prowadzenie warsztatów dla seniorów w Szkole SuperBabci i SuperDziadka (Warszawa 2012; 2013).
5. Zozula Jolanta – recenzentka w czasopismach „Praca socjalna”, „Szkoła Specjalna”, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”.

Podsumowując informacje dotyczące badań naukowych pracowników prowadzących zajęcia specjalistyczne z zakresu pracy socjalnej należy podkreślić, że są bezpośrednio związane z prowadzonymi zajęciami dydaktycznymi prowadzonymi na kierunku praca socjalna profil praktyczny, a ich wyniki są wykorzystywane w procesie dydaktycznym. Zapewnia to studentom dostęp do najnowszych wyników badań i ustaleń dotyczących studiowanego kierunku. Są zarazem osadzeni w praktyce pracy socjalnej, mają osiągnięcia we współpracy ze środowiskiem oraz znajdują uznanie studentów. W tym kontekście można nadmienić, że wysoka ocena dorobku naukowego oraz ich zainteresowania badawcze stanowiły jedną z okoliczności współdecydujących o otwarciu kierunku praca socjalna na profilu akademickim.

Egzemplifikacją skutecznej motywacji pracowników do podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych i dydaktycznych jest fakt ich udziału w takich szkoleniach, jak:

- Kurs Tutoringu Akademickiego organizowany przez Centrum Doskonalenia Dydaktycznego i Tutoringu Uniwersytetu Gdańskiego (2021-2022);
- szkolenie przygotowujące do ubiegania się o certyfikat superwizora pracy socjalnej prowadzone przez Uczelnię Korczaka w Warszawie, Wydział Zamiejscowy w Szczecinie;
- szkolenie w Profesjonalnej Szkole Psychoterapii działającej przy Instytucie Psychologii Zdrowia w Warszawie w latach 2020-2023;

- szkolenie „Dialog Motywujący” – 2018 – Akademia Dialogu Motywującego Olga Mrozowska;
- szkolenie „Program Ograniczania Picia” – 2021 - CARE BROK Szkoła Specjalistów Psychoterapii Uzależnień i Instruktorów Terapii Uzależnień.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Zajęcia dla studentów kierunku praca socjalna profil praktyczny realizowane są w kompleksie trzech obiektów APS w Warszawie przy ul. Szczęśliwickiej 40. Studenci oraz wykładowcy na kierunku praca socjalna korzystają z bazy dydaktycznej analogicznej do innych kierunków w Akademii Pedagogiki Specjalnej, na którą składa się 78 sal, w tym jedna duża aula na 400 miejsc i dwie aule mniejsze, każda na 200 miejsc, 31 średnich sal wykładowych oraz 30 sal ćwiczeniowych. Aule i wszystkie sale wykładowe są wyposażone w sprzęt audiowizualny. We wszystkich salach budynków A, B i C znajdują się urządzenia audiowizualne i projektory multimedialne, rzutniki pisma, telewizory i odtwarzacze DVD, panele projekcyjne, tablice interaktywne. Dodatkowo każda sala wyposażona jest w nagłośnienie. Łączna powierzchnia wykorzystywana na cele dydaktyczne w obiektach A, B i C wynosi 4558,2 m². W 2023 r. planowane jest także otwarcie budynku D, w którym mają się znajdować sale dydaktyczne, aule oraz pomieszczenia dla pracowników.

Studenci na kierunku praca socjalna (podobnie, jak w przypadku studentów innych kierunków w APS) mogą korzystać z Biblioteki Głównej, Czytelni oraz Informatorium. Każda z działających w Uczelni jednostek organizacyjnych posiada własną bazę, na którą składają się pomieszczenia dla pracowników oraz pracownie dydaktyczne i badawcze. Ze względu na centralne planowanie zajęć dydaktycznych wszystkie sale wykładowe współużytkowane są przez wszystkie jednostki. Katedra Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej posiada wydzielony gabinet kierownictwa oraz sekretariat. Wszystkie jednostki wchodzące w jej skład wyposażone są w niezbędny sprzęt biurowy, tj. komputery, kserokopiarki, drukarki. Wszystkie jednostki administracyjne i badawczo-dydaktyczne są podłączone do Internetu, ponadto w uczelni jest wewnętrzna sieć Intranet. Dodatkowo pracownicy uczelni mają dostęp do programów SPSS oraz Maxqda.

Studenci oraz pracownicy na kierunku praca socjalna korzystają z bezprzewodowego Internetu oraz mają dostęp do Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studiów (USOS). Jest to rodzaj oprogramowania do zarządzania i udostępniania danych związanych ze studium.

Akademia Pedagogiki Specjalnej jest przystosowana do wymagań studentów z niepełnosprawnościami. Wszystkie budynki posiadają odpowiednie windy i pochylnie, pomieszczenia posiadają oznakowanie dla osób niewidomych. Studenci niesłyszący mogą skorzystać z asystenta języka migowego. W 2020 roku uczelnia otrzymała grant z NCBiR na projekt: W nowe 100-lecie APS nowe do100sowania. Okres realizacji projektu: od: 2020-01-01 do: 2023-10-31 (Numer: POWER.03.05.00-00-A026/19). Projekt skierowany jest na stworzenie rozwiązań systemowych skutkujących otwarciem APS na zaspokajanie specyficznych potrzeb edukacyjnych studentów z różnymi niepełnosprawnościami. Projekt ma charakter kompleksowy obejmujący szkolenia, przekształcenia organizacyjne, regulacje prawne, zakupy sprzętu i wyposażenia, wytworzenie materiałów dydaktycznych, wsparcie doradcze i edukacyjne, a także w niewielkim zakresie prace adaptacyjno-remontowe. Wszystkie te działania skoncentrowane są na poprawie jakości kształcenia studentów z niepełnosprawnościami.

Szczególnie ważnym elementem infrastruktury uczelni, z której mogą korzystać studenci pracy socjalnej jest infrastruktura informatyczna. W kompleksie budynków APS zlokalizowanym przy ul. Szczęśliwickiej 40 są cztery pracownie komputerowe, o łącznej liczbie 70-ciu stanowisk oraz jedna pracownia dla osób z niepełnosprawnościami z 12 stanowiskami komputerowymi. Wszystkie jednostki są wyposażone w oprogramowanie: MS Windows, MS Office, Adobe Premiere Elements 3.0, Adobe Creative Suite 3 Web Prem, CorelDRAW Graphics Suite X3, Paint Shop Pro Photo XI, Mediator9, ABBYY FineReader, Learning PANEL-Fabryka lekcji multimedialnych, SPSS 28.0.

Dostęp do technologii informacyjno-komunikacyjnej

Akademia Pedagogiki Specjalnej daje studentom możliwość korzystania z nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych. Oznacza to:

- możliwość korzystania z Internetu przez wykładowców i studentów poprzez sieć bezprzewodową,
- dostęp do komputerów stacjonarnych i skorzystanie z Internetu,
- monitory na korytarzach, na których wyświetlane są ważne dla studentów informacje,
- wykłady otwarte i transmisje z uroczystości akademickich,
- platforma e-learningowa do realizacji przedmiotów (w ten sposób w całości realizowane są zajęcia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy),
- system USOS, umożliwiający komunikację Biura Spraw Studenckich ze studentami w zakresie toku studiów,
- bezpośredni dostęp do programu statystycznego SPSS, z corocznie odnawianą licencją na komputery stacjonarne, a także MAXQDA udostępniany na zasadzie wypożyczenia pendriva z programem,
- poczta mailowa,
- strona internetowa Uczelni zawierająca informacje na temat różnych ważnych i aktualnych wydarzeń odbywających się w APS,
- fanpage Facebook APS, na którym systematycznie pojawiają się informacje o wydarzeniach planowanych i organizowanych,
- dostęp do katalogu bibliotecznego on-line,
- możliwość bezpłatnego korzystania z książek w systemie IBUK, czy z prac naukowych w językach obcych znajdujących się w sieci EBSCO.

Sytuacja pandemiczna wywołała konieczność głębokiej reinterpretacji zasad prowadzenia zajęć dydaktycznych. Z raportu: „Zdalna edukacja kryzysowa w APS w okresie pandemii COVID-19” sporządzonego w roku ubiegłym przez M. Romaniuka i Joannę Łukasiewicz-Wielebę, wynika, że Akademia udatnie, funkcjonalnie i w zasadzie bez większych istotnych problemów proces ten przeszła. Zaś z badań wewnątrzinstytutowych dowiemy się, że 97% sylabusów zawierało informacje o sposobie prowadzenia zajęć podczas edukacji zdalnej. Jest to o tyle istotne, że to właśnie z sylabusu przedmiotu studenci mogli dowiedzieć się w jakiej formie są realizowane zajęcia, gdzie znajdą materiały, jakie są ważne daty podczas realizacji przedmiotu oraz jaką formę będzie miało zaliczenie. Wydaje się więc, że w tamtym okresie studentom zostały przekazywane wszystkie najistotniejsze informacje dotyczące realizacji zajęć w formie zdalnej.

Z perspektywy czasu można uznać, że doświadczenia pandemii ostatecznie podniosły poziom tak dostępności, jaki umiejętności pełnego wykorzystywania technologii cyfrowych w procesie kształcenia.

Udogodnienia w zakresie infrastruktury i dostosowanie wyposażenia do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami

Jest kwestią całkowicie oczywistą, że w Akademii Pedagogiki Specjalnej wspieranie studentów niepełnosprawnych w procesie dydaktycznym jest postrzegane przez władze Uczelni jako jedno z najważniejszych zadań. W celu podniesienia jakości działań wspierających studentów niepełnosprawnych, w Akademii Pedagogiki Specjalnej powołano Pełnomocnika Rektora do spraw osób niepełnosprawnych.

W 2020 roku uczelnia otrzymała grant z NCBiR na projekt: W nowe 100-lecie APS nowe do100sowania. Okres realizacji projektu: od: 2020-01-01 do: 2023-10-31 (Numer: POWER.03.05.00-00-A026/19). Projekt skierowany jest na stworzenie rozwiązań systemowych skutkujących otwarciem APS na zaspokajane specyficznych potrzeb edukacyjnych studentów z różnymi niepełnosprawnościami. Projekt dotyczy dwóch ściśle związanych ze sobą kwestii: rozpoznania świadomości środowiska akademickiego APS, dotyczącej możliwości kształcenia jednostek z niepełnosprawnością na poziomie wyższym, pod warunkiem stworzenia im odpowiednich

możliwości, oraz rozwiązań i zabezpieczeń technicznych, a także podjęcia działań likwidujących – jeszcze istniejące – bariery architektoniczne. Projekt ma charakter całościowy, obejmuje bowiem szkolenia, przekształcenia organizacyjne, regulacje prawne, zakupy sprzętu i wyposażenia, wytworzenie materiałów dydaktycznych, wsparcie doradcze i edukacyjne, a także w niewielkim zakresie prace adaptacyjno-remontowe.

Wspominany grant nie oznacza, że w Akademii Pedagogiki Specjalnej do tej pory niewiele się działo w zakresie likwidacji barier dla osób niepełnosprawnych. Zasadniczo rzecz traktując, jest wręcz przeciwnie, Akademia bowiem może pochwalić się tym, że posiada:

- przejścia między poszczególnymi skrzydłami gmachu uczelni, bez barier architektonicznych, umożliwiające przejazd na wózkach bez konieczności pokonywania schodów,
- drzwi wejściowe wyposażone w mechanizm samodzielnego otwierania się,
- zaopatrzone w barierki podjazdy na zewnątrz budynku, umożliwiające dostęp osobom na wózkach do tych części budynku, które wymagają pokonania schodów,
- windy dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością,
- drzwi wejściowe do sal dydaktycznych z zamontowanym systemem oznaczeń informujących o numerze sali w systemie Braille'a,
- aule i sala surdopedagogiki wyposażona w systemy wzmacniające dźwięk, współpracujący z aparatami słuchowymi,
- toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością na każdym piętrze,
- miejsca parkingowe zarezerwowane dla osób z niepełnosprawnością.

W zakresie wyposażenia dostosowanego do potrzeb osób z niepełnosprawnością zatroszczono się o następujące jego elementy:

- system FM z pętlą indukcyjną lub słuchawkami dla studentów z wadą słuchu,
- biblioteka akademicka wyposażona w szybki skaner książkowy oraz oprogramowanie wspierające,
- specjalistyczne stoły oraz czytniki e-book,
- zajęcia z przedmiotu technologia informacyjna dla studentów niewidomych realizowane są w oddzielnej grupie z wykorzystaniem sprzętu wspierającego,
- zajęcia dla grup studenckich, w których znajdują się studenci ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, realizowane są w salach na parterze,
- dostępność infrastruktury, w tym aparatury naukowej, oprogramowania specjalistycznego i materiałów dydaktycznych, w celu wykonywania przez studentów zadań wynikających z programu studiów w ramach pracy własnej.

System biblioteczno-informacyjny APS

Biblioteka Główna APS czynna jest sześć dni w tygodniu oraz dodatkowo w wybrane niedziele. Składa się z Wypożyczalni, Czytelni oraz Informatorium, a jest zlokalizowana na 3 piętrze budynku „B”, przy ulicy Szczęśliwickiej 40. W Bibliotece uczelni działa sieć internetowa Wi-Fi, dająca możliwość korzystania użytkownikom z własnych nośników mobilnych.

Biblioteka gromadzi literaturę z zakresu pracy socjalnej oraz dyscyplin wspomagających, takich jak socjologia, pedagogika, ekonomia, psychologia. Biblioteka dysponuje komputerowymi katalogami księgozbioru ogólnego, księgozbioru czytelni oraz czasopism w sieci lokalnej, z których można korzystać przy użyciu terminali na terenie Uczelni. Dostępne są również katalogi on-line na stronie www.aps.edu.pl w zakładce BIBLIOTEKA. Zbiory Biblioteki APS są w całości skatalogowane komputerowo – system biblioteczny Patron. Czytelnicy mają dostęp do katalogu OPAC on-line, z możliwością wyszukiwania, zamawiania, rezerwacji i prolongaty materiałów bibliotecznych. Biblioteka posiada także trezor biblioteczny, tzw. wrzutnię usytuowaną w uczęszczanym miejscu

uczelni. Wrzutnia umożliwia zwracanie materiałów bibliotecznych poza godzinami pracy biblioteki oraz ułatwia zwrot książek osobom z niepełnosprawnościami.

Studenci pracy socjalnej otrzymują indywidualne identyfikatory i hasła dostępu zdalnego korzystania z bazy biblioteki. W Informatorium znajdują się stanowiska komputerowe z dostępem dla studentów do Internetu. Tu też można uzyskać pomoc w poszukiwaniach bibliograficznych z baz uczelnianych.

Do zasobów biblioteki zaliczyć można:

- książki w wersji papierowej - ok. 146 tysięcy woluminów ze szczególnym uwzględnieniem publikacji zalecanych w sylabusach;
- prace dyplomowe – ok. 40 tys. prac licencjackich i magisterskich w wersji papierowej;
- prace dyplomowe w wersji elektronicznej dostępne na dwóch stanowiskach komputerowych w Czytelni w ramach Archiwum Prac Dyplomowych (system APD);
- czasopisma drukowane – blisko 100 tytułów czasopism polskich w bieżącej prenumeracie oraz 10 tytułów pozyskiwanych z innych źródeł;
- dostęp do baz w ramach krajowej licencji akademickiej finansowanej przez MNiSW;
- dostęp do bazy IBUK Libra PWN (pełno-tekstowe książki elektroniczne z możliwością korzystania z dowolnego miejsca na dowolnym urządzeniu – obecnie 1800 pozycji);
- dostęp do bazy IBUK Libra Light PWN (wirtualna czytelnia książek elektronicznych przeznaczona dla osób, którym niepełnosprawność nie pozwala czytać zwykłego druku (niewidomym, niedowidzącym i niepełnosprawnym ruchowo). Zawiera publikacje w formatach EPUB i MP3). Obecnie w ofercie dostępnych jest 1250 tytułów;
- w ramach licencji krajowej zakupiony jest dostęp do baz EBSCO: PsycINFO, PsycEXTRA, PsycTESTS, Education Source.

W Bibliotece można skorzystać z wypożyczalni międzybibliotecznej, natomiast w Czytelni dostępny jest terminal z bazą ACADEMICA Biblioteki Narodowej – cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej. Biblioteka oferuje pomoc przy wyszukiwaniu oraz zamawianiu książek, szkolenia biblioteczne dla użytkowników w zakresie korzystania z baz danych. Nadto pracownicy biblioteki udzielają informacji o innych bibliotekach i tworzą zestawienia tematyczne. W czytelni znajdują się stanowiska komputerowe, bezpłatny skaner, istnieje też możliwość korzystania z programu SPSS. Biblioteka oferuje ponadto możliwość uczestnictwa w aktywnościach związanych z upowszechnianiem otwartego dostępu do zasobów edukacyjnych i naukowych, promocji czytelnictwa, wystawach i innych wydarzeniach edukacyjnych. W ramach Systemu Wypożyczeń Warszawskich (BiblioWawa) biblioteka umożliwia dostęp do zasobów innych bibliotek wyższych uczelni należących do SWW.

Biblioteka jest członkiem centralnego katalogu NUKAT prowadzonego przez Bibliotekę Uniwersytetu Warszawskiego, zawierającego informacje o zasobach bibliotek naukowych i akademickich. Ponadto przy bibliotece działa Rada Biblioteczna składająca się z przedstawicieli nauczycieli akademickich, doktorantów oraz studentów. Działania Biblioteki monitorowane są poprzez system sprawozdawczości oraz ankiet oceniających jej pracę. Zarówno nauczyciele akademicy, jak i studenci mają możliwość zgłoszenia zakupu książki, której nie ma w zbiorach biblioteki. W związku z tym przesyłają informację na adres: bibl@aps.edu.pl, zaś zgłoszenie powinno zawierać: tytuł, autora, nr ISBN, wydawnictwo i rok wydania. Przesyłając zgłoszenie należy podać swoje imię i nazwisko oraz nazwę Instytutu (w przypadku nauczycieli akademickich) lub imię i nazwisko oraz rok studiów w przypadku studentów. Raz w miesiącu do całej społeczności Akademii wysyłany jest Newsletter z informacjami o zakupionych książkach. Biblioteka funkcjonowała także w okresie pandemii, kiedy wszystkie zajęcia odbywały się zdalnie. Książki można było zamawiać elektronicznie. Studenci i pracownicy mieli możliwość wypożyczania książek w wyznaczonych godzinach, natomiast pozycje przeznaczone do zwrotu wrzucali do wrzutni.

Rozwój i doskonalenie infrastruktury

W ramach rozwoju i doskonalenia infrastruktury w Akademii podejmowane są następujące działania:

- monitorowanie na bieżąco przez pracowników działu informatyczno-medialnego funkcjonowania sprzętu informatycznego w salach wykładowych i pomieszczeniach naukowo-biurowych,
- coroczny przegląd sprzętu biurowego i robiony plan zakupu i jego wymiany,
- współpraca z firmami zewnętrznymi w zakresie konserwacji sprzętu informatycznego,
- podnoszenie jakości usług biblioteki na podstawie analizy ocen pochodzących z ankiet oceniających jej działalność, wypełnianych przez pracowników i studentów,
- cykliczne badania infrastruktury przez Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia.

Wydatną zmianą i dalszym podniesieniem jakości bazy materialnej i infrastruktury Uczelni stanie się oddanie do użytku nowego budynku dydaktycznego, które nastąpi w bieżącym roku akademickim.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie od zawsze była uczelnią ściśle współpracującą ze środowiskiem i reagującą na zgłaszane przez nie potrzeby. Toteż wszystkie jednostki uczelni współpracują z otoczeniem społeczno-gospodarczym, a w szczególności te zespoły, których pracownicy są bezpośrednio zaangażowani w prowadzenie zajęć na kierunku Praca socjalna profil praktyczny. Współpraca jest prowadzona w formie bezpośrednich konsultacji w zakresie zasadności kształcenia na danym kierunku, kształtu programu studiów (również w trakcie jego realizacji), modyfikacji, zakresu efektów uczenia się oraz przebiegu praktyk zawodowych. Rozwinięta sieć kontaktów zapewnia stałe współdziałanie z otoczeniem zewnętrznym i potencjalnymi pracodawcami absolwentów. Istotne znaczenie dla doskonalenia programu kształcenia ma współpraca z interesariuszami zewnętrznymi, którzy reprezentują wybrane j podmioty kształcenia praktycznego oraz pracodawców.

Pracownicy prowadzący zajęcia na akredytowanym kierunku współpracują z wieloma podmiotami z otoczenia społeczno-gospodarczego. Współpraca ze środowiskiem społecznym obejmuje kilka obszarów, w tym m.in.:

- realizację praktyk asystenckich (hospitacji) oraz praktyk specjalistycznych we współpracy z instytucjami z otoczenia społecznego;
- realizację przez studentów swoich autorskich projektów socjalnych w instytucjach z otoczenia społeczno-gospodarczego Instytutu;
- organizację we współpracy z podmiotami z otoczenia społecznego Instytutu konferencji, seminariów naukowych i kongresów edukacyjnych;
- realizację przez studentów badań naukowych do prac licencjackich prowadzonych we współpracujących z Instytutem podmiotami społeczno-gospodarczymi;
- realizację przez pracowników Instytutu badań specjalistycznych w instytucjach z otoczenia społeczno-gospodarczego Instytutu i na ich rzecz.

Wśród głównych instytucji i podmiotów, z którymi współpracują pracownicy Zakładu Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej i równocześnie są zaangażowani w prowadzenie zajęć na kierunku praca socjalna o profilu praktycznym można wymienić:

- domy pomocy społecznej, w tym m.in. Dom Pomocy Społecznej „Pod Brzozami” Bohaterów 46/48, 03-007 Warszawa, Dom Pomocy Społecznej „Na Przedwiośniu” Przedwiośnie 1, 04-748 Warszawa, Władysława Korotyńskiego 10, 02-121 Warszawa (podpisana umowa od 2022 roku);
- domy dziecka, w tym m.in. Dom Dziecka nr 9 im. Lidii i Adama Ciołkoszów, Dom Dziecka nr 15 w Warszawie;
- ośrodki pomocy społecznej, w tym m.in. Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Targówek, ul. Św. Wincentego 87, 03-291 Warszawa (umowa podpisana do 30.09.2023), Ośrodki Pomocy Społecznej Dzielnicy Żoliborz, ul. Dembińskiego 3, 01-644 Warszawa (umowa podpisana do 30.06.2023); Centrum Pomocy Społecznej Dzielnicy Śródmieście Im. Prof. Andrzeja Tymowskiego, ul. Konwiktorska 3/5, 00-217 Warszawa (umowa podpisana do 30.09.2024); Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Południe, ul. Wiatraczna 11, Warszawa; Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Bielany m.st. Warszawy, ul. Przybyszewskiego 80/82, 01-824 Warszawa (umowa bezterminowa od 1.07.2021);
- podmioty III sektora, w tym m.in. Fundacja Daj herbatę, Aleja Krakowska 143, 02-180 Warszawa (umowa bezterminowa), Fundacja Pomocy Młodzieży i Dzieciom Niepełnosprawnym „Hej, Koniku!”, ul. Św. Wincentego 92, 03-291 Warszawa (umowa bezterminowa); Polski Komitet Pomocy Społecznej, ul. Wiejska 18/20, 00-490 Warszawa (umowa bezterminowa); Stowarzyszenie Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej „Cał”, ul. Paca 40, 04-386 Warszawa (umowa bezterminowa od 1.10.2020); Ośrodek Wsparcia Rodzinnej Opieki Zastępczej Port Towarzystwa Nasz Dom, al. Zjednoczenia 34, 01-830 Warszawa (umowa bezterminowa od 2017 r.);

- środowiskowe domy samopomocy, w tym m.in. Środowiskowy Dom Samopomocy, Lublin, ul. Zbożowa 22A, Środowiskowy Dom Samopomocy na Targówku;
- instytucje badawcze, w tym m.in. Centrum Edukacji i Badań Społecznych we Wrocławiu;
- instytucje penitencjarne, w tym m.in. Areszt Śledczy w Lublinie, Zakład Karny w Siedlcach, Zakład Karny w Opolu Lubelskim;
- instytucje medyczne, w tym m.in. Samodzielny Wojewódzki Zespół Publicznych Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej w Warszawie.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w realizacji procesu dydaktycznego stanowi ważny element doskonalenia jakości kształcenia na ewaluowanym kierunku. W ramach kierunku praca socjalna Uczelnia i ZPSiPS współpracuje z otoczeniem naukowym i społeczno-gospodarczym. Społeczny aspekt tej działalności to aktywna współpraca w rozwiązywaniu istotnych problemów społecznych, dzięki zaangażowaniu pracowników oraz studentów w ramach partnerstwa z innymi instytucjami naukowo-dydaktycznymi, instytucjami pomocy społecznej i administracją publiczną. Działalność naukowa jest skierowana na zaspokojenie potrzeb regionu w zakresie pracy socjalnej.

Udział interesariuszy wewnątrz kierunku praca socjalna w społecznym życiu m. st. Warszawy oraz województwa mazowieckiego odbywa się na zasadzie aktywnej działalności studentów i pracowników w cyklicznych wydarzeniach i imprezach promujących naukę. Można tu wymienić m.in. konferencje i sympozja, które odbywają się cyklicznie w Uczelni.

Na szczególną uwagę zasługuje współpraca Zakładu z otoczeniem społeczno-gospodarczym w ramach corocznej organizacji OSPAR-u, czyli Ogólnopolskiej Sceny Prezentacji Artystycznych Realizacji, która jest przeglądem twórczości artystycznej dającej możliwość zaprezentowania dokonań osób z placówek specjalnych – opiekuńczych, zakładów poprawczych, ośrodków wsparcia, domów pomocy społecznej czy instytucji wychowawczych. Celem przeglądu jest integracja społeczności ośrodków oraz nawiązanie współpracy ze studentami i kadrą badawczo-dydaktyczną Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie.

Istotną rolę we współpracy Zakładu z otoczeniem społeczno-gospodarczym odgrywa funkcjonujący do 2020 roku Klub Pracy Socjalnej (działalność została zawieszona ze względu na pandemię Covid-19), którego celem jest organizacja spotkań teoretyków i praktyków pracy socjalnej oraz studentów pracy socjalnej o profilu praktycznym APS z kadrą jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i organizacji pozarządowych, analiza wyzwań i wymiana doświadczeń w obszarze pomagania i pracy socjalnej. W ramach Klubu odbywały się cykliczne spotkania, w których oprócz pracowników Zakładu oraz studentów kierunku praca socjalna uczestniczyli przedstawiciele instytucji pomocy i integracji społecznej.

Na uwagę zasługuje również współpraca pracowników Zakładu Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej z Fundacją Pomocy Młodzieży i Dzieciom Niepełnosprawnym „Hej, Koniku!”, z którą od 2017 roku organizowane są coroczne Międzypokoleniowe Kongresy Edukacyjne, w których uczestniczą studenci kierunku praca socjalna oraz seniorzy reprezentujący kilkanaście organizacji senioralnych przede wszystkim z terenu m.st. Warszawy, w tym m.in. Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów.

Interesującą i wartą podkreślenia formą współpracy Zakładu jest współpraca z chórem senioralnym „Sonorki”, który swoimi występami uświetnia wiele wydarzeń organizowanych w Jednostce, ponadto seniorzy z chóru aktywnie uczestniczą w ramach gości i ekspertów na zajęciach poświęconych kwestiom osób starszych (m.in. „Praca socjalna z osobami starszymi w środowisku zamieszkania”, „Polityka społeczna”).

Doświadczenie we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym rozmowy z pracodawcami i analiza rynku pracy, jest stale brane pod uwagę przy konstruowaniu i nowelizowaniu programów studiów, w tym praktyk zawodowych. Weryfikacja efektów uczenia się w zakresie dostosowania wykształcenia studentów do potrzeb rynku pracy odbywa się za pomocą: budowania relacji z organizacjami, które pozwalają na informację zwrotną i weryfikację przystosowania

absolwentów do wymagań na stanowiskach pracy; poprzez zawieranie umów o współpracy; zajęcia praktyczne – hospitacje, praktyki studenckie.

Doświadczenie we współpracy z podmiotami społeczno-gospodarczymi wskazuje jednoznacznie na duże zapotrzebowanie na rynku pracy na absolwentów pracy socjalnej, czego wymiernym dowodem są oferty pracy, jakie są przesyłane do Uczelni dla absolwentów kierunku praca socjalna profil praktyczny.

Poza wyżej wymienionymi przykładami współpracy pracownicy ZPSiPS podejmują się wielu innych działań (m.in. eksperckich/badawczych/szkoleniowych/wdrożeniowych etc.) nawiązując indywidualną współpracę z różnymi podmiotami, w tym m.in.:

- Centrum Edukacji i Badań Społecznych we Wrocławiu – dr Marta Mikołajczyk, realizacja badań w projekcie „MY LIFE IN EUROPE: A NEW METHODOLOGY TO INSERT YOUR LIFE BIOGRAPHY IN THE EUROPE CONTEXT”;
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Lublinie, ul. Zbożowa 22A – dr Mieczysław Sędzicki, współorganizacja: Seminarium naukowo-szkoleniowego „Nawigoterapia”, APS oraz realizacja długookresowego plan szkoleń dla Studentów w zakresie „Nawigoterapii”;
- Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego – mgr Arkadiusz Korycki, ekspercka ocena ofert zgłoszonych do dofinansowania w ramach Programu Inicjatyw Obywatelskich FIO;
- Instytut Spraw Publicznych – dr Ewa Grudziwska, udział w charakterze eksperta w seminariach 18.02.2021 (Praca socjalna wobec aktualnych wyzwań społecznych) oraz 11.03.2021 (Praca socjalna w środowisku wielokulturowym) oraz międzynarodowych warsztatach online „Metody przeciwdziałania radykalizacji wśród młodzieży” 13.04.2021, prowadzący Seraphin Alava i Rasha Nagem z Uniwersytetu w Tuluzie, dotyczących odpowiedzi pracy socjalnej na problem radykalizacji i polaryzacji społecznej;
- Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej – dr Ewa Grudziwska, nawiązanie współpracy mającej na celu edukowanie w zakresie ekonomii społecznej poprzez realizację wykładów, warsztatów, praktyk, a także prowadzenie wspólnych badań i analiz;
- Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublin, Wydział Pedagogiki i Psychologii (osoba odpowiedzialna za współpracę po stronie APS – dr Ewa Grudziwska) – realizacja projektów naukowo-badawczych, organizacja wykładów, spotkań, warsztatów, konferencji naukowo-dydaktycznych z udziałem pracowników i studentów, realizacja stany naukowych, umożliwienie współpracy organizacjom studenckim;
- Polskie Towarzystwo Superwizji Pracy Socjalnej (osoba odpowiedzialna za współpracę po stronie APS – dr Ewa Grudziwska) – organizacja Konferencji Naukowo-Metodycznej „5 LAT CERTYFIKOWANEJ SUPERWIZJI PRACY SOCJALNEJ W POLSCE. TEORIA, BADANIA, PRAKTYKA, PERSPEKTYWY ROZWOJU” 14-15.10.2022, Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie.

Ponadto od roku akademickiego 2020/2021 w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie została powołana Rada Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej ds. Praktyk (Zarządzenie nr 178/2021 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 14 kwietnia 2021 r.). W skład Rady weszli przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych, w tym przedstawiciele instytucji ściśle współpracujących z pracownikami ZPSiPS w zakresie realizacji kształcenia na kierunku Praca socjalna. Są to: Urszula Mroczek (Stowarzyszenie Pomocy i Interwencji Społecznej oraz Ośrodki Wsparcia dla Kobiet z Dziećmi i Kobiet w Cięży „Etezia”); Ilona Prokop (Dom Pomocy Społecznej „KOMBATANT” w Warszawie), Katarzyna Łągowska (Centrum Praw Kobiet), Wojciech Lenard (Stowarzyszenie POMOST).

Dobre praktyki: szeroko zakrojona i dobrze zorganizowana współpraca z interesariuszami zewnętrznymi stanowi ogromną wartość dla studentów akredytowanego kierunku. Pozwala im bowiem na zapoznanie się z rzeczywistym środowiskiem pracy, instytucjami do działania, w których są przygotowywani, czy wreszcie problemami i wyzwaniami, z którymi mogą się oni spotkać podczas

kariery zawodowej. Tak wczesne – już na etapie kształcenia – wejście w środowisko daje gwarancję wysokiej jakości kształcenia na studiach o profilu praktycznym.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Rola umiędzynarodowienia procesu kształcenia w koncepcji kształcenia i planach rozwoju kierunku

Pracownicy badawczo-dydaktyczni realizujący zajęcia na kierunku praca socjalna są świadomi, jak ważne jest umiędzynarodowienie procesu kształcenia. Praca socjalna, jako działalność zawodowa, wykonywana jest na całym świecie. Istotne jest więc śledzenie jej aktualnych trendów, kierunków rozwoju, trudności i oraz innowacyjnych rozwiązań i wzbogacanie o nie treści kształcenia. Pracownicy prowadzący zajęcia na kierunku praca socjalna biorą udział w międzynarodowych konferencjach i programach wymiany międzynarodowej. Zdobytą dzięki nim wiedzę i doświadczenia przekazują studentom. Umiędzynarodowienie kształcenia daje absolwentom kierunku praca socjalna możliwość zatrudnienia w zawodzie zarówno w kraju jak i za granicą.

W kontekście umiędzynarodowienia procesu kształcenia na uwagę zasługuje także fakt, że wydawane w Akademii Pedagogiki Specjalnej czasopismo „Praca Socjalna” publikuje przetłumaczone na język polski artykuły zagranicznych autorów oraz specjalne numery – suplementy, stanowiące wybór polskich tekstów, w całości wydane po angielsku (ukazały się w latach 2018-2020). Część z nich jest wykorzystywana jako materiały do pracy dydaktycznej i zadawana jako lektura do poszczególnych przedmiotów.

Z kolei zaangażowanie studentów w umiędzynarodowienie kształcenia jest możliwe dzięki pogłębianiu ich kompetencji językowych (udział w lektoratach i szkoleniach językowych).

Aspekty programu studiów i jego realizacji, które służą umiędzynarodowieniu, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia w językach obcych

Studenci kierunku praca socjalna biorą udział w zajęciach z języków obcych – łącznie 120 godzin dydaktycznych, realizowanych przez pierwsze dwa lata studiów. Liczebność grup ustala Zarządzenie nr 250/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 października 2019 roku, zgodnie z którym wynosi ona nie mniej niż 14 i nie więcej niż 20 osób. Lektorat kończy się zdaniem egzaminu na poziomie B2. Studenci mają możliwość wyboru jednego z trzech języków (angielski, niemiecki, rosyjski). Ponadto zainteresowani mogą przystąpić do egzaminu *Pearson English International Certificate*. Certyfikat ten jest uznawany przez różne instytucje zarówno w Polsce, jak i na świecie. Legitymowanie się tym dokumentem zwiększa atrakcyjność absolwentów kierunku praca socjalna na rynku pracy.

Studia w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej są dostępne także dla cudzoziemców. Na stronie Uczelni, w zakładce „Rekrutacja”/„Zasady rekrutacji” zamieszczone są informacje dotyczące rekrutacji cudzoziemców.

W związku z wybuchem wojny Uczelnia skierowała specjalną ofertę dla kandydatek i kandydatów oraz studentek i studentów z Ukrainy do uczestnictwa w wybranych wykładach w ramach wszystkich realizowanych kierunków studiów, w tym kierunku praca socjalna. Oferta ta daje z jednej strony możliwość rozpoczęcia bądź kontynuacji kształcenia osobom z Ukrainy, z drugiej natomiast pozwala dzielić się wiedzą i doświadczeniami polskim i ukraińskim studentom pracy socjalnej.

Ponadto w odpowiedzi na szczególną sytuację spowodowaną wybuchem wojny w Ukrainie Akademia Pedagogiki Specjalnej zorganizowała miesięczny kurs języka ukraińskiego, w którym mogli wziąć udział także studenci pracy socjalnej i głównie do nich adresowanego. Znajomość języka jest bowiem niezwykle ważna przy udzielaniu wsparcia i pomocy drugiemu człowiekowi, a sytuacja, która wystąpiła zaangażowała właśnie studentów pracy socjalnej do działania w tym zakresie. Ich umiejętności weryfikowała tu jakość udzielanej pomocy uchodźcom. Choć wspomniany element nie dotyczy bezpośrednio kwestii umiędzynarodowienia studiów na kierunku – jest ważny i nie powinno się go nie zauważać.

Udział wykładowców z zagranicy w prowadzeniu zajęć na ocenianym kierunku

Pracowniczki i pracownicy jednostki dokładają wszelkich starań, aby umożliwić studentkom i studentom kontakt z naukowcami i praktykami z zakresu pracy socjalnej z innych krajów. Studenci pracy socjalnej brali udział w zajęciach „Social Work, Social Education with Elderly People in Spain. Project ESium” przygotowany przez prof. dr Pedro Abellana Moreno z Uniwersytetu w Murcji (Hiszpania) w ramach programu Erasmus+ (6-12.05.2019).

Rozwój współpracy międzynarodowej w tym obszarze znacznie utrudniła pandemia wirusa SARS-CoV-2, albowiem na marzec 2020 roku zaplanowano wizyty dr Marka Perlińskiego i dr Lennarta Sauera z Umea Universitet ze Szwecji, jednakże ze względu na pandemię Covid-19 spotkania w planowanej formule wizyt bezpośrednich zostały czasowo odwołane.

Skala i zasięg mobilności i wymiany międzynarodowej studentów i kadry

Pracownicy charakteryzowanej jednostki są świadomi, jak ważną rolę w rozwoju nauki (w tym własnego dorobku naukowego) oraz w procesie kształcenia studentów pełni udział w międzynarodowych wydarzeniach. W związku z tym:

1. uczestniczą w zagranicznych konferencjach (a także organizowanych w Polsce, ale o zasięgu międzynarodowym),
2. biorą udział w panelach, projektach, wizytach studyjnych,
3. przygotowują publikacje w językach obcych.

Ad 1. Udział w międzynarodowych konferencjach naukowych

- Katarzyna Ziomek-Michalak –SiforAGE International Conference, Uniwersytet w Barcelonie, Universitat de Lleida, Consortium Partners of The SiforAge Project (2012-2016); tytuł wystąpienia: „Social innovative projects for seniors in Poland - ways to constructive attitudes towards ageing”;
- Ewa Grudziewska, Marta Mikołajczyk – CBU International Conference „Innovation in Science and Education”, Central Bohemia University, Prague, Czech Republic, marzec 2018, tytuł wystąpienia: „Determinants productivity serve in the perception of representatives social - announcement from examinations”;
- Marta Mikołajczyk – International Federation of Social Workers, International Association of Schools of SocialWork, International Council on Social Welfare, Dublin, Irlandia, 4-7 lipca 2018, IV konferencja z cyklu SocialWork, Education and Social Development, tytuł wystąpienia: „It Started with a Violence -Homeless Women on Reasons and Essence of TheirHomelessness”;
- Tadeusz Panecki – konferencja: Le renseignementdanslespaysneutres au cours de la premiere partie du XX siecle (Wywiad w państwach neutralnych w pierwszej połowie XX wieku), organizatorzy: Association Suisse d'Histoire et de SciencesMilitaires – ASHSM oraz Geneva Center for Security, Genewa, 19-20 października 2018, tytuł wystąpienia „Les services de renseignementpolonais en Suisse pendant la deuxiemeguerremondiale”;
- Ewa Grudziewska, Marta Mikołajczyk – EASSW Conference „Meanings of quality of social work education in a changing Europe”, Complutense Univerty of Madrid, Faculty of Social Work, 4-7 czerwca 2019, tytuł wystąpienia: „Sense of self-dignity of disabled persons in Poland – announcement from examinations”;
- Ewa Grudziewska, Marta Mikołajczyk – 5th World Disability&Rehabilitation Conference, Sri Lanka, listopad 2020, tytuł wystąpienia: Determinants of Self-Dignity of Persons with PhysicalDisabilities –ResearchReports”;
- Ewa Grudziewska –European Conference on Social Work Education Tallin, Estonia 15-18 czerwca 2021, tytuł wystąpienia: “Mediationcompetences of family assistants – new role or necessity?”;
- Agnieszka Kos – 29.11.2021 – Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Wsparcie psychologiczne osób starszych podczas kwarantanny”, Ukraina. Zorganizowana przez Ivan

ZiazunInstitute of Pedagogical Education and Adult Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine National Research Foundation of Ukraine; tytuł wystąpienia: Psychological support for elderly opioid addicts people participating in substitution program during the pandemic period, on the example of Psychiatric Hospital in Warsaw.

Ponadto pracownicy Instytutu byli prelegentami na konferencjach międzynarodowych organizowanych w Polsce:

- Katarzyna Stanek – II Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Uniwersalizm Pracy Ludzkiej. Perspektywy rozwoju kariery zawodowej”, Kraków 2-3 czerwca 2016 r. Kraków, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie; tytuł wystąpienia: „Stres i wypalenie zawodowe pracowników socjalnych. Konsekwencje pracy z klientem czy organizacji pracy?”;
- Katarzyna Stanek – VIII. Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Systemy ochrony praw człowieka: europejski i afrykańskie. Kontekst uniwersalny – specyfika regionalna – uwarunkowania realizacyjne”, Warszawa, 18-19 kwietnia 2016 r. organizowana przez Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach; tytuł wystąpienia: „Prawo kobiet do edukacji. Między mitem a rzeczywistością”;
- Małgorzata Czarkowska – Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Horyzonty Resocjalizacji: Edukacja, Prewencja, Profilaktyka”, 10.03.2017, Pedagogium, tytuł wystąpienia: „Karnoprprawne aspekty resocjalizacji sprawcy przemocy w rodzinie”;
- Marta Mikołajczyk – III Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Rodzina. Aktualne trendy i kierunki badań”, 28-29 marca 2017, Uniwersytet Rzeszowski, Uniwersytet Warszawski, tytuł wystąpienia: „Rodziny własne bezdomnych matek – terażniejszość i przyszłość”;
- Magdalena Stankowska – „Rodzina – aktualne trendy i kierunki badań” – III Międzynarodowa Konferencja Naukowa, Uniwersytet Rzeszowski, 28-29.03.2017 r.; tytuł wystąpienia: „Rodzicielstwo bliskości – (nie)nowy pomysł na relacje rodziców z dzieckiem”;
- Jolanta Zozula, – „Rodzina – aktualne trendy i kierunki badań” – III Międzynarodowa Konferencja Naukowa, Uniwersytet Rzeszowski, 28-29.03.2017 r.: tytuł wystąpienia: „Realizacja praw dziecka w rodzinie”;
- Katarzyna Stanek – Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. Wielowymiarowość kształcenia ustawicznego, Skierniewice - 8-9 grudnia 2017 r., Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Skierniewicach; tytuł wystąpienia: „Kształcenie ustawiczne w procesie budowania profesjonalizmu i kompetencji społecznych w zawodach społecznych”;
- Katarzyna Stanek – I Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. Praca socjalna – wyzwania i dylematy. Ujęcie interdyscyplinarne, Konin, 5 grudnia 2017 r., Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie; tytuł wystąpienia: „Kompetencje społeczne – bufor w przeciwdziałaniu stresu zawodowego w zawodzie pracownika socjalnego”;
- Katarzyna Stanek – Forum Polsko-Ukraińskie „Edukacja dla przyszłości”, Bydgoszcz, 19-20 września 2017 r., Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy; tytuł wystąpienia: „Kompetencje społeczne a poziom stresu w kształceniu pracowników służb społecznych”;
- Katarzyna Stanek – I Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Całozyciowe uczenie się – obszary, nurty, tendencje”, Kielce 4-5 kwietnia 2017 r., Uniwersytet im. Jana Kochanowskiego w Kielcach; tytuł wystąpienia: „Kompetencje pracowników socjalnych w aspekcie edukacji ustawicznej”;
- Katarzyna Stanek – IV Międzynarodowa Konferencja "Za kurtyną resocjalizacji" w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika, Toruń 6-7 kwietnia 2017 r., Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu; tytuł wystąpienia: „Role zawodowe wychowawcy w aspekcie pracy wychowawczo-resocjalizacyjnej”;
- Katarzyna Stanek – III Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Uniwersalizm pracy ludzkiej. Praca jako wyznacznik egzystencji człowieka, Kraków 24-25 maja 2018 r.; tytuł wystąpienia: „Kompetencje społeczne a poczucie stresu w pracy pracowników socjalnych”;

- Katarzyna Stanek – V Międzynarodowa Konferencja Naukowa – Sens dojrzewania i młodości - W poszukiwaniu (nie)możliwych strategii kształcenia i wychowania w warunkach ponowoczesności, Warszawa, 25 kwietnia 2018 r., Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie; tytuł wystąpienia: „Kształcenie aspiracji i osobowości dziecka zagrożonego niedostosowaniem społecznym w młodzieżowych ośrodkach socjoterapii”;
- Mieczysław Sędzicki – IX Międzynarodowa Konferencja Naukowa „O jakości życia osób starszych”, Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie, 9 grudnia 2020; tytuł wystąpienia: "Wiosna jesieni życia – o znaczeniu aktywności kulturalnej w życiu osób starszych”;
- Mieczysław Sędzicki – Międzynarodowa e-Konferencja Naukowo-Metodyczna z cyklu Wokół praw dziecka pt. Prawo dziecka do wysokiej jakości, opieki i edukacji - org. Uniwersytet AM w Poznaniu oraz Polski Komitet Światowej Organizacji Wychowania Przedszkolnego OMEP w dniach 22 i 23 października 2021 roku; tytuł wystąpienia: „Pedagogika serca w praktyce. Głos senator Marii Łopatkowej w walce o prawo dziecka do wysokiej jakości życia”;
- Jolanta Zozula, Katarzyna Nawrocka – IV Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Społeczna działalność na rzecz więźniów i ich rodzin”, UKW, Warszawa, 21.02.2022 r.; tytuł wystąpienia: „Wsparcie więźniów z niepełnosprawnościami w zakładach karnych w Polsce i Republice Czeskiej”;
- Katarzyna Stanek – Międzynarodowa Konferencja „Socjalny wymiar pomocy postpenitencjarnej. Przygotowanie do życia wolnościowego osadzonych seniorów”; Kraków 28-29 marca 2022 r.; tytuł wystąpienia: „Kształtowanie kompetencji społecznych wśród osób opuszczających zakłady karne w obliczu psychospołecznych skutków odbywania kary”;
- Magdalena Stankowska – XVIII Zjazd Socjologiczny „Społeczeństwo przyszłości. Rekompozycje”, 14-17 września 2022, SGGW; tytuł wystąpienia: „Bliskie związki rodziców małych dzieci w trakcie pandemii COVID-19”.

Ad. 2. Udział w wizytach studyjnych, panelach i projektach badawczych

- Katarzyna Stanek – udział w seminarium naukowo-badawczym w Jans Amboseli Academy, w Amboseli w Kenii, 04-07 stycznia 2016;
- Katarzyna Stanek – w ramach programu Erasmus pobyt w Katholische Hochschule Freiburg w Niemczech, 19-23.06.2017 r. prowadzenie zajęć „The stress and the professional burnout in social professions”;
- Katarzyna Ziomek-Michalak – Realizacja autorskiego projektu naukowego w ramach środków wewnętrznych źródeł finansowania APS (Prorektora ds. Nauki) „Praca socjalna z osobami starszymi w miejscu zamieszkania na przykładzie Holandii” (BSTP31/17-I);
- Katarzyna Ziomek-Michalak – współpraca z Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Faculteit Gezondheid, Gedrag & Maatschappij w Nijmegen, w Holandii, 2018-2019 r., celem badań w projekcie było uzyskanie informacji na temat kształcenia pracowników socjalnych, instytucji i projektów środowiskowych na rzecz osób starszych, podejmowanych działań w zakresie aktywizacji seniorów i umożliwienia im partycypacji społecznej, jak również poznania poczucia bezpieczeństwa pracowników socjalnych i rozwiązań w zakresie sposobów radzenia sobie z zagrożeniami w pracy zawodowej na terenie Holandii;
- Katarzyna Ziomek-Michalak – uczestnictwo w programie Erasmus+, realizacja wyjazdu do Universidad de Murcia w Hiszpanii, La Facultad de Educación, Departamento de Teoría e Historia de la Educación, 1-7.04.2019, prowadzenie zajęć dydaktycznych /STA/: „Educational system in Poland”, „Socialcenters for seniors in Poland”;
- Katarzyna Ziomek-Michalak – współpraca z Uniwersytetem w Murcji, Faculty of Education, Department of Theory and History of Education, University of Murcia, Spain, 2019 - obecnie, temat projektu badawczego: „Stereotypes towards seniors among students of the social work. A comparative study”;

- Katarzyna Ziomek-Michalak, współpraca z Uniwersytetem w Lublanie, Faculty of Social Work, w ramach programu Erasmus+ (wyjazd odwołano ze względu na pandemię Covid19). Zaplanowany wyjazd dydaktyczny „Staff mobility for teaching” na rok akademicki 2022/2023.
- Ewa Grudziwska – udział w panelach eksperckich organizowanych przez Instytut Spraw Publicznych w ramach projektu „Resilience Against Radicalization Through Democratic Education” (REDE) realizowanym w programie “Democratic and Inclusive School Culture in Operation (DISCO)” Unii Europejskiej i Rady Europy - 18.02.2021 oraz 11.03.2021;
- Ewa Grudziwska – udział w międzynarodowym warsztacie on-line dla pracowników socjalnych i pedagogów pracujących z młodymi ludźmi pt. Metody przeciwdziałania radykalizacji wśród młodzieży, 13.04.2021. Prowadzący: Prof. SheraphinAlava i RashaNagem z Uniwersytetu w Tuluzie (Francja);
- Marta Mikołajczyk – udział, jako wykonawca badań, w polsko-włosko-portugalskim projekcie „My life in Europe: a new methodology to insert your life biography in the Europe context” (finansowanym z programu Erasmus+), luty-marzec 2021;
- Agnieszka Kos – 7.07.2021 Seminarium naukowe w Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie z przedstawicielami Ivan Ziazun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine National Research Foundation of Ukraine. Wystąpienie: Pomoc społeczna na rzecz osób starszych w okresie pandemii;
- Agnieszka Kos – 23.03.2022 Międzynarodowe Seminarium Naukowe „Udzielanie Skutecznej Pomocy Psychologicznej w czasie wojny”, Ukraina. Zorganizowane przez Ivan Ziazun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine National Research Foundation of Ukraine. Wystąpienie: Pomoc psychologiczna na rzecz osób, które były lub są świadkami wojny – perspektywa polska;
- Agnieszka Kos – 5.05.2022 Międzynarodowe Seminarium Naukowe „Jak udzielać pomocy psychologicznej ofiarom przemocy seksualnej w czasie wojny”, Ukraina. Zorganizowane przez Ivan Ziazun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine National Research Foundation of Ukraine. Wystąpienie: Pomoc ofiarom przemocy seksualnej, które były lub są świadkami wojny – perspektywa polska;
- Agnieszka Kos – 17.05.2022 Międzynarodowe Seminarium Naukowe „Ogólne rozumienie depresji i cech jej przebiegu w czasie wojny” Ukraina. Zorganizowane przez Ivan Ziazun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine National Research Foundation of Ukraine. Wystąpienie: Pomoc osobom z zaburzeniami afektywnymi, które były lub są świadkami wojny – perspektywa polska.

Ad. 3. Publikacje wydane za granicą, jak również w Polsce, ale przetłumaczone na inne języki

- Ewa Grudziwska, (2021e). The experience of loneliness in older adults during the COVID-19 pandemic: a Polish perspective. W M. Łuszczynska & M. Formosa, M. Łuszczynska & M. Formosa (Red.), Ageing and COVID-19. Making Sense of a Disrupted World (ss. 215–227). <http://doi.org/10.4324/b22774>;
- Tadeusz Panecki, (2021), Les services de renseignement polonais en Suisse pendant la Seconde Guerre Mondiale, dans: Le renseignement dans les pays neutres. Red. Christophe Vuilleumier. Editions Slatkine, Geneve 2021, p. 220-230;
- Jerzy Szmagałski, (2020a). Critical thinking and the process of evidence-based practice by Eileen Gambrill, New York, NY, Oxford University Press, 2019, 338 pp., ISBN 978-0-190-46335-9 (paperback) [ahead of print]. European Journal of Social Work, (May), 1–2. <http://doi.org/10.1080/13691457.2020.1767947>;
- Jerzy Szmagałski, (2020d). Social and caring professions in European welfare states. Policies, services and professional practices edited by Björn Blom, Lars Everston, and Marek Perlinski,

Bristol, Policy Press, 2017(BookReviews). *European Journal of Social Work* , 23 (2), 368–370. <http://doi.org/10.1080/13691457.2019.1637109>;

- Ewa Grudziewska, (2020b). Professional development orientation of the Prison Service officers - surgery report. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio J, Paedagogia-Psychologia*, 33 (4), 175–189. <http://doi.org/10.17951/j.2020.33.4.175-189>;
- Ewa Grudziewska, Marta Mikołajczyk, (2020). The sense of self-dignity of people with mobility disabilities in Poland - a survey report, *Journal of Human Rights and Social Work*, 2020, vol. 5, nr 4, s. 290-298; DOI:10.1007/s41134-020-00135-z;
- Ewa Grudziewska, Marta Mikołajczyk, W: *Book of Abstracts: 5th World Disability& Rehabilitation Conference 2020 (WDRC 2020) / O'Connor Loren (red.)*, 2020, Pitakotte, The International Institute of Knowledge Management, ISBN 978-955-3605-65-8;
- Ewa Grudziewska, & Marta Mikołajczyk. (2020a). Determinants of Self-Dignity of Persons with Physical Disabilities – Research Reports. W L. O'Connor, L. O'Connor (Red.), *Book of Abstracts: 5th World Disability&Rehabilitation Conference 2020 (WDRC 2020)* (s. 12). The International Institute of Knowledge Management;
- Jerzy Szmagalski, (2019a). A contemporary history of social work. Learning from the past. *European Journal of Social Work*, 21 (2), 325–327. <http://doi.org/10.1080/13691457.2017.1421419>;
- Ewa Grudziewska, Marta Mikołajczyk, (2018). Work Effectiveness Factors In The Opinion Of Social Service Representatives – Research Statement, *CBU International Conference Proceedings*, 2018, nr 6, s. 581-588. DOI:10.12955/cbup.v6.1217;
- Marta Mikołajczyk, (2018), *Perspectives of Social Work In The 21st Century – From Debates At The World SocialWork, Education And Social Development Conference – Dublin 2018*, in: *SocialWork in Poland – 2018, Issue 2*, p. 77-94;
- Katarzyna Ziomek-Michalak, (2018), Social innovative projects for seniors in Poland - ways to constructive attitudes towards ageing, in: *Urdaneta E., Worsfold B. (eds.), Ideas, Products, Services... 'Social Innovation' for ElderlyPersons*. Lleida: Edicions i Publicacions de la Universitat de Lleida, p. 263-276;
- Katarzyna Stanek, (2016), recenzja monografii: G. Marzano, *THE EVIL SIDE OF THE WEB*, Ecoinstituto del Friuli venezia-ciulia, Instituto di Ricerche, Udine UDINE 2016.

Zaangażowanie pracowników jednostki w realizację badań o charakterze międzynarodowym i związana z tym intensyfikacja publikacji naukowych oraz coraz częstszy udział w międzynarodowych konferencjach naukowych stały się podstawą decyzji powołania ogólnoakademickiego profilu kształcenia studentów na kierunku praca socjalna od roku akademickiego 2022/23.

Sposoby, częstości i zakres monitorowania i oceny umiędzynarodowienia procesu kształcenia oraz doskonalenia warunków sprzyjających podnoszeniu jego stopnia, wpływ rezultatów umiędzynarodowienia na program studiów i jego realizację

Władze jednostki wspierają pracowników w podejmowaniu działań o zasięgu międzynarodowym: pozytywnie opiniują podania o dofinansowanie udziału w konferencjach zagranicznych i współfinansują je (wsparcie w tym zakresie oferuje także Prorektor APS ds. Nauki); informują o wydarzeniach organizowanych za granicą podczas cyklicznych zebrań; zachęcają do angażowania się w programy wymiany (np. Erasmus +). Pracownicy, którzy przyczyniają się do umiędzynarodowienia procesu kształcenia i nauki uzyskują rekomendacje przy staraniu się o nagrody Rektora APS, czy stypendia Rektora APS.

Zaangażowanie pracowników jednostki w działania o zasięgu międzynarodowym przyczynia się do poprawy jakości kształcenia na kierunku praca socjalna. Wyniki realizowanych przez wykładowców badań, doświadczenia z zagranicznych wizyt studyjnych i prezentacja działalności odwiedzanych placówek omawiane są podczas zajęć dydaktycznych. Dzięki temu studenci otrzymują

rzetelne informacje nt. organizacji pomocy społecznej i rozwoju pracy socjalnej w innych krajach, które mogą wykorzystać w praktyce zawodu pracownika socjalnego.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 7:

Studenci kierunku praca socjalna uczestniczą w organizowanych w Uczelni wykładach otwartych gości z zagranicy np. studenci I roku pracy socjalnej wysłuchali w dniu 21 kwietnia 2022 r. wykładu prof. Paula Morina (Université de Sherbrooke, Québec, Canada) wybitnego specjalisty z zakresu kryzysów psychicznych, kryzysu bezdomności i problematyki uchodźstwa pt. "Forms of Truths and Experiential Knowledge".

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy

Akademia wspiera swoich studentów w funkcjonowaniu, rozwiązywaniu różnorodnych problemów, planowaniu i realizowaniu swojego rozwoju w procesie kształcenia począwszy od procedury rekrutacyjnej, a skończywszy na procedurze dyplomowania. Najważniejszą rolę odgrywa tu budowanie bezpośrednich, opartych na zaufaniu i współpracy relacji student – nauczyciel akademicki oraz uwzględnianie zróżnicowanych potrzeb studentów.

Wspieraniu motywacji studentów do osiągania bardzo dobrych wyników w nauce służą następujące inicjatywy:

- system stypendiów naukowych dla studentów osiągających wysokie wyniki w nauce;
- konkurs Rektora na najlepszą pracę dyplomową;
- możliwość podjęcia studiów w systemie indywidualnej organizacji studiów;
- możliwość podjęcia studiów w systemie indywidualnego programu kształcenia dla studentów osiągających wysokie wyniki w nauce, pragnących w sposób zindywidualizowany rozwijać i poszerzać swoje kompetencje.

Oprócz opieki merytorycznej, działań motywacyjnych, inspiracji rozwojowych organizowanych w trakcie studiowania studenci kierunku praca socjalna mogą korzystać z dostępności nauczycieli akademickich – ze wsparcia wykładowców w trakcie dyżurów odbywających się minimum 2 razy w tygodniu dla studentów stacjonarnych oraz 2 razy w czasie semestru dla studentów niestacjonarnych (dyżury weekendowe). Możliwość kontaktu z wykładowcami zapewnia studentom także platforma USOS. Do dyspozycji studentów są też służbowe adresy e-mail, o których informacja znajduje się na stronach APS oraz podawana jest na zajęciach.

Co roku z grona wykładowców powoływani są opiekunowie roku. Studenci uzyskują od opiekunów wsparcie w rozwiązywaniu pojawiających się problemów w toku ich studiów.

Sytuacje problemowe, skargi i wnioski płynące ze strony studentów rozpatrywane są również bezpośrednio przez Kierownika Jednostki. Studenci mają możliwość złożyć wniosek lub skargę w formie pisemnej oraz osobiście w trakcie dyżurów Kierownika. Odwołanie od decyzji studenci składają do Rektora. Rozpatrywaniem skarg i wniosków zajmuje się również Samorząd Studentów APS. Członkowie samorządu przyjmują wnioski drogą mailową. Pełnią również dyżury od poniedziałku do piątku oraz w weekendy (z myślą o studentach studiów niestacjonarnych). Samorząd studentów, który tworzą wszyscy studenci Akademii Pedagogiki Specjalnej stanowi niezależną reprezentację społeczności akademickiej i jej interesów na terenie Uczelni. Do zadań Samorządu należy między innymi:

- reprezentowanie interesów studentów w Akademii jak i na zewnątrz Akademii;
- obrona praw studentów Akademii;
- popieranie i realizacja naukowych, kulturalnych, sportowych, turystycznych i innych inicjatyw studenckich;
- uczestniczenie w podejmowaniu decyzji w zakresie spraw Akademii;
- współdecydowanie z Władzami Akademii w sprawach związanych z pomocą materialną dla studentów, procesem kształcenia i wychowywania w Akademii.

Organami Samorządu Studentów APS są: Rada Studentów; Zarząd; Komisja Regulaminowa; Komisja Wyborcza Sąd Koleżeński i Odwoławczy Sąd Koleżeński.

W ramach Samorządu Studentów APS działa 6 komisji programowych:

- Komisja Dydaktyczna (dbałość o zapewnienie wysokiej jakości kształcenia w Akademii, reprezentowanie i promowanie edukacyjnych potrzeb studentów);

- Komisja Kultury (organizowanie przedsięwzięć o charakterze kulturalnym, sportowym, rekreacyjnym i rozrywkowym);
- Komisja ds. Promocji i Współpracy (pozyskiwanie partnerów, sponsorów i patronów medialnych);
- Komisja ds. Osób z Niepełnosprawnością – organizacja pomocy studentom APS z niepełnosprawnością, proponowanie zmian i rozwiązań w dostosowaniu architektury i infrastruktury APS do potrzeb osób z niepełnosprawnością;
- Komisja Socjalno-Bytowa (udział w podziale środków Funduszu Pomocy Materialnej na poszczególne świadczenia pomocy materialnej; udział w przydzielaniu miejsc w akademikach, upowszechnianie informacji na temat świadczeń pomocy materialnej wśród studentów Akademii);
- Komisja ds. Uczelnianych Organizacji Studenckich (koordynowanie działalności Uczelnianych Organizacji Studenckich, reprezentowanie organizacji wobec władz Uczelni, opiniowanie i przedstawianie Radzie wniosków na temat przydziału funduszy na statutową działalność Uczelnianych Organizacji Studenckich).

Senatorowie studenci zasiadają w Komisjach Senackich, Komisjach Dyscyplinarnych oraz w Radzie Bibliotecznej, reprezentując w nich interesy studentów APS i dbając o ich prawa.

Wsparcie studentów – zakres i formy wsparcia

Wsparcie studentów kierunku praca socjalna odbywa się na kilku poziomach. Jest nakierowane przede wszystkim na rozwijanie kompetencji i zaangażowania zawodowego, a także rozwój osobowości i gotowości do uczenia się i doskonalenia, dążenia do profesjonalizmu w obszarach niezbędnych do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, związanych z uczestnictwem w praktycznych działaniach społecznych w obszarze pomocy społecznej i pracy socjalnej. Uczestnictwo w różnorodnych warsztatach oferowanych w programie kształcenia umożliwia studentom autopoziomowanie, doskonalenie umiejętności społecznych, pracy zespołowej, rozwiązywania problemów, diagnozowania środowiska, projektowania pracy socjalnej oraz zastosowania w praktyce metod pracy socjalnej. Stosowanie na zajęciach praktycznych metod pracy, typu case study, symulacja, projekt, warsztaty, spotkania z praktykami, wizytacje w placówkach sprzyjają rozwojowi osobistemu studentów oraz przygotowaniu ich do sprawnego funkcjonowania na rynku pracy bezpośrednio po ukończeniu studiów. Wsparcie dostosowane jest do różnych potrzeb studentów, zostało wprowadzone przez Uchwałę nr 306/2020 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 31 marca 2020 roku w sprawie przyjęcia Regulaminu studiów w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej. Zawarte w nim są informacje dotyczące m.in. organizacji studiów, praw, obowiązków i odpowiedzialności studenta, warunków i trybu odbywania zajęć dydaktycznych, w tym studiów według Indywidualnego Programu Studiów i Indywidualnej Organizacji Studiów, zaliczania zajęć, trybu i zasad udzielania urlopów i usprawiedliwiania nieobecności na zajęciach, pomocy dla studentów z niepełnosprawnościami, zasad przeprowadzania egzaminów dyplomowych oraz przyznawania nagród i wyróżnień (dostępny dla studentów na stronie www.aps.edu.pl w zakładce Studenci).

Najważniejsze rozwiązania służące wspieraniu studentów w procesie uczenia się obejmują:

Indywidualny Program Studiów (IPS)

Studiowanie według IPS (§ 13 Regulaminu studiów APS) polega na rozszerzeniu efektów uczenia się w ramach studiowanego kierunku, bądź w wyniku udziału studenta w projektach badawczych. Jest to możliwość skierowana do studentów o wysokiej średniej, chcących w sposób indywidualny, pod opieką samodzielnego pracownika naukowego realizować program studiów uzupełniony o wybrane przedmioty fakultatywne poszerzające efekty uczenia się i/lub udział w projektach badawczych.

Indywidualna Organizacja Studiów (IOS)

Według Regulaminu studiów APS (§ 14), student może ubiegać się o indywidualną organizację studiów. Przyznaje się go studentowi, który nie może realizować zajęć według obowiązującego planu z powodu: realizacji różnic programowych, powtarzania przedmiotów, studiowania drugiego kierunku lub na innej uczelni, ważnych wydarzeń życiowych, szczególnych potrzeb, w tym niepełnosprawności lub choroby przewlekłej lub innej potrzeby określonej w Ustawie o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami z dnia 19 lipca 2019 r. (Dz. U. z 2020 r. poz.1062). Student dostaje wówczas pozwolenie na realizację przedmiotów wymaganych programem studiów według indywidualnego planu (najczęściej w różnych grupach). Akademia jest otwarta na indywidualizowanie procesu kształcenia dla studentów znajdujących się w nowych sytuacjach życiowych – np. w przypadku rodzicielstwa, studiujących młodych matek, studentów odczuwających następstwa zdrowotne pandemii.

Programy mobilności międzynarodowej Erasmus+ i Program POWER

Program edukacyjnej wymiany międzynarodowej Erasmus+ skierowany jest do studentów APS, którzy spełniają wymogi określone w programie. Z kolei projekty realizowane ze środków POWER wspierają mobilność ponadnarodową studentów z niepełnosprawnościami i w trudnej sytuacji materialnej. Głównym celem projektów jest podniesienie kompetencji zawodowych i kluczowych studentów poprzez zrealizowanie części programu kształcenia w zagranicznej uczelni. Szczegółowe informacje dotyczące kryteriów, harmonogramu, formularzy, listy uczelni partnerskich i rekrutacji obu programów znajdują się na stronie uczelni (www.aps.edu.pl w zakładce Studenci > Erasmus+ i Program POWER).

Studenci w trudnej sytuacji materialnej mogą liczyć na wsparcie rzeczowe ze strony Uczelni:

Stypendia i zapomogi

W poniższej tabeli zaprezentowano liczbę stypendiów i zapomóg udzielanych studentom kierunku praca socjalna w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie.

Tabela 10. Stypendia – praca socjalna – studia I stopnia

L.p.	Rok akademicki	Stypendia socjalne	Stypendium dla osób niepełnosprawnych	Stypendium rektora	Zapomogi
1	2016/2017	67	12	8	9
2	2017/2018	62	12	3	7
3	2018/2019	44	8	3	13
4	2019/2020	22	3	9	2
5	2020/2021	13	3	9	6
6	2021/2022	13	5	12	3

Stypendia z funduszy pomocy materialnej

W Uczelni funkcjonuje Biuro Pomocy Materialnej i Absolwentów, które organizuje m. in. wsparcie w obszarze udzielania studentom stypendiów. Studentów obowiązuje Regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów (Zarządzenie Nr 234/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 26 września 2019 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej oraz trybu i kryteriów ich przyznawania dla studentów Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej). Pomoc materialną może otrzymać student, który spełnia warunki określone w Ustawie i Regulaminie. Z Funduszu student może ubiegać się o przyznanie następujących świadczeń: a) stypendium socjalnego; b) stypendium dla osób niepełnosprawnych; c) stypendium rektora i d) zapomogi (Regulamin i niezbędne informacje dostępne na stronie Uczelni www.aps.edu.pl w Zakładce Studenci > Wsparcie dla studentów).

Stypendium rektora

Studenci o wybitnych osiągnięciach naukowych, sportowych czy artystycznych oraz mający wysoką średnią ocen, mogą ubiegać się o stypendium rektora. Zasady przyznawania stypendium określa ww. Regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów i Zarządzenie Nr 55/2020 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 28 października 2020 r. w sprawie kryteriów oceny działalności naukowej, artystycznej i sportowej studenta uprawniających do ubiegania się o przyznanie stypendium rektora (Dokumenty i niezbędne informacje dostępne są na stronie Uczelni www.aps.edu.pl w Zakładce Studenci > Wsparcie dla studentów).

Stypendium ministra

Stypendium Ministerstwa Edukacji i Nauki może otrzymać student wykazujący się znaczącymi osiągnięciami naukowymi lub artystycznymi związanymi ze studiami lub znaczącymi osiągnięciami sportowymi. Warunki ubiegania się o stypendium ministra regulują przepisy ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym (niezbędne informacje dostępne są na stronie Uczelni www.aps.edu.pl w Zakładce Studenci > Wsparcie dla studentów).

Akademiki

Za pośrednictwem Biura Pomocy Materialnej i Absolwentów studenci mają możliwość ubiegania się o zakwaterowanie w Domu Studenta. Pierwszeństwo przyznania miejsca w DS przysługuje studentowi, któremu codzienny dojazd do Akademii uniemożliwiałby lub w znacznym stopniu utrudniał studiowanie i który znajduje się w trudnej sytuacji materialnej (niezbędne informacje dostępne są na stronie Uczelni www.aps.edu.pl w Zakładce Studenci > Wsparcie dla studentów).

Studenci w trudnej sytuacji życiowej mogą korzystać z bezpłatnych porad prawnych i wsparcia psychologicznego w zorganizowanych przez Akademię poradniach:

Akademicka Poradnia Psychologiczna

W Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie od 2015 roku działa Akademicka Poradnia Psychologiczna (APP) w obszarze wszechstronnego wsparcia udzielanego studentom. Poradnia udziela bezpłatnej pomocy psychologicznej studentkom i studentom wszystkich kierunków studiów stacjonarnych, niestacjonarnych i podyplomowych APS w postaci konsultacji psychologicznych, poradnictwa psychologicznego, interwencji kryzysowej, warsztatów psychoedukacyjnych, psychoterapii indywidualnej, psychoterapii grupowej. Porady udzielane są pięć razy w tygodniu, a w okresie wakacyjnym Poradnia pracuje zdalnie. Dodatkowo, w czasie zagrożenia epidemicznego Poradnia prowadziła raz w tygodniu na platformie TEAMS warsztaty relaksacyjne dla wszystkich osób pracujących i studiujących w Akademii. Na stronie Poradni dostępne są także materiały edukacyjne dla zainteresowanych (artykuły naukowe, teksty, porady). Poradnię kieruje

dr Lidia Zabłocka-Żytka (niezbędne informacje dostępne są na stronie Uczelni www.aps.edu.pl w Zakładce Studenci > Wsparcie dla studentów).

Poradnia prawna dla Studentek i Studentów APS

Studenci APS, którzy ze względu na swoją sytuację materialną nie są w stanie skorzystać z odpłatnej pomocy prawnej adwokata lub radcy prawnego, mogą skorzystać z pomocy dwóch prawniczek, pracownic badawczo-dydaktycznych Zakładu Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej. Poradnia świadczy konsultacje prawne, prowadzi wykłady akademickie, udostępnia materiały edukacyjne oraz angażuje studentki i studentów do aktywnego zaangażowania się w problematykę prawną poprzez ogłaszane konkursy. Terminy dyżurów oraz kontakt podane są na stronie Uczelni. (www.aps.edu.pl w Zakładce Studenci > Wsparcie dla studentów).

Wsparcie działalności zawodowej studentów

Pracownicy jednostki wspierają studentów w działalności zawodowej, tworząc przestrzeń podczas zajęć dydaktycznych oraz pozadydaktycznych do kontaktu z praktykami pracy socjalnej, instytucjami pomocy społecznej oraz praktykowania pracy socjalnej.

Po czasie pandemii nauczyciele prowadzący zajęcia wzmocnili współpracę z otoczeniem społecznym, dzięki czemu studenci kierunku mają bliski kontakt z praktyką pracy socjalnej.

Studenci biorą udział w wizytach studyjnych, które stanowią praktyczny element merytorycznego wsparcia procesu dydaktycznego. W minionym roku akademickim udali się do:

- Aresztu Śledczego w Warszawie Białołęce, zapoznali się z prowadzonymi oddziaływaniami penitencjarnymi, formami zatrudnienia skazanych. Przybliżony im został Ośrodek Diagnostyczny, Oddział Terapeutyczny oraz Centrum Kształcenia Ustawicznego (w poprzednich latach odbyli wizyty studyjne w Areszcie Śledczym Warszawa-Mokotów w Warszawie, w Zakładzie Karnym we Wronkach i Przytułach Starych, Zakładzie Poprawczym w Studzieńcu, w Laskowcu, w Oddziale Zewnętrznym Warszawa-Bemowo);
- Stołecznego Ośrodka dla Osób Nietrzeźwych, poznając pod kierunkiem specjalistki terapii uzależnień drogę pacjenta w ośrodku, a także pracę metodą redukcji szkód;
- Mazowieckiego Szpitala Wojewódzkiego Drewnica w Ząbkach k. Warszawy, gdzie przybliżony został charakter pracy pracownika socjalnego w szpitalu oraz praktykowano symulacje rozwiązań dla konkretnych stadiów analizowanych przypadków. Studenci wzięli udział w warsztatach organizowanych przez Dzienny Oddział Rehabilitacyjny oraz Dzienny Oddział Psychiatryczny, poznali pracę Dniennego Domu Pobytu dla Osób Chorych na Alzheimer'a oraz metody pracy terapeutycznej – dogoterapii i ogrodu interaktywnego (w poprzednich latach wizytowali w Wojewódzkim Szpitalu Psychiatrycznym w Warszawie – Szpital Nowowiejski oraz Szpitalu Psychiatrycznym w Ząbkach).

W ramach „Spotkań w praktyce z PRACĄ SOCJALNĄ”, które odbywają się dla studentów w siedzibie Uczelni zapraszani są praktycy, eksperci przybliżający studentom kuluary pracy w różnych obszarach pomocy społecznej. Tematyka spotkań dotyczy m.in. streetworkingu (we współpracy ze Stowarzyszeniem Pomocy i Interwencji Kryzysowej); partyworkingu i narkopolityki (przy współpracy ze Społeczną Inicjatywą Narkotykową).

W ramach realizowanych zajęć w minionym roku akademickim odbyło się spotkanie z seniorami (przedstawicielami Chóru Armii Krajowej Nowogrodzkie Orły, Chóru senioralnego Sonorki oraz Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów), którzy opowiadali o życiu w przedwojennej Warszawie, okupacji i początkach życia w PRL kładąc nacisk na rolę i przemianę struktury rodziny, rozpadu rodzin wielopokoleniowych i budowanie relacji międzygeneracyjnych. Gościła także na zajęciach edukatorka senioralna z Centrum Aktywności Międzypokoleniowej Nowolipie (dzięki symulatorowi starości studenci mogli jej doświadczyć na własnym ciele).

Studenci otrzymują wsparcie w rozwoju dzięki uczestnictwu w działaniach **Koła Naukowego Pracy Socjalnej „PozyTYw”**, które wspiera rozwój ich kompetencji społecznych i umiejętności

praktycznych niezbędnych na rynku pracy. We współpracy z pracownikami jednostki, studenci są zaangażowani w działania takie jak:

- organizacja działań w ramach Dni Pracy Socjalnej;
- coroczna pomoc w organizacji i przebiegu Ogólnopolskiej Sceny Prezentacji Artystycznych Realizacji (OSPAR);
- hospitacje w instytucjach wsparcia i pomocy potrzebującym, których celem jest pogłębienie wiedzy praktycznej i teoretycznej studentów oraz kształtowanie zainteresowań poznawczych i empirycznych studentów m.in.: Fundacja Po Drugie; Mazowiecki Szpital Wojewódzki Drewnica; Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nieletnich w Laskowcu, Zakład Karny na Słowacji; Zakład Karny Bemowo; Poradnia Terapii Uzależnień Stowarzyszenia MONAR;
- współpraca naukowo-praktyczna z instytucjami pomocy społecznej oraz organizacjami pozarządowymi (Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Dworze Mazowieckim, Ośrodek Wsparcia dla Kobiet z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży "Etezja", Kamiliańska Misja Pomocy Społecznej, Stowarzyszenie SursumCorda w Nowym Sączu).

Opiekunem naukowym koła jest dr Katarzyna M. Stanek. Wśród jego kluczowych działań w roku akademickim 2021/2022 znalazły się m.in.:

1. listopad 2021 r. – organizacja zbiórki pieniędzy na terapię genową dla Igi Kaczmarczyk (kiermasz ciast, puszka, zbiórka w internecie);
2. listopad 2021 – styczeń 2022 r. – zbiórka rzeczy dla bezdomnych mężczyzn mieszkających w schronisku prowadzonym przez Kamiliańską Misję Pomocy Społecznej;
3. od marca 2022 r. – czynny udział w działaniach wolontaryjnych na rzecz uchodźców z Ukrainy;
4. marzec-kwiecień 2022 r. – organizacja konkursu na pracę pisemną (artykuł naukowy) z cyklu „Wyzwania pracy socjalnej w Polsce i na świecie” pod hasłem: „Działania pracowników służb społecznych w dobie współczesności”;
5. maj 2022 r. – współorganizacja Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Wspieranie rodziny w ujęciu interdyscyplinarnym”, Warszawa;
6. czerwiec 2022 r. – Konferencja „Support for youth in risk”, Fundacja po Drugie, udział bierny;
7. czerwiec 2022 r. – stworzenie filmu promującego kierunek praca socjalna.

W roku 2020/2021:

1. kwiecień 2020 r. – udział w zbiorce rzeczy dla mieszkańców Ośrodek Wsparcia dla Kobiet z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży „Etezja” – wynik reportażu Ekspresu Reporterów – 05.05.2020 r.;
2. listopad – grudzień 2020 r. – zbiórka rzeczy dla bezdomnych mężczyzn mieszkających w schronisku prowadzonym przez Kamiliańską Misję Pomocy Społecznej;
3. marzec 2021 r. – wrzesień 2022 r., Projekt badawczy „Problemy opiekuńczo-wychowawcze wśród dzieci i młodzieży z grupy ryzyka w czasie pandemii” w partnerstwie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Dworze Mazowieckim;
4. marzec 2021 r. – tydzień pracy socjalnej w mediach społecznościowych;
5. czerwiec 2021 r. – czynny udział w Konferencji „Praca socjalna w Polsce – rozważania teoretyczne i praktyczne”, Uniwersytet Rzeszowski.

W roku akademickim 2019/2020 członkowie Koła zrealizowali projekty badawcze:

1. „Praca z osobami opuszczającymi instytucje resocjalizacyjne w systemie pomocowym”, którego celem było zgromadzenie opinii przyszłych pracowników służb społecznych na temat pracy z osobami opuszczającymi instytucje resocjalizacyjne w systemie pomocowym (badania porównawcze realizowane wśród studentów na kierunku praca socjalna oraz pedagogika resocjalizacyjna z profilaktyką społeczną);

2. „Idziemy ku dobrym zmianom”, którego celem było zgromadzenie informacji dotyczącego dorobku teoretycznego i praktycznego w Polsce i na świecie w zakresie nowatorskich koncepcji i metod prowadzenia pracy socjalnej z osobami opuszczającymi instytucje penitencjarne i ich rodzinami w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej;
4. Współorganizowali projekt „Pomoc społeczna i praca socjalna w dobie dynamicznych przemian społecznych”, który zakładał organizację czterech tematycznych seminariów: Bezrobocie i ubóstwo, Niepełnosprawność, Uzależnienia od substancji zmieniających świadomość oraz uzależnienia behawioralne, Kryzys migracyjny. Organizatorem seminariów była jednostka prowadząca kierunek Praca socjalna.

Praca pracownika socjalnego wymaga zaangażowania badacza środowiska społecznego i osób, z którymi pracuje w środowisku, stąd wspieranie studentów pracy socjalnej w działalności badawczej i rozwijanie ich zasobów wiedzy naukowej. Zaangażowanie studentów w procesy badawcze oraz ich wystąpienia na konferencjach, czy publikowane artykuły utwierdziły nas w przekonaniu utworzenia profilu ogólnoakademickiego na kierunku Praca socjalna.

Wsparcie rozwoju naukowego studentów odbywa się poprzez umożliwianie im brania czynnego udziału w projektach naukowych realizowanych przez pracowników Instytutu oraz poprzez zaangażowanie w prace studenckiego koła naukowego pracy socjalnej „pozyTYW”.

Studenci na kierunku praca socjalna biorą również aktywny udział w cyklu seminariów naukowo-szkoleniowych organizowanych w Akademii oraz poza Akademią. Przy wsparciu Opiekuna Koła przygotowują zespołowo referaty. W roku akademickim 2019/2020 – 3: „Skazany” – wyzwanie czy porażka procesu resocjalizacji i readaptacji społecznej w systemie pomocowym na przykładzie badań (Paulina Redosz, Wiktoria Mielczarek, Jan Wadecki); Znaczenie sztuki w procesie readaptacji społecznej nieletnich na przykładzie Zakładu Poprawczego w Laskowcu (Kamila Błońska, Roksana Życińska); „Idźmy ku dobrym zmianom” – programy readaptacji społecznej i zawodowej na świecie – atlas dobrych praktyk (Izabela Mikuli, Natalia Grzegolec) przy wsparciu dr Katarzyny M. Stanek; w roku akademickim 2020/2021– 2: „Stres i wypalenie zawodowe pracowników socjalnych – stan i uwarunkowania zjawiska” (Izabela Mikuli, Natalia Grzegolec, Kamila Błońska), „Centrum Usług Społecznych – przyszłość czy upadek pracy socjalnej?” (Marta Lewczyk, Natalia Gaś). Studenci publikują również artykuły samodzielne lub we współautorstwie z pracownikami instytutu (3 artykuły pozakonferencyjne: Żuchowska M. (2018), Etyka i „zawód” pracownika socjalnego jako kreatora rzeczywistości społecznej, Grudziewska E., Sędzicki M., Praktyka pracy socjalnej, Warszawa: Wydawnictwo APS; Żuchowska M., Innowacje dla osób z niepełnosprawnościami – podejście w kierunku podmiotowości i niezależności osoby. Implementacja rozwiązań amerykańskiej organizacji non-profit PineTreeSociety działającej w stanie Maine (2019), Pomoc społeczna i praca socjalna w dobie dynamicznych przemian społecznych, Grudziewska E., Mikołajczyk M., Zozula J., Warszawa: Wydawnictwo APS; Stanek K.M, Grzegolec N., Mikuli I. (2021), „Idziemy ku dobrym zmianom” – program readaptacji społecznej i zawodowej na świecie – atlas dobrych praktyk, „Probacja”, 1/2021).

Studenci mają możliwość zdobywania kompetencji praktycznych i udziału w projektach w ramach zajęć z przedmiotu „Projekt socjalny (warsztat w terenie)” realizowanych metodą projektową. Projekt socjalny obejmuje 15 h wykładów oraz 30 h ćwiczeń na studiach stacjonarnych I stopnia. W ramach zajęć studenci zapoznają się z procesem programowania, identyfikacji, formułowania, finansowania, wdrażania i ewaluacji działań zaplanowanych w projekcie. W fazie programowania i identyfikacji osadzają problemy społeczne w kontekście społeczno-gospodarczym oraz dokonują przeglądu danych zastanych, diagnozują występujące problemy, a podczas ewaluacji oceniają zaplanowane działania pod kątem stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów kształtując własne umiejętności metodologiczne i analityczne. Warunkiem zaliczenia ćwiczeń z przedmiotu „Projekt socjalny (warsztaty w terenie)” jest opracowanie, wdrożenie i ewaluacja autorskich projektów socjalnych. Studenci pracują w kilkuosobowych zespołach, tematy projektu

i grupy docelowe wybierają sami. Często organizowane są warsztaty dla osób starszych (np. kulinarne, ćwiczące pamięć, ekologiczne) lub okolicznościowe dla mieszkańców domów pomocy społecznej (np. świąteczne pieczenie pierników w DPS Chemik w Warszawie, Andrzejki w DPS Pod Brzozami). Studenci prowadzą zajęcia dla uczniów dot. przeciwdziałania przemocy rówieśniczej czy uzależnieniom.

Przykładowe projekty socjalne realizowane przez studentów kierunku Praca socjalna (grudzień – styczeń 2021, grudzień – styczeń 2022):

- Aktywna obecność – projekt dedykowany osobom w kryzysie bezdomności, polegający na organizacji czasu wolnego beneficjentów warszawskiej jadłodajni Zgromadzenia Zakonnego Sióstr Albertynek. Jego celem było m.in. zaspokojenie potrzeby aktywności własnej, kontaktów społecznych, autoprezentacji oraz wdrożenie działań pokazujących alternatywne formy spędzania czasu osobom doświadczający bezdomności. W ramach projektu zorganizowano zajęcia filmowe oraz poetyckie;
- Niebezpieczeństwa XXI wieku – projekt powstał z myślą o osobach starszych. Studenci postawili sobie za cel przygotowanie warsztatów nt. zagrożeń czyhających w Internecie, chcieli także uczulić uczestników na kradzieże „na wnuczka”;
- Dbamy o seniorów w czasie pandemii – inicjatywa polegała na systematycznym robieniu zakupów osobom starszym (zachowując wszelkie środki ostrożności), oraz podtrzymywania ich na duchu podczas rozmów telefonicznych;
- Samoakceptacja jako klucz do szczęścia – projekt zakładający wzmocnienie poczucia własnej wartości, poznanie siebie i swoich potrzeb oraz umiejętność mówienia o nich, wzmocnienie rozwoju emocjonalnego oraz sposobu komunikacji i nawiązywania relacji. Adresowany do kobiet zgłaszających trudności w nawiązywaniu relacji i poczucie osamotnienia;
- Stop przemocy – projekt dla uczniów klas 6-8 szkoły podstawowej. Polegał na zrealizowaniu warsztatów nt. form i objawów przemocy, a także sposobów radzenia sobie z nią. Uczestnicy dowiedzieli się o miejscach, w których można uzyskać pomoc.

Wsparcie w kontynuowaniu nauki i wchodzeniu na rynek pracy

Studenci pracy socjalnej I stopnia mogą kontynuować studia na II stopniu, a po uzyskaniu tytułu zawodowego magistra – po spełnieniu odpowiednich wymagań – w Szkole Doktorskiej (wcześniej na studiach doktoranckich).

We wchodzeniu na rynek pracy szczególnie przydatne są praktyki zawodowe. Łączny wymiar praktyk studenckich na kierunku praca socjalna wynosi 960 h (sześć miesięcy). Zasady odbywania praktyk określone są w „Regulaminie praktyk studenckich” (Regulamin oraz inne niezbędne dokumenty dla studentów i pracowników w obszarze praktyk dostępne są na stronie Uczelni www.aps.edu.pl w zakładce Studenci > Przebieg studiów >> Praktyki). Oferta praktyk jest rozwijana poprzez podpisywanie porozumień w sprawie realizacji praktyk z placówkami pomocy społecznej, opiekuńczymi, wychowawczymi, dydaktycznymi, resocjalizacyjnymi, penitencjarnymi itd. W uczelni działa Biuro Praktyk, które umożliwia studentom nawiązanie kontaktu między studentami a instytucjami. Studenci mają przydzielonego Opiekuna praktyk w jednostce.

Często jeszcze w czasie praktyk studenci nawiązują relacje z pracodawcami i znajdują zatrudnienie. Ponieważ ich profesja jest bardzo konkurencyjna na rynku pracy nie zgłaszają potrzeby dodatkowego wsparcia w tym zakresie.

Badanie losów absolwentów pokazuje, że absolwenci kierunku praca socjalna bardzo dobrze radzą sobie na rynku pracy. Nasi absolwenci pracują w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej: domach pomocy społecznej, ośrodkach pomocy społecznej (m.in. Ośrodek Pomocy Społecznej Warszawa Targówek, Ośrodek Pomocy Społecznej Warszawa Śródmieście, Ośrodek Pomocy Społecznej Warszawa Włochy), powiatowych centrach pomocy społecznej (m.in. Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie), ośrodkach interwencji kryzysowej (m.in.: Warszawski Ośrodek Interwencji Kryzysowej), poradniach specjalistycznych.

Absolwenci pracy socjalnej odnajdują się także jako organizatorzy usług w środowisku lokalnym oraz jako liderzy lokalni. Część absolwentów znalazła także zatrudnienie w organizacjach pozarządowych (np. Stowarzyszenie Serduszko, Stowarzyszenie Monar), należy zaznaczyć, że pełnią tam również funkcje zarządcze lub koordynujące. Duże grono absolwentów pracuje przy realizacji projektów socjalnych, lokalnych oraz edukacyjnych, gdzie wykorzystują zdobytą wiedzę i umiejętności pracy z klientem.

Absolwenci studiów na kierunku praca socjalna pracują również jako kuratorzy społeczni oraz kuratorzy zawodowi (m.in. Sąd Rejonowy dla Warszawy Praga Północ).

Różne rodzaje aktywności studentów

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie jest uczelnią sprzyjającą realizowaniu przez studentów różnych rodzajów aktywności, odpowiadających ich potrzebom: sportowym, artystycznym czy organizacyjnym. W uczelni działa od wielu lat Akademicki Związek Sportowy, w ramach którego studenci i studentki mogą uczestniczyć w spotkaniach sekcji: piłki siatkowej kobiet, piłki koszykowej kobiet, piłki ręcznej kobiet oraz futsalu mężczyzn. Obowiązkowe zajęcia na I roku z wychowania fizycznego pozwalają studentom na wybór określonej formy zajęć: aerobik, siłownia czy gry zespołowe. Nasi studenci uczestniczą w różnych rozgrywkach i zawodach, zdobywając nagrody drużynowe i indywidualne. Od dwóch lat, w trakcie święta uczelni w maju, organizowany jest w Parku Szcześliwickim bieg im. Marii Grzegorzewskiej, w którym tłumnie uczestniczą nie tylko studenci, ale także pracownicy APS. Na terenie uczelni prężnie działają koła naukowe z różnych kierunków, zapraszające w swoje struktury studentów z całej Uczelni. Dzięki przynależności i działalności w kołach naukowych, studenci mogą realizować swoje pasje i zainteresowania, nierzadko mając możliwość uczestniczenia w badaniach i konferencjach.

Studenci pracy socjalnej zaangażowani są w akcje informacyjne oraz promowanie Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie (ze szczególnym uwzględnieniem pracy socjalnej) poprzez udział w Dniach Otwartych APS, Tygodniu Pracy Socjalnej, Międzynarodowym Dniu Pracownika Socjalnego.

Sposoby informowania studentów o systemie wsparcia, w tym pomocy materialnej i dostępności

Studenci pracy socjalnej – podobnie jak studenci innych kierunków w APS – są informowani o systemie wsparcia na stronie APS (www.aps.edu.pl zakładce Studenci > Wsparcie studentów). Informacji udzielają również doradcy studentów (każdy rocznik ma swojego doradcę, ich wykaz znajduje się na stronie APS). Powyższe informacje przekazywane są również podczas dnia adaptacyjnego dla I roku studiów. Informacji na temat wsparcia osób niepełnosprawnych, w kwestii akademików czy pomocy materialnej udziela również Samorząd Studencki oraz Biuro Pomocy Materialnej i Absolwentów (czynne codziennie). Szczegółowe informacje dotyczące dostępności zamieszczone są również na stronie APS (<http://www.aps.edu.pl/uczelnia/deklaracja-dostepnosci/>). Zawarto tam m.in. informacje na temat dostępności strony internetowej i dostępności architektonicznej. Uczelnia zapewnia dostępność swojej strony internetowej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 roku o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. Oświadczenie w sprawie dostępności ma zastosowanie do strony internetowej www.aps.edu.pl.

Sposoby rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków studentów

Studenci składają wnioski na odpowiednich, dostępnych na stronie uczelni formularzach, do Biura Spraw Studenckich (BSS). Po opisanu przez pracowników biura, wszelkie skargi i wnioski studentów trafiają najpierw do doradcy studentów. W przypadku niemożliwości rozwiązania przez niego problemu trafiają one do Kierownika jednostki, a następnie podanie trafia do Dyrektora studiów, odpowiedzialnego za podejmowanie decyzji w sprawach studenckich. Jeśli i w tym przypadku

nie dojdzie do satysfakcjonującego rozwiązania, sprawa jest przekazywana w ostateczności do Prorektora ds. kształcenia.

Dostęp do wykwalifikowanej kadry administracyjnej

Sprawami kształcenia w APS zajmuje się Prorektor ds. Kształcenia. Do zadań Prorektora ds. Kształcenia należy w szczególności nadzór w zakresie organizacji studiów, planów i programów studiów, procesu zapewniania jakości kształcenia, praktyk zawodowych studentów, tworzenia nowych kierunków studiów i specjalności, studiów podyplomowych, oraz kursów dokształcających i szkoleń, działalności studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających i szkoleń w Akademii, obsady zajęć i obciążeń dydaktycznych nauczycieli akademickich; rozpatrywanie odwołań i wydawanie decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach studentów związanych z tokiem studiów na poziomie drugiej instancji, w oparciu o stosowne upoważnienie zgodne z wymogami Kodeksu postępowania administracyjnego otrzymane od Rektora; współpraca z jednostkami pozauczelnianymi w zakresie kształcenia oraz zapewniania jakości kształcenia; współpraca z Senacką Komisją ds. Kształcenia i Spraw Studenckich; współpraca z dyrektorami kierunków i Kwestorem w zakresie ustalania opłat za studia i zajęcia dydaktyczne; dysponowanie, we współpracy z samorządem studenckim, funduszem materialnym i własnym funduszem stypendialnym Akademii oraz rozpatrywanie odwołań studentów od decyzji Komisji Stypendialnej w oparciu o stosowne upoważnienie zgodne z wymogami Kodeksu postępowania administracyjnego otrzymane od Rektora; współpraca z Zarządem Samorządu Studenckiego w zakresie określonym w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym oraz regulacjach wewnętrznych; rejestracja organizacji studenckich; przyjmowanie rocznych sprawozdań z działalności organizacji studenckich. Kadra administracyjna wspierająca studentów w procesie kształcenia składa się z pracowników z wykształceniem wyższym i średnim, z wieloletnim doświadczeniem, którzy w swojej pracy nieustająco podnoszą kwalifikacje i służą pomocą nie tylko studentom, ale także młodszym, mniej doświadczonym pracownikom. Zakres zadań i odpowiedzialności jednostek administracyjnych oraz ich pracowników reguluje Regulamin organizacyjny APS (załącznik nr 2 do Zarządzenia Rektora APS Nr 239/2019 z dnia 30 września 2019 roku). System obsługi administracyjnej studentów znajduje się w pionie organizacyjnym Prorektora ds. kształcenia i składa się następujących jednostek:

Wsparcie studentów z niepełnosprawnościami

Szczególną opieką w procesie dydaktyki i wspierania rozwoju naukowego objęci zostali studenci z niepełnosprawnościami. Zapisy dotyczące osób z niepełnosprawnościami uwzględnione są w § 24 obowiązującego w APS Regulaminu studiów.

Studenci z niepełnosprawnościami mogą ubiegać się o dostosowanie warunków odbywania studiów do rodzaju ich niepełnosprawności, w szczególności o możliwość: nagrywania zajęć; uzyskania wsparcia asystenta w zajęciach dydaktycznych; wsparcia podczas zajęć, dostosowanego do ich szczególnych potrzeb, w szczególności tłumaczenia zajęć na język migowy; uwzględnienia podczas organizacji i przeprowadzania zaliczeń i egzaminów ich szczególnych potrzeb; korzystania z urządzeń wspomagających własnych lub wypożyczonych z APS zgodnie z regulaminem wypożyczalni sprzętu wspomagającego. Studenci z niepełnosprawnościami mogą także ubiegać się o wsparcie w zakresie pomocy w zdobywaniu materiałów dydaktycznych niezbędnych do studiowania oraz stypendium specjalne dla osób z niepełnosprawnościami (stypendium dla osób niepełnosprawnych w rozumieniu Ustawy).

Pomoc studentom z niepełnosprawnościami oferowana przez APS ma na celu wyrównanie szans i umożliwienie im pełnego uczestnictwa w zajęciach poprzez: obecność tłumacza języka migowego na zajęciach dydaktycznych, lektoraty z języków obcych dla studentów z wadą wzroku lub słuchu, transport specjalistyczny, specjalne zajęcia komputerowe dla osób niewidomych i słabo widzących, pomoc przy wypełnianiu dokumentów związanych ze stypendiami itp., indywidualne wsparcie i bieżące reagowanie na zaistniałe problemy, planowanie zajęć w dostępnych salach,

wsparcie asystentów, pisemne zgody na nagrywanie wykładów, wypożyczanie urządzeń wspomagających, alternatywne formy egzaminów (egzamin w formie ustnej, testy – powiększony druk, asystent), wsparcie Akademickiej Poradni Psychologicznej, dodatkowe konsultacje naukowo-metodyczne.

Pomoc oferowana jest dla studentów, którzy zarejestrują się w biurze (rejestracja jest dobrowolna) poprzez wypełnienie kwestionariusza rejestracyjnego i dostarczenie go wraz z aktualnym orzeczeniem. Osobą odpowiedzialną za wsparcie w procesie kształcenia osób z niepełnosprawnościami jest Dyrektor studiów, po zasięgnięciu opinii Pełnomocnika Rektora ds. Osób z Niepełnosprawnościami – mgr Wojciecha Polaka. Kwestionariusz rejestracyjny oraz niezbędne informacje, w tym o dyżurach, kontakcie telefonicznym, mailowym zamieszczone są dla studentów na stronie internetowej Uczelni (www.aps.edu.pl w zakładce Studenci > Wsparcie dla studentów >> Osoby z niepełnosprawnościami).

Również pod tym adresem zamieszczone są wskazówki dla osób prowadzących zajęcia dydaktyczne ze studentami z deficytami w obszarze wzroku, słuchu i mowy opracowane przez ekspertów z Fundacji Instytutu Rozwoju Regionalnego, co uwrażliwia na zwiększone potrzeby skutecznej organizacji zajęć dydaktycznych dla studentów z niepełnosprawnościami oraz odpowiednie regulaminy wspierania studentów z niepełnosprawnościami.

Samodzielne Stanowisko ds. Osób z Niepełnosprawnościami – do zadań należy w szczególności: informowanie kandydatów o rodzaju udogodnień, wsparcia, stypendiach itp.; rejestracja studentów i indywidualne ustalenie wsparcia; rejestracja studentów z niepełnosprawnościami w bazie USOS, aktualizacja dokumentacji; wydawanie studentom zgód na nagrywanie wykładów, wraz z deklaracjami dotyczącymi praw autorskich; współpraca z Biurem Planowania Kształcenia w zakresie dostosowania planów zajęć dla studentów w dostępnych salach, zmniejszonej liczby okienek, zmniejszonej potrzeby przemieszczania się itp.; koordynowanie transportu specjalistycznego dla studentów lub wydawanie stosownych zezwoleń na wjazd na parking Akademii; przydzielanie, koordynowanie działań tłumaczy języka migowego; przydzielanie, koordynowanie lektoratów z języka obcego dla studentów z wadą słuchu i wadą wzroku; koordynowanie działań asystentów osób z niepełnosprawnościami; zbieranie dokumentacji, pomoc w wypełnianiu wniosków, zbieranie wniosków do stypendiów specjalnych; pomoc w wypełnianiu wniosków do innych stypendiów, zapomóg, programów PFRON itp.; wsparcie doradcze w sytuacjach trudnych lub konfliktowych zarówno dla studentów, jak wykładowców; przygotowywanie i wprowadzanie do bazy POL-on informacji w zakresie doktorantów z niepełnosprawnościami; doradzanie przypisaniu i składaniu wniosków, opiniowanie pism i podań do władz Akademii, kierowników jednostek lub nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia; ustalanie form dostosowania egzaminów i zaliczeń, (zmiana formy i terminów egzaminów i zaliczeń, udział jako asystent podczas egzaminu), zwiększenia absencji, wydłużenia sesji egzaminacyjnej itp.; nawiązywanie współpracy z innymi pełnomocnikami lub biurami BON innych uczelni celem wymiany doświadczeń, dobrych praktyk, doradztwa itp.; przygotowywanie umówi rozliczanie rachunków bądź faktur za wszystkie działania w tym umówi rachunków za działania asystentów, tłumaczy języka migowego, lektoratów z języka obcego, porad psychologicznych, faktur za transport specjalistyczny lub innych zajęć; wnioskowanie o finansowanie niezbędnych urządzeń i wyposażenia uczelni; współpraca z pełnomocnikiem programu ERASMUS w zakresie kwalifikacji i wsparcia studentów z niepełnosprawnościami do programu ERASMUS+ (POWER); przekazywanie studentom z niepełnosprawnościami w postaci newslettera istotnych informacji, m.in. nowych form wsparcia na uczelni, przypominanie o terminach składania wniosków o stypendia, możliwości uczestniczenia w badaniach, np. do pracy dyplomowych studentów lub w badaniach naukowych prowadzonych na uczelni z zakresu niepełnosprawności, dystrybucja szkoleń, staży, informacji o programach wsparcia i ofert pracy skierowanych bezpośrednio do studentów/absolwentów z niepełnosprawnościami. Osoba zatrudniona na Samodzielnym Stanowisku ds. Osób z Niepełnosprawnościami pełni funkcję Pełnomocnika Rektora ds. Osób z Niepełnosprawnościami.

Biuro Spraw Studenckich (BSS) – do zadań należy w szczególności: współpraca z dyrektorami studiów w zakresie spraw związanych z przebiegiem studiów (m.in. semina, fakultety, nostryfikacje); przyjęcie z Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej kompletu dokumentów osób przyjętych w wyniku rekrutacji na I rok studiów w danym roku akademickim; sprawdzanie kompletności dokumentów przyjętych od Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej; transport danych kandydatów z systemu IRK do systemu USOS i nadanie numerów albumów; zlecenie wydruku ELS i przedłużanie ważności ELS; prowadzenie dokumentacji przebiegu studiów w formie papierowej i elektronicznej zgodnie z obowiązującymi przepisami; przygotowanie i wydanie studentom różnego rodzaju zaświadczeń; prowadzenie korespondencji ze studentami w sprawach dotyczących przebiegu studiów; monitorowanie i kontrola wnoszenia opłat za studia (zgodnie z procedurą obsługi modułu opłat za usługi edukacyjne w USOS); sporządzanie obowiązujących statystyk i sprawozdawczości w zakresie organizacji i przebiegu studiów (w tym w systemie POL-on); przygotowanie akt i niezbędnej dokumentacji do egzaminu dyplomowego; prowadzenie spraw związanych z praktykami studenckimi i hospicjami we współpracy z koordynatorem praktyk oraz opiekunami i kierownikami praktyk; przekazanie do archiwum akt studentów skreślonych. Biuro Spraw Studenckich prowadzi obsługę sekretarską dyrektorów studiów.

Biuro Organizacji Kształcenia – do jego zadań należy: wsparcie dyrektorów studiów w zakresie opracowywania: programów studiów, materiałów do suplementów, wzorów dyplomów studiów wyższych, materiałów informacyjnych dla promocji i rekrutacji, aktów prawnych dotyczących procesu kształcenia, sprawdzenia poprawności obsad; współpraca z właściwymi jednostkami organizacyjnymi w zakresie opracowywania wzorów decyzji administracyjnych, projektów regulaminów, zarządzeń i innych aktów regulujących rekrutację i przebieg studiów wyższych, a także wsparcie działań mających na celu zwiększenie elektronicznej obsługi procesu kształcenia; bieżące monitorowanie zmian w ustawodawstwie dotyczących kształcenia i spraw studenckich oraz przekazywanie informacji do kierowników jednostek organizacyjnych; aktualizacja strony internetowej i IRK, BIP w zakresie informacji dotyczących kształcenia i związanych z nim aktów prawnych; udzielanie informacji kandydatom na studia wyższe poza okresem rekrutacji; koordynacja sprawozdawczości dotyczącej spraw studenckich, m.in. POL-on, GUS, WKU, raporty dotyczące jakości kształcenia. Sporządzanie zestawień na potrzeby kierownictwa Akademii; prowadzenie rejestru i przyjmowanie sprawozdawczości organizacji studenckich; współpraca z komisją rekrutacyjną w zakresie przyjmowania na studia wyższe kandydatów z zagranicy; współpraca z Biurem Spraw Studenckich w zakresie weryfikacji dokumentów studentów cudzoziemców; współpraca z uczelnianym koordynatorem Erasmus+ w zakresie obsługi studentów w ramach europejskich programów wymiany studenckiej; prowadzenie dokumentacji i sprawozdawczości w zakresie obsługi studentów cudzoziemców i studentów europejskich programów wymiany (w USOS, POL-on, NAWA).

Biuro Pomocy Materialnej i Absolwentów – do jego zadań należy: obsługa stypendiów dla studentów i doktorantów z funduszu pomocy materialnej: przygotowanie projektów aktów normatywnych dotyczących pomocy materialnej, gromadzenie dokumentacji, sprawdzanie poprawności złożonych dokumentów oraz obliczanie wysokości dochodu, sporządzanie list wypłat stypendiów dla studentów i doktorantów, przygotowanie i wydawanie decyzji administracyjnych, prowadzenie rejestrów decyzji administracyjnych; obsługa stypendiów doktoranckich: przygotowanie projektów aktów normatywnych dotyczących stypendiów doktoranckich, gromadzenie dokumentacji, sporządzanie list wypłat stypendiów, przygotowanie decyzji administracyjnych, prowadzenie rejestrów decyzji administracyjnych, obsługa Programu Stypendialnego dla Polonii w ramach Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej: rozdział stypendiów na podstawie skierowań z NAWA, sporządzanie list wypłat stypendiów, sporządzanie semestralnych sprawozdań dla NAWA; obsługa studenta kończącego studia: przygotowanie projektów aktów normatywnych dotyczących absolwentów, wprowadzanie

danych dotyczących egzaminu dyplomowego/magisterskiego do dyplomu i suplementu, drukowanie i wydawanie dyplomów i suplementów, prowadzenie księgi dyplomów, przekazywanie dokumentacji absolwentów do archiwizacji; a ponadto: prowadzenie spraw związanych z przyznawaniem miejsc w domach studenckich, sporządzanie obowiązujących statystyk i sprawozdawczości w zakresie stypendiów i absolwentów, bieżąca obsługa absolwentów, prowadzenie ewidencji i gospodarki drukami ścisłego zarachowania pobieranych z magazynu Akademii, aktualizacja informacji dotyczących stypendiów i absolwentów na stronie internetowej Akademii.

Biuro Planowania Kształcenia – do jego zadań należy: planowanie kształcenia: przygotowywanie obsady pedagogicznej dla poszczególnych lat studiów we współpracy z dyrektorami instytutów, kierownikami katedr, zakładów oraz pracowni, przygotowywanie kart obciążeń dydaktycznych dla nauczycieli akademickich, opracowywanie semestralnych/rocznych rozkładów zajęć dydaktycznych dla studiów I i II stopnia, jednolitych studiów magisterskich, studiów III stopnia/szkoły doktorskie (z wyłączeniem studiów podyplomowych) z uwzględnieniem podziału na grupy wykładowe, ćwiczeniowe oraz wykorzystanie pomieszczeń dydaktycznych; organizacja kształcenia: bieżące uaktualnianie obsady oraz zmiany w planach, współpraca z nauczycielami akademickimi w sprawie ustalania zajęć, hospitacji, seminariów, przygotowywanie wykazu obciążeń sal dydaktycznych, zamieszczenie na stronie internetowej Akademii rozkładów zajęć, wykazów odwołanych zajęć oraz innych informacji związanych z tokiem kształcenia, umieszczanie rozkładów zajęć w USOS i ich bieżąca aktualizacja dla studiów stacjonarnych, doktoranckich i niestacjonarnych, przyjmowanie oraz przechowywanie dokumentacji osobowej (podanie o zatrudnienie, kopie dyplomów, CV) nauczycieli akademickich zatrudnianych na umowy cywilnoprawne, sporządzanie i rozliczanie umów cywilnoprawnych na przeprowadzenie zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych, niestacjonarnych i doktoranckich/szkołach doktorskich, wydawanie zaświadczeń o przebiegu i okresie zatrudnienia pracowników zatrudnianych na umowy cywilnoprawne; a ponadto: rezerwacja sal dla studiów podyplomowych, na konferencje, na zebrania kół naukowych oraz przekazywanie informacji w tym zakresie do Działu Administracyjnego i Działu Informatyczno-Medialnego, sporządzanie zestawień dla potrzeb kierownictwa Akademii oraz sprawozdawczości w zakresie obciążeń dydaktycznych, gromadzenie składanych na koniec roku akademickiego indywidualnych kart zrealizowanego obciążenia dydaktycznego oraz kart obciążenia dydaktycznego na następny rok akademicki, rozliczanie pensum pracowników badawczo-dydaktycznych Akademii, przygotowywanie listy wynagrodzeń godzin ponadwymiarowych pracownikom dydaktycznym i badawczo-dydaktycznym Akademii, rozliczanie zajęć realizowanych przez uczestników studiów doktoranckich Akademii w ramach praktyk doktoranckich, archiwizacja dokumentów.

Koordinator praktyk – do zadań uczelnianego koordynatora praktyk należy: współtworzenie strategii realizacji praktyk studenckich w Uczelni oraz sprawowanie merytorycznego nadzoru nad ich przebiegiem, nadzór nad przestrzeganiem procedury składania programów praktyk (sylabusów) przez opiekunów praktyk z ramienia Uczelni oraz ocena merytoryczna tych programów, współdziałanie z opiekunami praktyk z ramienia Uczelni w zakresie kontroli przebiegu realizacji praktyk poszczególnych specjalności, nadzór nad kompletowaniem dokumentacji niezbędnej do opracowania sprawozdania dla rozliczeń finansowych wszystkich praktyk za dany rok akademicki, współpraca z dyrektorami/kierownikami placówek przyjmujących studentów na praktyki, Studenckim Biurem Wolontariatu APS i innymi jednostkami, jak też nawiązywanie współpracy z placówkami zgłaszającymi swoje zainteresowanie przyjmowaniem studentów na praktyki, przygotowywanie wzorów i treści porozumień lub umów zawieranych z placówkami, w których odbywają się praktyki (zakładami pracy).

Biuro Aplikacji Komputerowych – do jego zadań należy m.in.: administrowanie systemem USOS oraz aplikacjami powiązаныmi, wdrażanie nowych aplikacji oraz modułów funkcjonalnych w ramach projektu USOS; administrowanie aplikacjami wspierającymi obsługę toku studiów; współpraca

z Działem Informatyczno-Medialnym w zakresie integracji uczelnianych systemów informatycznych; zarządzanie uprawnieniami użytkowników uczelnianych systemów informatycznych obsługiwanych przez Biuro; zapewnienie wsparcia użytkownikom uczelnianych systemów informatycznych, w tym szkolenia dla użytkowników; promowanie oraz wdrażanie nowych rozwiązań informatycznych wspierających funkcjonowanie Akademii; monitorowanie bezpieczeństwa eksploatowanych oraz wdrażanych rozwiązań teleinformatycznych; przygotowywanie uczelnianych rejestracji dla studentów i nadzór techniczny nad ich przebiegiem; wprowadzanie do systemu USOS nowych planów: kodowanie przedmiotów, definiowanie etapów kształcenia, aktualizacja słowników (dla studiów pierwszego i drugiego stopnia, jednolitych studiów magisterskich); generowanie protokołów zaliczeń i egzaminów, w tym egzaminów poprawkowych (dla studiów pierwszego i drugiego stopnia, jednolitych studiów magisterskich); współpraca z innymi jednostkami w zakresie obsługi oraz rozwoju aplikacji komputerowych.

Działania informacyjne i edukacyjne dotyczące bezpieczeństwa studentów

Wszyscy studenci mają obowiązkowe zajęcia z Bezpieczeństwa i Higieny Pracy. W każdym semestrze uczelnia przeprowadza alarm przeciwpożarowy, mający na celu przeciwdziałanie procedur zarządzających sytuacją kryzysową. Procedura przeciwdziałania mobbingowi i dyskryminacji opisana jest w Zarządzeniu Nr 232/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 20 września 2019 r. w sprawie zasad przeciwdziałania mobbingowi i dyskryminacji w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej. Na jej mocy powołana jest Komisja ds. Przeciwdziałania Mobbingowi i Dyskryminacji w APS, która zajmuje się zgłaszanymi przez pracowników i studentów sprawami dotyczącym dyskryminacji i mobbingu. Studenci, ofiary mobbingu i/lub dyskryminacji mogą szukać pomocy w Akademickiej Poradni Psychologicznej, prowadzonej przez doświadczonych terapeutów, pracowników Instytutu Psychologii APS oraz w Poradni Prawnej, w której porad udzielają prawniczki, pracowniczki badawczo-dydaktyczne jednostki prowadzącej kierunek Praca socjalna. Kodeks Etyki Studenta Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie (Załącznik do Uchwały Nr 178/11-12 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 20 czerwca 2012r.), umieszczony na stronie uczelni (www.aps.edu.pl zakładka Studenci > Kodeks etyki studentów) określa wskazane zachowania studentów wyrażające się szacunkiem wobec każdego człowieka, co wpisane jest również w misję uczelni.

Rozwój i doskonalenie form wsparcia

Różnorodne formy wsparcia studentów są przedmiotem cyklicznych analiz prowadzonych w ramach Wewnętrznego Systemu zapewniania jakości kształcenia. Raporty Komisji ds. Jakości Kształcenia zawierające diagnozę stanu obecnego i zalecenia dotyczące doskonalenia systemu wsparcia zamieszczane są na stronie internetowej APS w zakładce Kształcenie. APS stara się również reagować na bieżąco na sugestie płynące od studentów, jak również dba o wprowadzanie w systemie wsparcia zmian związanych z modyfikacją obowiązującego prawa.

System wspierania i motywowania studentów monitorowany jest na bieżąco przez Samorząd Studentów, który przez działanie Zarządu Studentów uczestniczącego w uczelnianych komisjach ma prawo do wnoszenia opinii i inicjatyw sprzyjających funkcjonowaniu studentów w APS.

W ramach wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia podejmowane są działania samoewaluacyjne, których efektem są raporty tematyczne. Raporty podawane są do wiadomości publicznej na stronie internetowej Uczelni w zakładce Kształcenie > Jakość kształcenia. Corocznie opracowywane są dwa rodzaje raportów:

1. Raport zbiorczy, obejmujący: prezentację i analizę wskaźników ilościowych kształcenia (liczebność grup studenckich, odpad, odsiew, mobilność międzynarodowa, proporcje studentów do nauczycieli akademickich, itp).
2. Raport danych jakościowych skupiony na konkretnym w roku akademickim obszarze kształcenia.

Raporty powstają w oparciu o opinie nauczycieli akademickich, pracowników administracji i studentów. Interesariusze oceniają w nich różne aspekty funkcjonowania procesu kształcenia w przestrzeni akademickiej APS, w tym politykę wspierania i motywowania studentów. Komisja ds. Jakości Kształcenia.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Akademia Pedagogiki Specjalnej realizuje kompleksową politykę informacyjną z uwzględnieniem zasady transparentności i pełnego dostępu do informacji wszystkich zainteresowanych – zarówno społeczności akademickiej, podmiotów zewnętrznych, jak i przyszłych studentów i studentek. Wszelkie informacje na temat programów studiów, warunków jego realizacji, osiągniętych rezultatach i prowadzonej działalności spełniają kryterium dostępności dla osób o szczególnych potrzebach, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami (Dz. U z 2019 r., poz. 1696).

Realizacji tej polityki służy funkcjonowanie strony internetowej Uczelni (www.aps.edu.pl), systemu USOS, Internetowej Rekrutacji Kandydatów (IRK) oraz wewnętrznej sieci intranetowej. Uczelnia realizuje obowiązki wynikające z ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji (Dz. U z 2001 r., Nr 112, poz. 1198 z późn. zm.). Ważną rolę w zakresie polityki informacyjnej prowadzonej przez Uczelnię odgrywa współpraca z mediami oraz aktywność w mediach społecznościowych. Informacje o rekrutacji, programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach są w pełni dostępne i sprofilowane zgodnie z potrzebami określonych grup odbiorców, np. aktualnych i przyszłych studentów i studentek.

Zasady rekrutacji, wymogi rekrutacyjne oraz zestaw efektów kształcenia na kierunku praca socjalna udostępniany jest kandydatom w systemie IRK oraz jest zamieszczony na stronie Akademii Pedagogiki Specjalnej (zakładka: <http://www.aps.edu.pl/rekrutacja/praca-socjalna/>).

W zakładce: Kierunki studiów znajdują się rozbudowane informacje o prowadzonym kierunku (w tym specjalnościach), a także o kwalifikacjach uzyskiwanych w trakcie ich realizacji. Z kolei na stronie internetowej Uczelni w zakładce: Studenci znajdują się informacje dla obecnych studentów i studentek. Informacje te obejmują m. in. program kształcenia, możliwości rozwoju i wsparcia, informacje o praktykach studenckich, wymianie międzynarodowej, samorządzie studentów, kołach naukowych i inne. Informacje te są na bieżąco aktualizowane i poprawiane zgodnie z potrzebami obecnych studentów i studentek przez Biuro ds. Promocji.

Studenci i studentki pracy socjalnej oraz pracownicy Uczelni korzystają z systemu USOS. W zakładkach systemu USOS dedykowanych poszczególnym przedmiotom znajdują się sylabusy zawierające szczegółowy spis efektów kształcenia oraz planowanych metod ich weryfikacji, opis przedmiotu wraz z problematyką zajęć oraz listą lektur. W latach akademickich 2019/2020, 2020/2021 oraz 2021/2022 w sylabusach szczegółowo uwzględniono zasady prowadzenia zajęć oraz zasady zaliczania przedmiotów w formie zdalnej, z wykorzystaniem m. in. MS Teams, umieszczono linki do poszczególnych zespołów utworzonych przez osoby prowadzące poszczególne zajęcia.

Dane dotyczące prac licencjackich wraz z plikami prac, raportami z systemu antyplagiatowego, recenzjami, protokołami z obron znajdują się w internetowym systemie Archiwum Prac Dyplomowych (https://apd.aps.edu.pl/?_s=1) i studenci mają dostęp do szczegółowych informacji odnośnie przygotowanych przez nich prac.

Pracownicy Uczelni korzystają z Intranetu APS jako bazy publikującej stanowione w Akademii prawo wewnętrzne, opis procedur działania organów statutowych Akademii, instrukcje i druki wewnętrzne oraz rozsyłanych elektronicznie do poszczególnych pracowników newsletterów i innych wiadomości tekstowych na konta pocztowe. W roku akademickim 2016/2017 ramach działania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia zorganizowany został cykl indywidualnych szkoleń z obsługi i konfigurowania elektronicznej poczty służbowej. Pracownicy oraz studenci i studentki otrzymują na bieżąco informacje na temat korzystania z aktualizowanych aplikacji i narzędzi internetowych. W roku akademickim 2019/2020 przeprowadzono we wszystkich instytutach Uczelni szkolenie z Zarządzania bezpieczeństwem informacji w APS.

Strona internetowa uczelni posiada funkcjonalne zakładki ułatwiające dostęp do wybranych informacji, co umożliwi wszystkim interesariuszom wewnętrznym, jak i zewnętrznym dostęp do przejrzystych i wyczerpujących danych. Uruchomiona w nowym formacie w październiku 2017 roku strona Akademii została przeorganizowana na wniosek interesariuszy wewnętrznych, którzy zasygnalizowali niedziałalność poprzedniej strony. W 2019/2020 ponownie wprowadzono zmiany na stronie Akademii wynikające ze zmiany struktury uczelni na skutek ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U z 2018 r., poz. 1668 z późn. zm.). W ramach tych zmian rozbudowano zakładkę Jednostki i poprawiono jej funkcjonalność. Zakładka zawiera wszystkie niezbędne informacje charakteryzujące Jednostkę: aktualności, strukturę, sylwetki naukowe i dydaktyczne pracowników, publikacje naukowe, prowadzone granty oraz inne działania, w które jest zaangażowana Jednostka. Informacje te są regularnie aktualizowane. Ponadto, informacje o osiągnięciach i działalności Jednostki są zamieszczane na profilu FB Uczelni. Jednostka wspiera działania Koła Naukowego Pracy Socjalnej „PozyTYw”, które na swoim profilu FB również promuje działalność.

Wszystkie uchwały i zarządzenia wydawane w Uczelni, również te odnoszące się do aktualnych programów studiów, regulaminu studiów publikowane są również w Biuletynie Informacji Publicznej Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej.

W świetle raportów Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia z lat 2014/2015 i 2018/19 studenci i nauczyciele akademicy dobrze oceniają działanie USOS i poczty elektronicznej. Odpowiadając na zgłoszony w nich postulat studentów – łatwej dostępności do planu całego przebiegu studiów – plany umieszczono dodatkowo na stronie uczelni w zakładce studenci/plany studiów. Na temat funkcjonowania polityki informacyjnej APS interesariusze wewnętrzni mogą wypowiadać się w trakcie prowadzonych badań samoewaluacyjnych, a także mogą przysyłać wszelkie uwagi, skargi, wnioski, refleksje oraz propozycje doskonalenia tejże polityki na skrzynkę kontaktową jakosc@aps.edu.pl. O tej możliwości przypominają cyklicznie powtarzane akcje plakatowe oraz informacje na stronie internetowej Akademii. Co ważne, w latach akademickich 2019/2020 2020/2021 oraz 2021/2022 na stronie Uczelni w zakładce Covid-19 publikowane były zarówno Zasady bezpieczeństwa związane z zapobieganiem rozprzestrzenianiu się wirusa SARS-CoV-2, jak i wszystkie akty prawa wewnętrznego dotyczące organizacji kształcenia w warunkach zapobiegania Covid-19, ustanowione przez Uczelnię. Podobnie, w zakładce aps.edu.pl/studenci/ksztalcenie-zdalne publikowane są informacje na temat aktywacji konta Office 365 w Uczelni oraz szczegółowa instrukcja MS Teams, ułatwiająca studentom i studentkom korzystanie z niej.

Sam kierunek Praca socjalna promują dwa filmy zamieszczone na stronie Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej (<http://www.aps.edu.pl/rekrutacja/praca-socjalna/>). W 2022 roku powstał nowy film promujący kierunek praca socjalna. W filmie wystąpili studentki i studenci II roku kierunku praca socjalna o kierunku praktycznym. Film jest dostępny na stronie Uczelni na stronie Jednostki (<http://www.aps.edu.pl/instituty/katedra-profilaktyki-spoecznej-i-pracy-socjalnej/aktualnosci/dlaczego-warto-studowac-prace-socjalna/>). Za scenariusz filmu i realizację odpowiedzialne były dr Katarzyna Stanek i mgr Agnieszka Kos.

W roku 2022 powstało również konto Jednostki na portalu Facebook o nazwie Katedra Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej APS (<https://www.facebook.com/search/top/?q=katedra%20profilaktyki%20spo%20s%20ecznej%20i%20pracy%20socjalnej%20aps>), gdzie zamieszczane są aktualności dotyczące działalności Jednostki, jej pracowników, wydarzeń organizowanych dla studentów i we współpracy ze studentami kierunku praca socjalna, a także informacje o kierunku studiów praca socjalna. Również w roku 2022 utworzone zostało konto Jednostki na Instagramie (https://www.instagram.com/_pracasocjalnaps/?igshid=YmMyMTA2M2Y%3D&fbclid=IwAR23y7O_jsBJYEVFGB85z5ipplu2GTpuGShuaDD437wFzjBw-NepLvZL6bc), gdzie zamieszczane są bieżące informacje o działalności Jednostki oraz kierunku praca socjalna.

Podsumowując, Akademia Pedagogiki Specjalnej zapewnia publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie

studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku Praca Socjalna oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i studentki oraz inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen podlegają analizie i są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Polityka jakości, sposoby i zakres bieżącego monitorowania oraz okresowego przeglądu programu studiów i źródła informacji wykorzystywanych w tych procesach

Jednym z najważniejszych celów realizowanych przez Akademię Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie jest zapewnienie studentkom i studentom jak najwyższej jakości kształcenia akademickiego. Wypracowywanie najwyższych standardów w tym zakresie wymaga stałego monitorowania procesu kształcenia, zarówno w obszarze merytorycznym, jak też organizacyjnym i administracyjnym. Jest ono realizowane przez Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia, który został powołany uchwałą Senatu nr 88/09-10 z 15.09.2010 r. w sprawie wprowadzenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Zasady funkcjonowania i organizacji WSZJK określone zostały w zarządzeniu Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej nr 137/10-11 z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie zasad funkcjonowania oraz organizacji Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia.

Począwszy od roku akademickiego 2010/2011 działające w ramach Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia - Wydziałowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia realizowały badania samoewaluacyjne, przygotowywały raporty zawierające wnioski i rekomendacje oraz udostępniały je społeczności akademickiej.

W 2019 r. w związku z wprowadzeniem zmian w strukturze Akademii Pedagogiki Specjalnej (w szczególności likwidacji Wydziałów) zaistniała potrzeba dostosowania do nich Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Nowe regulacje w tym zakresie wprowadzone zostały Zarządzeniem nr 240/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 października 2019 r. w sprawie zasad funkcjonowania oraz organizacji Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia.

Zgodnie z §1 tego dokumentu Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia obejmuje ocenę stanu rzeczy oraz stały monitoring i działania doskonalące w zakresie następujących elementów:

1. organizacji i warunków materialnych procesu kształcenia;
2. planów i programów kształcenia w wymiarze koncepcyjnym i realizacyjnym (prowadzonego procesu kształcenia i oceny jego efektów);
3. potencjału osób uczestniczących w procesie kształcenia, w tym jakości naukowo-dydaktycznej nauczycieli akademickich, kompetencji pracowników administracji i obsługi zaangażowanych w proces kształcenia, potencjału studentów oraz jakości relacji społecznych;
4. spójności kształcenia i uzyskiwanych kwalifikacji zawodowych z potrzebami rynku pracy.

Zadania w zakresie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia realizowane są przez powołany na mocy tego Zarządzenia Uczelniany Zespół ds. Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (§2), który wykonuje je poprzez:

- określanie strategii zapewniania jakości kształcenia w APS i przedstawianie jej Rektorowi;
- określenie zadań planowanych w danym roku akademickim;
- określanie formy corocznego raportu samooceny;
- gromadzenie i analizowanie informacji na temat stanu jakości kształcenia w Uczelni;
- opracowanie na podstawie zebranych informacji – raportu zawierającego wnioski, wskazania i zalecenia dotyczące zapewniania jakości kształcenia oraz rekomendacji dla Rektora;
- udostępnienie wyników oraz wskazań i zaleceń społeczności APS;
- sprawdzanie stopnia realizacji wskazań i zaleceń raportu oraz przedstawianie wyników kontroli Rektorowi.

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia jest koordynowany przez Pełnomocnika Rektora ds. Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia.

Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia prowadzi również w każdym roku akademickim audyty zajęć dydaktycznych, których celem jest sprawdzenie obecności na zajęciach nauczycieli akademickich oraz studentów. Corocznie opracowywane są i zamieszczane na stronie internetowej APS raporty z przeprowadzonych audytów. Ponadto raporty przekazywane są Rektorowi APS, Prorektorowi ds. Kształcenia APS oraz Dziekanom Wydziałów (do 2019 r.), a obecnie Dyrektorom Instytutów.

Bardzo ważnym działaniem realizowanym w ramach Wewnętrznego Systemu Jakości Kształcenia w Akademii Pedagogiki Specjalnej służącym utrzymywaniu jak najwyższych standardów kształcenia akademickiego jest odbywająca się cyklicznie hospitacja zajęć dydaktycznych. Zasady przeprowadzania hospitacji zajęć określa Zarządzenie Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej nr 272/2019 z dnia 29 października 2019 r. w sprawie hospitacji zajęć dydaktycznych w ramach Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Dokument ten przede wszystkim zawiera definicje hospitacji, hospitacji planowej oraz hospitacji pozaplanowej (w trybie interwencyjnym). Ponadto określa osoby upoważnione do przeprowadzenia hospitacji, którymi powinni być: doświadczeni nauczyciele akademicy, uznani dydaktycy, kierownicy specjalności, dyrektorzy instytutów. Osoby przeprowadzające hospitacje wyznaczone są przez kierownika katedry, zakładu lub jednostki organizacyjnej działającej poza strukturą instytutów odpowiedzialnej za prowadzenie danych zajęć (§2). W przypadku hospitacji planowych opracowywany jest, przez zastępcę dyrektora instytutu bądź kierownika jednostki organizacyjnej działającej poza strukturą instytutów, plan hospitacji. Plany hospitacji przekazywane są na początku każdego semestru pełnomocnikowi Rektora ds. zapewniania jakości kształcenia. Natomiast hospitacje pozaplanowe przeprowadzane są na wniosek dyrektora studiów, Samorządu Studenckiego złożony do dyrektora studiów lub w wyniku negatywnej oceny zajęć dokonanej przez znaczącą liczbę studentów. Z każdej przeprowadzonej hospitacji sporządza się protokół (zgodnie z wzorem stanowiącym załącznik do zarządzenia), który jest przekazywany dyrektorowi instytutu lub jego zastępcy bądź kierownikowi jednostki organizacyjnej działającej poza strukturą instytutów z zachowaniem poufności (§3).

W zakresie działań podejmowanych na rzecz podnoszenia jakości kształcenia duże znaczenie ma opinia studentów dotycząca zrealizowanych przez nich zajęć dydaktycznych. W tym celu w Akademii Pedagogiki Specjalnej po każdym semestrze studenci mają możliwość oceny poszczególnych zajęć oraz prowadzących je nauczycieli. Członkowie Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia przy wsparciu Samorządu Studentów pod koniec każdego semestru starają się zachęcać studentów do wypełniania, stworzonych na potrzeby oceny, ankiet. Każdy nauczyciel za pośrednictwem systemu USOS ma możliwość zapoznania się z wynikami ankiet dotyczącymi swoich zajęć. Stanowią one informację zwrotną dla prowadzącego, na podstawie której może modyfikować sposób prowadzenia zajęć w celu podniesienia ich jakości. Poza ocenianym nauczycielem akademickim wyniki ankiet studentów są dostępne dla kierowników katedr i zakładów, dyrektorów instytutów oraz Prorektor ds. Kształcenia.

Na jakość kształcenia wpływ ma również działalność Doradców Studentów. Funkcję tę pełnią, wyznaczeni dla każdego roku (oddzielnie dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych) w ramach wszystkich kierunków studiów, nauczyciele akademicy. Zakres działalności Doradców Studentów określa Zarządzenie nr 249/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 października 2019 r. w sprawie zakresu działalności doradców studentów na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej. Doradcy studentów współpracują ze studentami, przekazują im informacje dotyczące studiowania oraz wspierają ich w codziennym funkcjonowaniu na uczelni. Zgodnie z przywołanym zarządzeniem doradca studentów na koniec roku akademickiego przedkłada pełnomocnikowi rektora ds. zapewniania jakości kształcenia (sporządzone zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik do zarządzenia) sprawozdanie ze swojej działalności.

W semestrze letnim roku akademickiego 2019/2020 oraz w roku akademickim 2020/2021 zakres działań Wewnętrznego Zespołu ds. Jakości Kształcenia został, w związku z pandemią COVID-19,

poszerzony o monitoring kształcenia odbywającego się w trybie zdalnym. Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia od momentu wprowadzenia na uczelni edukacji zdalnej podejmował starania mające na celu przygotowanie nauczycieli akademickich do prowadzenia zajęć oraz egzaminów i zaliczeń w tej formie. Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia już w roku akademickim 2019/2020 przygotował raport dotyczący monitorowania edukacji zdalnej w Akademii Pedagogiki Specjalnej, który został zamieszczony na stronie internetowej APS.

Zgodnie ze Statutem (Załącznik do uchwały nr 216/2021 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 30 czerwca 2021 r.) cele i zadania WSZJK realizowane są na poziomie ogólnouczelnianym oraz instytucyjnym. Natomiast nadzór nad funkcjonowaniem WSZJK w Uczelni sprawuje Komisja Kształcenia.

Sposoby sprawowania nadzoru merytorycznego, organizacyjnego i administracyjnego nad kierunkiem studiów, kompetencji i zakresu odpowiedzialności osób odpowiedzialnych za kierunek

W Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej program studiów dla kierunku ustalany jest przez Senat na podstawie projektu przygotowanego przez dyrektora studiów, po zasięgnięciu opinii samorządu studenckiego.

Obecnie nadzór nad kierunkiem studiów jest sprawowany przez Rektora, Prorektora ds. Kształcenia, Dyrektora Studiów oraz Dyrektora Instytutu.

Zgodnie ze Statutem Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie (Załącznik do uchwały nr 216/2021 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 30 czerwca 2021 r.) do zadań Rektora w analizowanym obszarze należy:

- tworzenie studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu;
- sprawowanie nadzoru nad wdrożeniem i doskonaleniem wewnętrznego systemu doskonalenia jakości kształcenia (§15).

W zakresie wskazanym przez Rektora za proces kształcenia w Uczelni odpowiedzialny jest Dyrektor Studiów, który w ramach swoich kompetencji:

- nadzoruje proces kształcenia;
- podejmuje decyzje w indywidualnych sprawach studentów, w tym wydaje decyzje administracyjne związane z tokiem studiów w zakresie powierzonych mu kompetencji;
- przygotowuje roczne sprawozdanie z realizacji procesu kształcenia;
- odpowiada za okresowy przegląd programu studiów i jego doskonalenie (§31).

Dyrektor Studiów ustala szczegółową organizację roku na kierunku praca socjalna (terminy realizacji kolejnych etapów procedur związanych z rejestracją na specjalności, seminaRIA dyplomowe, zajęcia fakultatywne, jak również terminy składania dokumentów i wykonywania czynności związanych z procesem kształcenia), dba o zamieszczanie informacji związanych z procesem kształcenia na stronie internetowej Uczelni (oferty fakultetów, seminariów dyplomowych, list zagadnień na egzamin dyplomowy itp.), na podstawie wyników rejestracji w systemie USOS podejmuje decyzje dotyczące uruchomienia zajęć fakultatywnych z oferty przedstawionej przez Instytut. Dyrektor Studiów bierze udział w pracach związanych z przygotowaniem projektów regulaminów, zarządzeń rektora i uchwał Senatu dotyczących procesu kształcenia w APS.

W ramach jednostki nadzór merytoryczny nad kierunkiem studiów sprawuje Dyrektor Instytutu, do którego zadań w tym obszarze należy (zgodnie ze Statutem Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej) w szczególności:

- wnioskowanie do Komisji Kształcenia o tworzenie nowych kierunków studiów oraz modyfikację programów studiów;
- koordynacja przydziału zajęć dydaktycznych dla pracowników instytutu;
- zapewnienie jakości kształcenia.

Do kompetencji Dyrektora Instytutu oraz Kierowników Katedr/Zakładów należy także hospitowanie zajęć dydaktycznych prowadzonych przez pracowników jednostki. Natomiast nadzór

organizacyjny nad kierunkiem studiów w Instytucie należy do kompetencji Wicedyrektora Instytutu. Osoba pełniąca tę funkcję jest odpowiedzialna przede wszystkim za obsady dydaktyczne, przygotowanie oferty zajęć fakultatywnych oraz seminariów dyplomowych dla studentów kierunku – praca socjalna. Ponadto pracownicy jednostki tworzą doraźne zespoły monitorujące proces kształcenia poprzez analizę programów studiów oraz uzyskiwanych efektów kształcenia studentów. Kwestie związane z jakością kształcenia na kierunku są również przedmiotem dyskusji podczas zebrań pracowników Zakładu.

Jakość kształcenia w ramach prowadzonych na kierunku specjalności (praca socjalna w pomocy społecznej i praca socjalna na rzecz rodziny) monitorują Kierownicy Specjalności. Do zadań osób pełniących te funkcje należy: sprawdzanie aktualności opisów specjalności, weryfikacja zagadnień specjalnościowych na egzamin dyplomowy, współpraca z opiekunem praktyk oraz uczelnianym koordynatorem praktyk w zakresie założeń merytorycznych programów praktyk studenckich i zakładanych efektów kształcenia w ramach realizacji praktyki studenckiej przypisanej do specjalności, nadzór nad prawidłowością zapisów w Programie praktyk.

Mając na uwadze praktyczny profil kształcenia na kierunku praca socjalna, dużą rolę w procesie kształcenia wypada przypisać opiekunom praktyk z ramienia Uczelni, którzy dokładają starań, by odbywane przez studentów praktyki umożliwiały uzupełnienie zdobytej na Uczelni wiedzy i umiejętności. Zgodnie z Regulaminem praktyk studenckich w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej (Załącznik nr 1 do Zarządzenia Rektora APS nr 39/2020 z dnia 1 października 2020 r.) opiekun praktyk z ramienia Uczelni czuwa nad aktualnością programów praktyk studenckich. Na początku każdego roku akademickiego składa w Biurze Spraw Studenckich – Sekcji Praktyk zaktualizowane programy praktyki studenckich lub potwierdza aktualność sylabusów praktyk zamieszczonych w USOS.

W Uczelni funkcjonuje Komisja Kształcenia, która jest ciałem opiniodawczo-doradczym Rektora. W jej skład wchodzi osoby odpowiedzialne za proces kształcenia zarówno na poziomie Uczelni, jak i w ramach Instytutu, w szczególności:

- prorektor właściwy do spraw kształcenia,
  - zastępcy dyrektorów instytutów,
  - dyrektorzy studiów,
- a także:
- przedstawiciele studentów i doktorantów,
  - inne osoby wskazane przez Rektora.

Komisja Kształcenia spotyka się regularnie (raz w miesiącu). Podczas posiedzeń dyskutowane są sprawy dotyczące programów studiów oraz omawiane propozycje nowych rozwiązań w zakresie kształcenia.

W organizacji procesu kształcenia na kierunku praca socjalna bardzo ważną rolę odgrywa wsparcie administracyjne. W ramach jednostki realizuje je sekretariat, który pomaga w pracy biurowej dotyczącej kształcenia, pośredniczy w przekazywaniu dokumentów i informacji.

Na poziomie Uczelni wsparcie administracyjne udzielane jest natomiast przez:

- Biuro Planowania Kształcenia – przygotowanie planów zajęć dydaktycznych dla każdego nauczyciela akademickiego, zamieszczanie informacji o odwołanych zajęciach oraz terminach ich odpracowywania;
- Biuro Spraw Studenckich – dołączanie studentów do grup zajęciowych (w tym zajęć fakultatywnych i seminariów dyplomowych), udzielanie studentom informacji związanych z kształceniem;
- Sekcja Praktyk – jednostka wyodrębniona w ramach Biura Spraw Studenckich – przygotowywanie dokumentacji związanej z realizacją praktyk studenckich;
- Biuro Organizacji Kształcenia – przeprowadzenie procesu rekrutacji, obsługa studentów cudzoziemców oraz studentów programu Erasmus+, sprawozdawczość studencka;

- Dział Aplikacji Komputerowych – obsługa systemu USOS (w tym przygotowywanie rejestracji na seminaria, specjalności zajęcia fakultatywne).

Współpraca na płaszczyźnie merytorycznej, organizacyjnej i administracyjnej zapewnia realizację procesu kształcenia na najwyższym poziomie.

Zasady projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programu studiów, przegląd programów studiów

Zasadniczym celem działań podejmowanych w ramach konstruowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programu studiów jest zapewnienie jednolitego sposobu modyfikacji, monitorowania i okresowego przeglądu programów studiów, jak również weryfikacja realizacji efektów uczenia się studenta. Programy studiów uchwalane są przez Senat Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej. Uchwała Nr 201/2021 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie wytycznych do projektowania programów studiów na studia pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych magisterskich z późn. zm. zawiera precyzyjne wytyczne określające zasady projektowania, zmiany i zatwierdzania programu studiów.

Tworzenie programu studiów w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej przebiega w następujący sposób:

1. Rektor APS powołuje zespół spośród wszystkich etatowych pracowników Instytutu, którego zadaniem jest sformułowanie merytorycznej zawartości programu studiów oraz określenie planów studiów dla obu form nauczania (stacjonarnej i niestacjonarnej). Zespół dokonuje rewizji zawartości programu studiów pod kątem zgodności z obowiązującymi przepisami prawa, nowych trendów w rozwoju nauki, potrzeb zgłaszanych przez studentów oraz zapotrzebowania otoczenia społeczno-gospodarczego (interesariuszy zewnętrznych).
2. Dyrektor Studiów APS sprawdza wersję programu przedstawioną przez powołany przez Rektora zespół pod względem formalnym (czy program studiów jest zgodny z wytycznymi zawartymi w Uchwale Senatu).
3. Po uznaniu przez Dyrektora Studiów zgodności ostatecznej wersji programu z Uchwałą Senatu, jest on kierowany do zaopiniowania przez senacką Komisję Kształcenia i Spraw Studenckich. Komisja po przeanalizowaniu treści programu studiów formułuje zalecenia i uwagi merytoryczne. Zespół powołany w Instytucie ma obowiązek wprowadzić zmiany, zgodnie z wytycznymi Komisji Kształcenia i Spraw Studenckich.
4. Senat APS zatwierdza program studiów.

Zmiany programów studiów nie mogą być wprowadzane w trakcie cyklu kształcenia.

Ocena osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów ocenianego kierunku, przydatność efektów uczenia się na rynku pracy lub w dalszej edukacji i wykorzystania wyników tej oceny w doskonaleniu programów studiów

Ocena stopnia osiągania efektów kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów dokonywana jest przez nauczycieli akademickich na podstawie analizy osiąganych przez studentów wyników. Obowiązkiem studentów jest zaliczenie objętych programem studiów przedmiotów, seminariów oraz praktyk. Sformułowane precyzyjnie w sylabusach poszczególnych przedmiotów metody i kryteria weryfikacji efektów uczenia się są utrwalane w postaci prac pisemnych (kolokwia, prezentacje, referaty, studium przypadku), egzaminów i zaliczeń w formie ustnej.

Efekty uczenia się osiągnięte przez studenta w trakcie praktyk, weryfikowane są formalnym zaliczeniem praktyki. Każdy student ma dwóch opiekunów praktyk – uczelnianego oraz opiekuna w miejscu praktyki. Obydwaj są odpowiedzialni za przeprowadzenie praktyk zgodnie z zasadami Regulaminu Praktyk Studenckich, wprowadzonego Zarządzeniem nr 245/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 października 2019 roku. Stwierdzenie osiągnięcia efektów uczenia się przez opiekuna praktyk w placówce stanowi podstawę zaliczenia praktyki przez uczelnianego opiekuna praktyk. Monitorowaniu podlega również proces dyplomowania.

W Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej obowiązuje Zarządzenie nr 127/2021 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 20 stycznia 2021 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu seminariów dyplomowych i uzyskiwania tytułu zawodowego w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej. W celu zapewnienia wysokiej jakości prac dyplomowych Uczelnia korzysta m. in. z procedury sprawdzania oryginalności tekstu. W tym celu posługuje się Jednolitym Systemem Antyplagiatowym. Każda praca dyplomowa recenzowana jest przez promotora i recenzenta. Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej przechowuje prace dyplomowe studentów w Archiwum Prac Dyplomowych (APD).

Egzamin dyplomowy jest ostatecznym potwierdzeniem osiągnięcia efektów uczenia się. Student przed przystąpieniem do egzaminu dyplomowego otrzymuje listę zagadnień związanych z kierunkiem i specjalnością studiów. W trakcie egzaminu student odpowiada na dwa wylosowane przez siebie pytania (odnoszące się do zagadnień kierunkowych i specjalnościowych) oraz po jednym pytaniu zadany przez promotora i recenzenta pracy dyplomowej.

W charakteryzowanej jednostce systematycznie odbywają się zebrania zespołu pracowników, podczas których dokonuje się analizy realizacji założonych efektów uczenia się i wydaje zalecenia w celu zapewnienia możliwie najwyższego standardu nauczania i związanych z nim efektów kształcenia. System monitorowania osiąganych efektów uczenia się obejmuje również analizę wyników ankiet studenckich dotyczących oceny dydaktyków oraz wnioski z hospitacji zajęć.

Przydatność efektów uczenia się na rynku pracy można wywnioskować, m. in. z raportu badającego losy absolwentów. Z raportu wynika, że osiągnięte przez absolwentów efekty uczenia się są przydatne na rynku pracy. Wielu studentów po uzyskaniu dyplomu ukończenia studiów na kierunku praca socjalna znalazło zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, w szczególności OPS.

Zakres, formy udziału i wpływ interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów, i interesariuszy zewnętrznych na doskonalenie i realizację programu studiów

Osiągnięcie wysokiego poziomu kształcenia studentów możliwe jest dzięki stałemu monitorowaniu realizowanego na kierunku programu studiów oraz uwzględnianiu wpływu interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Interesariuszami wewnętrznymi, których opinie brane są pod uwagę w ramach doskonalenia i realizacji programów studiów na kierunku praca socjalna są:

1. Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia

Przed wszystkim nauczyciele akademicki zgodnie z planem studiów określają szczegółowy zakres merytoryczny zajęć, które prowadzą, podają zalecaną literaturę oraz wprowadzają najlepsze i najskuteczniejsze metody dydaktyczne. Powyższe informacje zawierają w sylabusie przedmiotu, stworzonym na początku semestru, w którym realizowany jest dany przedmiot. Ponadto Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia cyklicznie, co cztery lata, przeprowadza zgodnie z ustalonym harmonogramem badania samoewaluacyjne w ramach, których nauczyciele akademicki mają możliwość wyrażenia swoich opinii w zakresie kształcenia studentów. Wszystkie raporty samooceny są jawne i publicznie dostępne na stronie internetowej APS. Dla przykładu w raporcie samooceny za rok akademicki 2011/2012, 2014/2015 oraz 2018/2019 zebrano i przeanalizowano opinie nauczycieli akademickich w zakresie infrastruktury materialnej procesu kształcenia (m.in. sale dydaktyczne i infrastruktura sanitarna, funkcjonowanie Biblioteki), organizacji procesu kształcenia (m.in. planowanie i realizacja zajęć oraz egzaminów) oraz systemu formalnej organizacji procesu kształcenia w ramach USOS. W roku akademickim 2012/2013 badanie samoewaluacyjne, w którym wzięli udział nauczyciele akademicki dotyczyło jakości procesu dydaktycznego i ocen jego efektów; zasad organizacji planów i programów studiów oraz ocen efektów procesu kształcenia. Badanie samoewaluacyjne zrealizowane w roku akademickim 2016/2017 poświęcone zostało zasadom organizacji seminariów oraz egzaminów dyplomowych. W kolejnym roku akademickim (2017/2018) badanie samoewaluacyjne z udziałem nauczycieli akademickich dotyczyło jakości kształcenia praktycznego w APS i jego dostosowania do rynku pracy. Wyniki przeprowadzonych badań

pozwalają każdorazowo sformułować wnioski oraz rekomendacje, które stanowią podstawę wprowadzania zmian mających na celu poprawę jakości kształcenia. Opinie wyrażone przez pracowników Akademii powodują wdrażanie konkretnych zmian i ulepszeń, np.: zainstalowanie ciemniejszych rolet w salach wykładowych, zmiany w regulaminie studiów, praktyk czy seminariów dyplomowych, usprawnianie systemu przepływu informacji, w tym elektronicznej komunikacji w Akademii – poczty, USOS, platformy e-learningowej, informatory, newslettery, wprowadzenie aplikacji USOS na smartfony, uruchamianie szkoleń i seminariów tematycznych, itp.

2. Studenci

Opinie studentów studiujących na kierunku praca socjalna są cennym źródłem informacji na temat jakości kształcenia. Studenci pod koniec każdego semestru mają możliwość dobrowolnej i anonimowej oceny zajęć dydaktycznych, w których uczestniczyli oraz prowadzących je nauczycieli akademickich. Ocena dokonywana poprzez system USOS. Ponadto studenci, podobnie jak nauczyciele akademicy, mają możliwość wyrazić swoje opinie na temat procesu i jakości kształcenia w Akademii w ramach badań samoewaluacyjnych. Znaczny wpływ na jakość procesu kształcenia w ramach poszczególnych kierunków studiów ma także Samorząd Studencki. Przedstawiciele Samorządu Studenckiego uczestniczą w pracach różnych zespołów i komisji, które zajmują się kształceniem w Uczelni, dzięki czemu mogą zgłaszać propozycje zmian oraz wskazywać obszary wymagające modyfikacji.

3. Kierownicy specjalności

Na kierunku praca socjalna realizowane są dwie specjalności: praca socjalna w pomocy społecznej oraz praca socjalna na rzecz rodziny. Wśród interesariuszy wewnętrznych wpływ na doskonalenie i realizację programu studiów mają Kierownicy Specjalności ww. specjalności. Osoby pełniące te funkcje prowadzą bieżący monitoring procesu kształcenia w ramach specjalności. Współuczestniczą w przygotowywaniu i modyfikacji programu studiów danej specjalności, mają wpływ na dobór kadry dydaktycznej realizującej zajęcia, tworzą zagadnienia specjalnościowe na egzamin dyplomowy.

4. Opiekunowie praktyk z ramienia Uczelni

Zgodnie z §15 Regulaminu Praktyk Studenckich w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej (Załącznik nr 1 do Zarządzenia Rektora APS nr 39/2020 z dnia 1 października 2020 r.) do zadań opiekuna praktyk z ramienia Uczelni należy w szczególności formułowanie założeń i opracowywanie procedur oceny nabywania przez studenta kompetencji zawodowych, we współpracy z kierownikami poszczególnych specjalności oraz opracowanie sylabusu Programu praktyk. Zaktualizowane programy praktyk studenckich (sylabusów) lub potwierdzoną aktualność programów (sylabusów) zamieszczonych w systemie USOS opiekun praktyk z ramienia Uczelni jest zobowiązany nie później niż do końca pierwszego tygodnia nowego roku akademickiego złożyć w Biurze Spraw Studenckich – Sekcji Praktyk (§19).

5. W ramach działań wewnętrznych w zakresie procesu kształcenia wypada ponadto wskazać na systematycznie realizowane hospitacje zajęć dydaktycznych. Wyniki hospitacji są dla osoby hospitowanej informacją zwrotną na temat jakości prowadzonych przez nią zajęć dydaktycznych pozwalającą w razie potrzeby jej modyfikację. Duże znaczenie w zakresie jakości kształcenia mają realizowane przez Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia audyty zajęć dydaktycznych. Termin audytu utrzymywany jest w tajemnicy, co umożliwi rzetelne sprawdzenie obecności na zajęciach zarówno nauczycieli akademickich, jak i studentów czy słuchaczy studiów podyplomowych. Sprawozdania z przeprowadzonych audytów przedstawiane były na Radach Wydziału (obecnie na posiedzeniach Senatu). W sytuacji, gdy w wyniku audytu zostanie stwierdzona nieobecność nauczyciela akademickiego na wynikających z planu zajęciach, Dyrektor Instytutu zobowiązuje go do złożenia pisemnego wyjaśnienia absencji.

Interesariuszami zewnętrznymi, których opinie brane są pod uwagę w ramach doskonalenia i realizacji programów studiów na kierunku praca socjalna są przede wszystkim:

1. Pracodawcy zatrudniający absolwentów.

Informacje o jakości kształcenia na kierunku praca socjalna w Akademii Pedagogiki Specjalnej pochodzą w szczególności od opiekunów praktyk z placówek, w których studenci realizują praktyki, absolwentów oraz raportów dotyczących losów absolwentów generowanych przez zusowski system ELA. Ten obszar objęty jest również badaniem samooceny. Przeprowadzono je w latach akademickich 2013/2014 oraz 2017/2018. Raport z roku akademickiego 2017/2018 obejmował także analizę dostosowania kształcenia praktycznego w Akademii do rynku pracy. Z raportu wynika, że absolwenci kierunku praca socjalna w APS w większości przypadków znajdują pracę w zawodzie zgodnym z ukończonym kierunkiem studiów. Jednocześnie deklarują, że uzyskany w APS poziom wykształcenia odpowiada wymogom przewidzianym dla stanowiska, które zajmują oraz podkreślają znaczenie kontaktu z praktyką podczas studiów. Większość badanych absolwentów była zadowolona ze swoich studiów i poleciłaby je innym osobom. Rekomendacje obu raportów zostały uwzględniane w nowej koncepcji organizowania praktyk studenckich i współpracy z pracodawcami i środowiskiem społecznym (zawiera je również obecnie obowiązujący Regulamin Praktyk Studenckich przyjęty Zarządzeniem nr 245/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 października 2019 roku oraz Zarządzenie nr 243/2021 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 27 października 2021 roku w sprawie zmiany Regulaminu Praktyk Studenckich). W kwietniu 2021 roku powołana została Rada Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej ds. Praktyk (Zarządzenie nr 178/2021 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 14 kwietnia 2021 roku), w skład której weszli przedstawiciele instytucji zewnętrznych, w których studenci Akademii, w tym kierunku praca socjalna, mogą realizować praktyki przygotowujące do wykonywania zawodu.

2. Instytucje współpracujące z jednostką prowadzącą kierunek praca socjalna w APS:

- Od lutego 2015 roku działa przy jednostce Klub Pracy Socjalnej. Zasadniczym celem Klubu Pracy Socjalnej jest umożliwienie wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy pracownikami naukowymi i pracownikami socjalnymi. Systematyczność i cykliczność spotkań Klubu Pracy Socjalnej inspirowane do działań badawczych pracowników jednostki, wskazując jednocześnie kierunki, sposoby i możliwości rozwoju praktyki pracy socjalnej.
- Pracownicy jednostki współpracują z Polskim Stowarzyszeniem Szkół Pracy Socjalnej. Wymiana doświadczeń pomiędzy osobami reprezentującymi różne szkoły kształcące pracowników socjalnych stanowi cenne źródło informacji w zakresie jakości kształcenia.

Sposoby wykorzystania wyników zewnętrznych ocen jakości kształcenia i sformułowanych zaleceń w doskonaleniu programu studiów na ocenianym kierunku

Kierunek Praca socjalna studia pierwszego stopnia prowadzony w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych nie został dotychczas poddany ocenie programowej przez Polską Komisję Akredytacyjną. Kierunek Praca socjalna profil praktyczny otrzymał Certyfikat Akredytacyjny „Studia z Przyszłością” w 2021 roku. Certyfikat Akredytacyjny przyznany został w ramach VI edycji Ogólnopolskiego Konkursu i Programu Akredytacji Kierunków „Studia z przyszłością”, organizatorami Programu są Fundacja Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego oraz Agencja PRC. Certyfikat przyznano na podstawie rekomendacji i wniosków Komisji Certyfikacyjnej, reprezentującej środowiska akademickie, gospodarcze i pozarządowe.

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	<p>1. Praktyczny program studiów zapewnia uzyskiwanie wiedzy, umiejętności oraz innych kompetencji, niezbędnych w profesji pracownika socjalnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - duża liczba godzin praktyk i zajęć warsztatowych, realizowanych w małych grupach, umożliwiającą studentom dogłębne poznanie zadań pracownika socjalnego oraz podmiotów instytucjonalnych pomocy społecznej. - zróżnicowane zajęcia pod względem kształtowania kompetencji studentów i realizacji efektów kształcenia w obszarze przedmiotowym pomocy społecznej. <p>2. Systematyczność monitorowania i modyfikowania programu studiów, jego zawartości treściowej, a także metod ich realizacji i sposobów organizacji procesu kształcenia.</p> <p>3. Rozwinięta współpraca ze środowiskiem społeczno-gospodarczym, umożliwiającą systematyczną ewaluację programu kształcenia i jego doskonalenie.</p> <p>4. Rzetelnie realizowane praktyki i wielokierunkowy monitoring ich przebiegu.</p>	<p>1. Utrudnienia w uzyskiwaniu stopni i tytułów w czasie określonym stosownymi przepisami, w sytuacji osób angażujących się w codzienną współpracę z instytucjami edukacyjnymi: profil wymagający wielkiego zaangażowania i osadzenia praktycznego, oddalający uwagę od procedur awansu naukowego.</p> <p>2. Problemy z organizacją pracy i włączaniem osób nie będących etatowymi pracownikami Uczelni, a realizujących zajęcia praktyczne w proces kształcenia (ich brak umiejętności poruszania się w systemie USOS, kłopoty organizacyjne, wynikające z nieznaności procedur wewnętrznych).</p>

CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	SZANSE	ZAGROŻENIA
	<p>1. Szansą dla kierunku studiów jest profesjonalizacja zawodu pracownika socjalnego bez czynników hamujących i deprecjonujących ten zawód.</p> <p>2. Szansą jest postrzeganie Uczelni przez interesariuszy zewnętrznych w kategoriach ośrodka otwartego na współpracę ze środowiskiem i skutecznie ją realizującego (wielość ofert wspólnych projektów; sprawdzone kanały komunikacji nieformalnej z interesariuszami zewnętrznymi).</p> <p>3. Bardzo dobra ocena przygotowania zawodowego absolwentów pracy socjalnej i ich sukcesy na rynku pracy.</p>	<p>1. Niski prestiż i niedocenywanie zawodu pracownika socjalnego.</p> <p>2. Zmniejszająca się liczba kandydatów na studia, rezygnacja na początku studiów.</p> <p>3. Brak formalnej dyscypliny naukowej w Polsce, do której przynależałby kierunek praca socjalna.</p> <p>4. Utrudnienia niezależne od Uczelni w realizacji praktyk: kosztochłonność nieuwzględniana w algorytmach dotacji, trudności organizacyjne szczególnie w trakcie trwania pandemii Sars-Cov-2.</p>

(Pieczęć uczelni)

.....

(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

.....

(podpis Rektora)

Warszawa, dnia 6 października 2022 roku

